

DZIAŁ XI. PIENIĄDZ I KREDYT
 TABL. I. SIĘĆ INSTYTUCJI KREDYTOWYCH
 Stan w dn. 31.XII

Instytucje	1936		1937						Zagran. W. Mi. Gdańsk
	1928	1936	Województwa						
			Pol- ska	m. st. War- szawa	cen- tral- na	wscho- dnie	za- cho- dnie	potu- dnio- we	
Bank Polski	1	1	1	1	—	—	—	—	—
oddziały	52	50	50	1	17	—	6	15	11
Banki państwowe	2	2	2	2	—	—	—	—	—
oddziały	32	31	32	2	7	—	6	8	9
Banki komunalne	4	3	3	1	—	—	—	2	—
Bank Akceptacyjny	—	1	1	1	—	—	—	—	—
Banki prywatne:									
krajowe ^b	55	33	33	10	5	—	2	11	5
oddziały	162	81	81	12	15	—	4	23	23
zagraniczne	6	4	4	x	x	x	x	x	x
oddziały	14	11	11	1	—	—	—	8	—
Domy bankowe	31	28	29	9	8	—	3	3	6
Kantory wymiany ^e	63	46	44	16	9	—	6	5	8
oddziały	—	2	2	2	—	—	—	—	—
Bank Polska Kasa Op.	—	1	1	1	—	—	—	—	—
oddziały	—	23	21	—	—	—	—	—	—
P.K.O.	1	1	1	1	—	—	—	—	—
oddziały	3	9	8	2	1	—	1	2	2
zbiornice pocztowe	3363	3757	4 038 ^d	48	1288	—	616	983	1 103
Kasy oszczędności:									
komunalne	314	362	357	2	92	—	38	131	94
oddziały ^e	—	75	102	3	29	—	4	58	8
niekomunalne	2	2	2	—	—	—	—	—	2
Gmin. kasy poż.-oszcz. ^f	700	905	—	—	790	—	115	—	—
Centrale kredytowe:									
spółdzielni związk. ^g	6	10	10	3	—	—	1	1	4
spółdzielnie	5	9	9	2	—	—	1	1	4
oddziały	1	2	2	—	1	—	—	1	—
Centr. Kasa Sp. Roln.	1	1	1	1	—	—	—	—	—
oddziały	6	6	7	1	1	—	2	1	2
Spółdziel. kredytowe ^h	4586	5433	5 514	86	1589	—	742	883	2 214
Kasy bezprocent. poż.:									
chrześcijańskie ⁱ	—	—	357	22	158	—	39	43	95
żydowskie ^k	527	799	826	29	386	—	190	10	211
Zakłady zastawnicze ^l	30	24	23	2	2	—	1	3	15
oddziały	4	6	6	3	1	—	—	—	1
Tow. kredytowe	17	19	19	3	11	—	1	2	2
ziemskie	3	3	3	1	—	—	—	1	1
miejskie	13	15	15	1	11	—	1	1	1
Tow. Kredytowe Przemysłu Polskiego	1	1	1	1	—	—	—	—	—

^a Bez m. st. Warszawy. ^b W tym 4 banki hipoteczne. ^c W 1936 i 1937 łącznie z kantorami wymiany komunalnych kas oszczędności. ^d Stan w dniu 31.III 1938. ^e Bez kantorów wymiany i zakładów zastawniczych. ^f Podane terytorjalnie podano dla 1936. ^g Bez banków. ^h Zrzeszone w związkach rewizyjnych. ⁱ Centrale: Polska Centralna Kasa Kredytu Bezprocentowego, Zjednoczenie Chrześcijańskich Kas Bezprocentowego Kredytu, Pomorski Związek Polskich Kas Pożyczek Bezprocentowych. ^k Centrala: American Joint Distribution Com. ^l łącznie z zakładami zastawniczymi komunalnych kas oszczędności.

Uwaga. Tablica obejmuje Instytucje, których zarządy lub oddziały (agencje) znajdują się w Polsce. Przy nazwie Instytucji lub grup Instytucji podano liczbę central (zarządów). Jeżeli Instytucja posiada oddział główny, włączono go do liczby oddziałów. Oddziały podano łącznie z agencjami, subagencjami, ekspozyturami, wplatniami, zbiornicami i biurami pomocniczymi.

TABL. 2. BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW BANKU POLSKIEGO

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych									
Bilanse. Stan w dn. 31.XII										
Stan czynny										
Złoto	621	701	562	600	502	476	503	444	393	435
Pieniądze zagraniczne i dewizy	714	526	413	213	137	88	28	27	30	36
Polskie monety srebrne i bilon	1	0	12	37	41	49	36	22	41	33
Portfel wekslowy	641	704	672	670	586	688	654	689	681	661
Bilety skarbowe zdyskontowane	—	—	—	—	—	48	48	68	67	23
Pożyczki zabezpieczone zastawami	91	77	86	126	114	79	55	109	107	24
Papiery procentowe własne	4	6	9	12	14	13	12	53	136	130
Papiery funduszu zapasowego	71	77	87	93	92	93	91	88	89	89
Dług Skarbu Państwa	25	25	—	20	90	90	90	90	90	80
Udziały	6	15	23	23	24	27	27	28	29	30
Inne aktywa	89	125	105	154	127	113	122	200	151	217
Suma bilansowa	2 263	2 256	1 969	1 948	1 727	1 764	1 666	1 818	1 814	1 758
Stan bierny										
Kapitał zakładowy	150	150	150	150	150	150	150	150	100	100
Fundusz zapasowy	100	110	114	114	114	114	114	114	89	89
Obieg biletów bankowych	1 295	1 340	1 328	1 218	1 003	1 004	981	1 007	1 034	1 059
Natychmiast płatne zobowiązania	524	468	210	213	220	262	241	210	292	360
w tym:										
r-ki żyrowe kas państwowych	288	289	27	6	12	15	29	1	1	35
pozostałe r-ki żyrowe	183	177	182	190	188	224	188	187	236	259
Inne pasywa	158	140	134	229	228	222	168	325	290	142
Czysty zysk do podziału	36	48	33	24	12	12	12	12	9	8
na dywidendę	12	12	12	12	12	12	12	12	9	8
na superdywidendę	9	13	6	5	—	—	—	—	—	—
dla Skarbu Państwa	15	23	13	7	0	—	0	—	0	0
Rachunki strat i zysków										
Straty										
Koszty handlowe	30	32	36	34	34	30	28	26	25	27
Odpisy i rezerwy ^a	3	2	1	19	16	11	4	5	10	5
Czysty zysk	36	48	33	24	12	12	12	12	9	8
Ogółem	81	98	71	78	62	53	44	43	47	40
Zyski										
Odsetki pobrane	77	95	69	55	54	41	34	34	39	36
w tym od dyskonta	44	60	46	46	43	34	29	28	26	26
Dochód z papierów funduszu zapasowego	—	—	—	6	7	5	5	5	5	—
Prowizje i inne dochody	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
Różnice kursowe	—	—	—	15	—	5	2	1	1	1
Pokrycie statutowe w %	63,13	61,89	55,29	48,09	45,02	40,79	44,87	39,78	32,07	32,97
^a W 1928—1930 i 1932 odpisy, w 1931, 1933—1937 odpisy i rezerwy.										

TABL. 3. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW BANKÓW BILETOWYCH
NIEKTÓRYCH KRAJÓW
Stan w końcu roku

Kraje	Lata	Wa- luta	Aktywa					Pasywa		
			Złoto	Pie- niądze i na- leżno- ści za- grani- czne	Wek- sle	Po- życz- ki za- sta- wo- we	Dług Skar- bu Pań- stwa	Pa- piery war- to- ścio- we	Obieg bile- tów bank- owych	Nar- tyczne miast płatne zobow- wiązania
w milionach jednostek waluty danego kraju										
Polska . . .	1928	zł	621	714	641	91	25	75	1 295	574
	1936	zł	393	30	681	107	90	225	1 034	290
	1937	zł	435	36	661	24	80	219	1 059	360
Anglia . . .	1928	£	154	—	26	—	11	330	388	120
	1936	£	314	—	18	—	11	345	467	202
	1937	£	326	—	9	—	11	345	505	186
Austria . . .	1928	szyl.	169	629	208	0	116	4	1 067	56
	1936	szyl.	243	99	208	1	620	0	944	261
	1937	szyl.	243	161	188	1	612	0	944	251
Belgia . . .	1928	fr.	4 517	6 245	212	1 789	187	11 512	1 155	—
	1936	fr.	18 640	6 948	338	786	358	22 702	4 442	—
	1937	fr.	17 623	6 481	161	761	361	21 542	3 904	—
Czechosłow. . .	1928	kč	1 157	2 510	119	71	4 098	293	8 466	820
	1936	kč	2 592	439	1 194	1 086	2 022	59	6 478	410
	1937	kč	2 626	479	1 147	1 284	2 010	203	6 902	290
Francja . . .	1928	fr.	31 977	32 726	5 667	2 223	9 130	113	63 916	19 230
	1936	fr.	60 359	1 460	9 845	5 557	26538	113	89 342	15 744
	1937	fr.	58 933	911	10 718	4 456	40689	113	93 837	22 787
Gdańsk W.M. . .	1928	guld.	0	18 ^a	22	1	—	—	39	4
	1936	guld.	30	0 ^a	18	0	—	—	32	8
	1937	guld.	28	3 ^a	17	0	—	—	36	12
Holandia . . .	1928	flor.	435	220	93	126	—	—	854	4
	1936	flor.	720	2	23	320	—	—	792	310
	1937	flor.	1 366	5	23	195	—	—	868	755
Niemcy . . .	1928	RM	2 729	155 ^a	2 678	176	—	92	4 930	815
	1936	RM	66	6 ^a	5 510	74	—	524	4 980	1 012
	1937	RM	71	6 ^a	6 131	60	—	392	5 493	1 059
Rumunia . . .	1929	leu	9 185	6 792 ^a	8 839	878	3 797	809	21 144	9 371
	1936	leu	15 568	—	6 262	213	3 624	540	25 663	10 300
	1937	leu	16 458	—	5 842	151	5 607	1 037	29 391	11 143
Stany Zj. Am. . .	1928	\$	2 584	—	1 056	10	—	228	1 838	2 440
	1936	\$	8 852 ^b	—	8	25	—	2 430	4 279	7 076
	1937	\$	9 120 ^b	—	16	18	—	2 564	4 283	7 535
Szwajcaria . . .	1928	fr.	533	299	218	83	—	5	953	196
	1936	fr.	2 709	58	38	47	—	16	1 482	1 363
	1937	fr.	2 679	513	18	35	—	31	1 531	1 716
Włochy . . .	1928	lira	5 052	6 019	3 720	1 762	—	1 080	17 295	2 541
	1936	lira	3 959	63	1 267	1 599	3 000	1 533	16 525	1 432

^a Zaliczone do pokrycia. ^b Certyfikaty złote.

Uwaga. Dane za 1928 dla niektórych banków nie są całkowicie porównywalne z danymi za 1936 i 1937 z powodu zmian w układach bilansów.

TABL. 4. ZAPASY ZŁOTA BANKÓW BILETOWYCH

Stan w dn. 31.XII

	1928	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1928	1937
	w milionach złotych										%
Ogółem	89310	98492	101523	106657	107290	115643	118558	121490	122845 ^e	100,0	100,0
Polska	621	562	600	502	476	503	444	393	435	0,7	0,4
Anglia ^b	6 650	6 436	5 259	5 233	8 317	8 361	8 709	13630	14 191	7,5	11,5
Argentyna	4 216	3 664	2 246	2 211	2 122	2 122	2 335	2 639	2 469	4,7	2,0
Austria	214	267	241	187	241	241	241	241	241	0,2	0,2
Belgia	1 123	1 703	3 156	3 218	3 387	3 102	3 084	3 325	3 147	1,3	2,6
Czechosł.	303	410	437	455	455	588	588	481	481	0,3	0,4
Francja	11116	18711	23 917	29033	26 876	28 686	23159	15769	13514	12,5	11,0
Hiszpania	4 404	4 199	3 869	3 887	3 887	3 904	3 878	3 788 ^c		4,9	
Holandia	1 560	1 524	3 182	3 699	3 307	3 013	2 309	2 576	4 894	1,8	4,0
Japonia	4 823	3 673	2 086	1 890	1 890	2 068	2 237	2 434	1 373	5,4	1,1
Niemcy	5 937	4 849	2 237	1 863	972	321	330	143	152	6,6	0,1
Rumunia	437	490	517	508	526	553	579	597	633	0,5	0,5
St. Zj. Am.	33392	37662	36 111	36058	35 763	43 367	53306	59270	67177	37,4	54,7
Szwajcaria	918	1 230	4 038	4 252	3 441	3 280	2 389	3 450	3 414	1,0	2,8
Szwecja	562	579	490	490	882	838	972	1 266	1 284	0,6	1,0
Włochy	2 371	2 487	2 639	2 737	3 325	2 728	1 417	1 096	1 096	2,7	0,9
Z. S. R. R.	820	2 220	2 924	3 111 ^e	3 708	3 913	4 421 ^d	2 006		0,9	
Inne	9 843	7 826	7 574	7 323	7 715	8 055	8 160	8 386	8 344	11,0	6,8

^a Bez Hiszpanii i Z. S. R. R. ^b Z Irlandią. ^c Stan w dniu 30.VI. ^d Stan w dniu 30. IX.

Uwaga. Produkcja złota ob. dział VII, tabl. 24 i 25, str. 132, 135 i 136.

Źródło: Bulletin Mensuel de Statistique nr 4, Genewa 1938.

TABL. 5. OBIEG PIENIĘŻNY

Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
w milionach złotych										
Ogółem	1 539	1 600	1 569	1 459	1 325	1 346	1 365	1 411	1 462	1 497
Bilety Banku Polskiego	1 295	1 340	1 328	1 218	1 003	1 004	981	1 007	1 034	1 059
Bilety zdawkowe	99	64	3	1	—	—	—	—	—	—
Bilon	145	196	238	240	322	342	384	404	428	438
w odsetkach										
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bilety Banku Polskiego	84,2	83,8	84,6	83,5	75,7	74,6	71,9	71,4	70,7	70,8
Bilety zdawkowe	6,4	4,0	0,2	0,1	—	—	—	—	—	—
Bilon	9,4	12,2	15,2	16,4	24,3	25,4	28,1	28,6	29,3	29,2

TABL. 6. OBROTY NA RACHUNKACH ŻYROWYCH BANKU POLSKIEGO

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
w miliardach złotych										
Wpłaty	30,3	32,6	31,0	27,0	21,6	21,5	21,3	21,3	20,5	23,0
Wypłaty	30,2	32,6	31,2	26,9	21,5	21,5	21,2	21,4	20,5	23,0
Obrót ogólny	60,5	65,2	62,2	53,9	43,1	43,0	42,5	42,7	41,0	46,0
w tym bezgotówkowy	47,3	50,8	48,8	42,4	33,9	34,5	33,9	34,6	32,8	37,1
Obrót bezgotówkowy w odsetkach obrotu ogólnego	78,2	77,9	78,5	78,7	78,7	80,2	79,8	81,0	80,0	80,7

TABL. 7. OBROT Y IZB ROZRACHUNKOWYCH

Izby rozrachunkowe	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Przedstawione dowody w tysiącach										
Ogółem	640	1 530	1 393	1 029	905	729	718	664	662	655
Warszawa	381	867	688	413	333	301	311	319	346	343
Łódź	—	60	41	30	41	25	32	35	58	74
Poznań	135	314	328	250	212	158	142	124	81	60
Katowice	—	39	52	65	57	55	58	58	62	53
Kraków	—	—	61	152	173	120	110	73	60	55
Lwów	124	250	223	119	89	70	65	55	55	45
Sumy obrotów w milionach złotych										
Ogółem	5 019	7 267	8 741	7 743	6 418	7 483	8 267	9 362	9 820	10 917
Warszawa	4 273	5 681	6 748	5 859	4 877	5 925	6 748	7 720	8 037	8 667
Łódź	—	197	150	133	90	70	81	122	163	205
Poznań	587	702	908	806	690	637	563	565	559	654
Katowice	—	393	516	430	338	462	492	552	604	805
Kraków	—	—	164	259	215	187	183	176	174	180
Lwów	159	294	255	256	208	202	200	227	283	266
Sumy skompensowane w odsetkach ogółu obrotów										
Ogółem	51.0	57.2	58.8	58.5	60.1	60.1	63.9	68.4	68.5	66.6
Warszawa	49.7	58.7	61.3	61.0	62.1	62.0	66.1	71.4	71.7	70.1
Łódź	—	25.9	27.7	23.7	24.2	22.7	24.2	24.3	31.9	36.0
Poznań	64.5	64.7	60.8	60.8	64.5	63.4	64.0	65.0	61.0	57.5
Katowice	—	43.4	44.6	40.0	37.3	45.4	51.1	52.5	54.3	56.0
Kraków	—	—	33.4	42.4	50.2	48.8	48.2	46.5	49.4	50.8
Lwów	35.8	50.0	47.8	57.6	59.0	51.8	51.5	52.8	55.5	50.1

a W tym Izba Rozrachunkowa w Gdyni czynna od I.X; w Izbie tej przedstawiono 3 tys. dowodów na sumę 31 mil. zł.

TABL. 8. OBROT Y IZB ROZRACHUNKOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	Walu- ta	1928	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	
		w miliardach jednostek waluty danego kraju									w mi- liardach zł
Polska	zł	5.0	8.7	7.7	6.4	7.5	8.3	9.4	9.8	10.9	10.0
Anglia	£	44.2	43.6	36.2	32.1	32.1	35.5	37.6	40.6	42.7	1 115.0
Belgia ^a	fr.	443.2	454.0	373.4	292.9	251.7	268.2	300.0	324.4	372.7	66.5
Czechosłowacja	kč	110.8	81.9	81.2	92.1	56.0	51.7	55.9	85.7	118.3	21.0
Francja	fr.	414.6	556.0	460.5	332.4	378.5	324.1	339.3	290.9	342.1	73.2
Holandia	flor.	41.2	37.0	28.9	16.7	17.3	17.3	18.5	18.8	22.2	64.6
Japonia	jen	68.8	51.6	46.2	52.9	67.0	64.4	63.9	69.9	85.3	129.5
Niemcy	RM	121.0	119.3	85.8	55.3	52.2	58.2	58.8	61.7	71.0	150.8
Stany Zj. Am.	\$	806.4	662.0	481.4	322.4	304.8	331.9	374.2	428.6	432.9	2 255.3
Szwajcaria	fr.	14.7	12.6	10.2	5.2	4.8	4.0	3.3	3.1	3.7	4.3
Włochy	lira	780.5	664.4	607.9	479.4	455.7	516.6	504.3	487.6	595.4	165.8

a Wyłącznie sumy skompensowane.

TABL. 9. OBRÓT CZEKOWY W POCZTOWEJ KASIE OSZCZĘDNOŚCI

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Konta w tys. (31.XII)	57.3	62.4	65.1	64.8	67.1	72.3	74.8	76.5	78.0	74.3
Wpłaty w mil. zł	10667	12013	11915	11312	10896	12644	13635	13728	14046	16366
Wypłaty w mil. zł	10606	11995	11948	11312	10895	12615	13609	13759	14017	16361
Obrót ogólny w mil. zł	21273	24008	23863	22624	21791	25259	27244	27487	28063	32746
w tym bezgotówkowy	13009	14665	14939	14642	14731	18455	20220	21012	21269	24763
Obrót bezgotówkowy w odsetkach obrotu ogóln.	61	61	63	65	68	73	74	76	76	76

TABL. 10. STOPA PROCENTOWA OD DYSKONTA I OD WKŁADÓW

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	przeciętne roczne									
Odsetki najwyższe ustawowe	12,0	12,7	11,7	11,0	10,8	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Dyskonto w Banku Polskim	8,0	8,6	7,2	7,5	7,2	5,8	5,0	5,0	5,0	5,0 ^a
Dyskonto w bankach akcyjnych:										
minimum			7,8	7,9	9,0	6,3	5,0	4,9	5,0	5,0
maksimum	12,0	12,7	11,7	11,0	10,8	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
przeciętne		12,2	11,5	10,9	10,7	9,4	9,0	8,7	8,6	8,7
Wkłady na książeczki oszczędnościowe:										
w P. K. O.	6,0	7,0	7,0	7,0	6,3	4,9	4,0	4,0	4,0	3,8
w bankach państw.	6,0	7,0	7,1	7,0	6,3	5,0	4,0	4,0	4,0	3,8

^a Od dnia 18.XII 1937 — 4,5%.

TABL. 11. STOPY DYSKONTOWE BANKÓW BILETOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	1913	1928	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937		
	przeciętne roczne										maks.	min.
Polska		8,0	7,2	7,5	7,2	5,8	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,5
Anglia	4,8	4,5	3,4	3,9	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Belgia	5,9	4,3	3,0	2,5	3,5	3,5	2,9	2,2	2,0	2,0	2,0	2,6
Czechosłowacja	6,0	5,0	4,5	4,8	5,2	3,6	3,5	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Francja	4,0	3,5	2,7	2,1	2,5	2,5	2,7	3,5	3,7	3,8	6,0	3,0
Gdańsk W.M.	5,9	5,8	5,0	5,6	4,5	3,4	3,3	5,1	5,0	4,0	4,0	4,0
Holandia	4,5	4,5	3,2	2,5	2,7	3,0	2,5	4,0	2,8	2,0	2,0	2,0
Niemcy	5,9	7,0	4,9	6,9	5,2	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Rumunia	6,0	6,0	9,0	8,3	7,2	6,3	5,9	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Stany Zj. Am.	3,5	4,5	3,0	2,1	2,8	2,6	1,5	1,5	1,5	1,3	1,5	1,0
Włochy	5,5	6,0	5,9	5,9	5,6	3,9	3,1	4,2	4,7	4,5	4,5	4,5

Źródło: *Bulletin Mensuel de Statistique*, nr 4, Genewa 1938.

TABL. 12. OPROCENTOWANIE RZECZYWISTE OBLIGACJI PAŃSTWOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH WEDŁUG KURSÓW NA GIEŁDACH WEWNĘTRZNYCH

Kraje	Charakter i liczba obligacji	1928	1932	1934	1935	1936	1937
		przec. roczne — w odsetkach					
Polska	6% Poż. dolarowa 1919/20	7,01	10,87	8,43	7,55	8,40	
Anglia	2½% Konsole	4,47	3,76	3,08	2,91	2,95	3,31
Belgia	3% Renta państwowa	4,58	4,51	4,08	3,90	3,72	3,33
Czechosłow.	Obligacje państwowe	5,72	6,50	5,82	5,21	4,45	4,48
Francja	3% Renta wieczysta	4,46	3,84	4,14	3,88	4,32	4,27
Holandia	2½-3% Renta wieczysta	3,88	3,89	3,35	3,43	3,32	3,13
Japonia	Obligacje państwowe (8)	5,16	5,59	4,52	4,50	4,08	3,94
Jugostawia	7% Pożyczka z r. 1921		13,26	9,99	8,85	8,46	7,75
Kanada	Pożyczka prow. Ontario	4,43	5,21	4,11	3,88	3,59	3,52
Niemcy	4½% (6%) Oblig. państw.	7,08	9,67	6,61	4,83 ^a	4,77	4,59
Rumunia	Obligacje państwowe (6)	7,95	16,32	12,25	10,75	11,13	8,80
Stany Zj. Am.	Obligacje skarbowe (10)	3,33	3,66	3,10	2,70	2,47	2,57
Szwajcaria	Obligacje państw. i kol. (12)	4,73	3,80	4,16	4,64	4,43	3,41
Szwecja	3% Oblig. państw. z r. 1888	4,59	4,32	3,47	3,19	3,12	3,04
Węgry	5% Poż. przymus. z r. 1924		22,51 ^b	12,22	9,75	7,55	6,42
Włochy	3½% Renta państwowa	4,84	4,77	4,09	4,75	4,68	4,75

^a IV—XII 1935. ^b IV—XII 1932.

Źródło: *Bulletin Mensuel de Statistique*, nr 5, Genewa 1938.

TABL. 13. WKŁADY W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH I OSZCZĘDNOŚCIOWYCH

Stan w dn. 31.XII

Instytucje Rodzaje wkładów	1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych								
Ogółem	2686	3009	2654	2693	2732	3004	3042	3243 ^a	3887 ^a
Bank Polski	451	446	196	208	239	217	188	237	294
Rachunki żyrowe	451	446	196	208	239	217	188	237	294
w tym kas państwowych	268	269	6	12	15	29	1	1	35
Bank Gospodarstwa Krajowego	325	255	238	261	236	314	287	378	540
Wkłady terminowe	136	116	98	97	67	92	64	115	178
„ a vista	162	107	88	106	101	145	133	190	276
„ na książecz. oszczędn.	19	24	46	83	55	63	58	50	54
Różne salda kredytowe	8	8	6	5	13	14	12	23	35
Państwowy Bank Rolny	50	68	60	60	95	110	108	130	178
Wkłady terminowe	23	25	32	32	58	64	59	71	100
„ a vista	22	41	27	27	35	43	46	57	74
„ na książecz. oszczędn.	5	2	1	1	2	3	3	2	4
Banki komunalne	30	30	28	29	31	40	39	45	59
Wkłady terminowe	14	19	12	11	12	16	16	16	21
„ a vista	10	6	8	9	10	8	10	12	7
„ na książecz. wkładkowe	—	—	0	0	0	1	1	3	5
Salda kredytowe r-ków bież.	6	5	8	9	9	15	12	14	26
Banki prywatne i większe domy bankowe	866	959	609	512	447	455	463	465	556
Wkłady terminowe	303	364	218	182	125	126	114	100	118
„ a vista	253	246	144	121	120	128	129	131	143
„ na książecz. wkładkowe i asygnaty kasowe	104	123	81	76	68	81	96	87	108
Salda kredytowe r-ków bież.	206	226	169	133	134	120	124	147	187
Oddziały banków zagranicznych	75	78	55	52	54	48	48	63	62
Wkłady terminowe	11	24	8	9	6	10	11	12	18
„ a vista	14	9	12	12	8	11	8	10	9
„ na książecz. wkładkowe i asygnaty kasowe	6	7	4	—	—	—	—	—	—
Salda kredytowe r-ków bież.	44	36	31	31	40	27	29	41	35
Bank Polska Kasa Opieki	—	—	2	3	8	21	37	30	30
Wkłady terminowe	—	—	0	0	1	3	3	8	6
„ a vista	—	—	—	—	6	14	32	19	20
„ na książecz. oszczędn.	—	—	2	3	—	—	—	—	—
Salda kredytowe r-ków bież.	—	—	0	0	1	4	2	3	4
Pocztowa Kasa Oszczędności	315	384	510	623	714	858	881	896	1038
Wkłady na książecz. oszczędn.	122	173	332	445	507	624	679	664	782
czekowe	193	211	178	176	207	234	202	232	256
Komunalne kasy oszczędności ^b	359	442	603	628	615	665	711	720	830
Wkłady na książecz. oszczędn.	325	397	558	583	571	612	651	640	735
na r-kach bież., czekowych i żyrowych	34	45	45	45	44	53	60	80	95
Gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe	2	4	7	7	7	8	8	8	9
Spółdzielnie kredytowe ^c	210	339	342	307	282	263	266	263 ^a	281 ^a
Centralna Kasa Spółek Rolnicz.	3	4	4	3	4	5	6	8	11
Wkłady na książecz. oszczędn.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Salda kredytowe r-ków bież.	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Lokaty Kas Stefczyka	—	—	—	—	1	2	3	5	8

^a Wkłady w spółdzielniach kredytowych według biuletynów Rady Spółdzielczej. ^b Łącznie z dwiema niekomunalnymi. ^c Zrzeszona w związkach rewizyjnych.

TABL. 14. KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE INSTYTUCJI KREDYTOWYCH I OSZCZĘDNOŚCIOWYCH
Stan w dn. 31.XII

Instytucje Rodzaje kredytów	1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych								
Ogółem ^a	3223	3802	3181	2723	2716	2711	2820	2755 ^b	2783 ^b
Bank Polski	732	781	796	700	815	757	866	855	708
Dyskonto weksli	641	704	670	586	688	654	689	681	661
" biletów skarbowych	—	—	—	—	48	48	68	67	23
Pożyczki zastawowe	91	77	128	114	79	55	109	107	24
Bank Gospodarstwa Krajowego	282	327	325	284	269	262	265	261	336
Dyskonto weksli	177	185	169	138	129	98	97	105	168
w tym w redyskoncie	39	72	99	70	60	16	38	12	1
Otwarty kredyt	65	80	126	125	117	132	133	122	117
Pożyczki terminowe	40	62	30	24	23	32	35	34	51
Państwowy Bank Rolny	190	245	250	214	241	265	248	239	242
Dyskonto weksli	46	71	109	120	152	176	156	157	154
w tym w redyskoncie	5	29	88	107	130	151	144	150	134
Otwarty kredyt	21	34	25	18	18	16	29	29	45
Pożyczki terminowe	123	140	118	76	71	73	63	53	43
Banki komunalne	45	57	59	47	54	44	39	28	22
Dyskonto weksli	20	18	15	14	14	12	11	9	9
w tym w redyskoncie	5	6	8	5	6	1	3	1	0
Otwarty kredyt	14	22	19	8	7	6	6	4	3
Pożyczki terminowe	11	17	25	25	33	26	22	15	10
Banki pryw. i większe domy bank.	1482	1672	1085	861	779	697	710	685	710
Dyskonto weksli	824	877	530	432	395	349	351	357	385
w tym w redyskoncie	320	329	259	195	175	137	138	148	145
Otwarty kredyt	635	771	533	406	367	327	334	299	285
Pożyczki terminowe	23	24	22	20	17	21	25	29	40
Oddziały banków zagranicznych	183	215	120	93	86	97	96	98	80
Dyskonto weksli	66	56	23	13	12	16	13	19	15
w tym w redyskoncie	20	19	2	1	0	0	1	—	0
Otwarty kredyt	116	152	97	80	74	81	83	78	64
Pożyczki terminowe	1	7	—	—	—	—	0	1	1
Bank Polska Kasa Opieki	—	—	0	0	0	0	1	1	2
Pożyczki wekslowe	—	—	—	—	—	—	1	1	0
Otwarty kredyt	—	—	0	0	0	0	0	0	1
Pożyczki zastawowe	—	—	—	—	—	—	0	0	1
Pocztowa Kasa Oszczędności	33	35	19	19	23	31	34	38	49
Pożyczki wekslowe	20	23	12	12	14	19	20	22	32
Pożyczki zastawowe	13	12	7	7	9	12	14	16	17
Komunalne kasy oszczędności ^c	291	391	470	416	373	445	434	414	424
Pożyczki wekslowe	214	290	343	312	278	266	244	210	227
w tym weksle w redyskoncie	27	46	59	49	50	38	30	26	19
Otwarty kredyt	57	70	75	68	—	89	84	70	53
Pożyczki na skrypty dłużne	11	13	14	11	—	95	60	73	104
Pożyczki zastawowe	9	18	38	28	—	30	33	38	40
Gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe	14	22	24	23	22	22	24	26	27
Spółdzielnie kredytowe ^d	432	591	605	547	501	474	485	486 ^b	501 ^b
w tym weksle w redyskoncie	66	55	80	67	47	58	43	50	34
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	56	63	70	63	61	41	24	16	22
Dyskonto weksli ^e	43	47	54	48	49	33	18	10	12
w tym w redyskoncie	35	41	47	41	40	25	12	5	7
Otwarty kredyt	3	4	4	4	3	2	2	3	3
Pożyczki terminowe ^f	10	12	12	11	9	6	4	3	7

a Z potrąceniem redyskonta. b Kredyty spółdzielni kredytowych według biuletynów Rady Spółdzielczej. c Łącznie z dwiema niekomunalnymi. Za okres 1928—1933 dane niekompletne. d Zrzeszone w związkach rawizyjnych. e Łącznie z należnościami w dochodzeniu sądowym. f Łącznie z pożyczkami

TABL. 15. BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Wyszczególnienie	1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych								
Bilanse. Stan w dn. 31.XII									
Stan czynny									
Kasa i sumy do dyspozycji	53	38	46	47	44	54	41	65	71
Waluty zagraniczne	3	4	7	4	1	1	0	0	0
Papiery procentowe	29	25	38	29	22	10	16	35	35
Papiery procentowe własnej emisji	94	75	41	52	49	43	34	48	48
Udziały i akcje	46	47	31	33	34	37	39	37	37
Weksle zdyskontowane	176	183	163	131	126	96	96	104	104
Weksle protestowane	1	2	6	4	3	2	1	1	1
Akcepty Banku Akceptacyjnego	—	—	—	—	—	11	20	26	27
Pożyczki terminowe	40	62	30	24	23	32	35	34	34
Należności z tyt. układ. konwers.	—	—	—	—	—	20	24	36	36
Rachunki bieżące	65	80	126	125	117	132	133	122	117
Banki loro	2	1	2	1	0	0	0	4	5
Banki nostro	42	33	10	7	6	4	6	18	11
Pożyczki długoterminowe	80	69	116	119	117	126	136	121	133
Pożyczki w listach zast. i oblig.	584	663	792	838	823	807	793	924	906
Pożyczki długoterminowe zlecone przez Skarb Państwa ^a	386	413	643	618	651	625	699	767	667
Inne aktywa	64	83	103	101	114	178	181	179	220
Suma bilansowa	1665	1778	2154	2133	2130	2178	2254	2521	2586
Stan bierny									
Kapitały własne	195	201	214	219	221	197	199	196	195
kapitał zakładowy	150	150	150	150	150	150	150	150	150
rezerwy	45	51	64	69	71	47	49	46	45
Fundusz oddłużenia	—	—	—	—	—	25	45	8	—
Wkłady	317	247	232	256	223	300	275	355	565
terminowe	136	116	98	97	67	92	84	115	175
a vista	162	107	88	106	101	145	133	190	270
na książeczki oszczędnościowe	19	24	46	53	55	63	58	50	54
Różne salda kredytowe	8	8	6	5	13	14	12	23	26
Redyskonto weksli	39	72	99	79	60	16	35	12	1
Dyskonto akcept. Banku Akcept.	—	—	—	—	—	11	15	15	—
Banki loro	18	65	23	25	28	33	30	38	62
Banki nostro	23	15	35	16	20	1	26	24	1
Listy zastawne i oblig. w obiegu	584	663	792	838	823	807	793	924	906
listy zastawne	101	142	255	292	289	285	280	368	368
obligacje	483	521	537	546	534	522	513	556	538
Lokaty Skarbu Państwa ^a	388	417	507	484	532	489	540	441	375
Rachunki specjalne ^a	—	—	142	135	119	136	159	326	312
Inne pasywa	86	77	97	73	88	146	122	156	167
Zysk	7	13	7	3	3	3	3	3	3
Rachunki strat i zysków									
Straty									
Odsetki wypłacone	31	37	49	34	27	19	20	19	25
Koszty handlowe	19	15	15	13	13	13	13	13	14
Czysty zysk	7	13	7	3	3	3	3	3	3
Ogółem	65	74	83	64	53	44	47	50	60
Zyski									
Odsetki pobrane	57	69	74	54	42	33	38	39	48
w tym od dyakonta	16	20	21	18	14	11	11	11	14
Prowizje pobrane	4	3	2	4	3	4	4	4	4

^a W dziale operacyj ze Skarbem Państwa.

TABL. 16. BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO

Wyszczególnienia	1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych								
Bilanse. Stan w dn. 31.XII									
Stan czynny									
Kasa i sumy do dyspozycji	11	8	7	7	7	5	5	8	14
Papiery procentowe	6	8	20	21	19	11	8	38	42
Papiery procentowe własnej emisji	43	78	96	87	39	37	18	14	9
Udziały i akcje	1	2	8	8	8	9	11	12	12
Weksle zdyskontowane	46	70	104	116	148	174	155	156	154
Weksle protestowane	0	1	5	4	4	2	1	1	0
Akcepty Banku Akceptacyjnego	—	—	—	—	1	20	37	34	34
Pożyczki terminowe	89	95	98	68	63	67	57	48	38
Pożyczki towarowe	34	45	18	8	8	6	6	5	5
Należności z tyt. ukł. konwers.	—	—	—	—	3	28	39	56	65
Rachunki bieżące	21	34	25	18	18	16	29	29	45
Banki nostro	20	24	12	5	6	6	6	7	6
Dłużnicy za nabyte grunty	3	5	13	15	17	33	30	39	40
Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach	155	261	338	335	283	284	245	228	215
Majutki własne w parcelacji	10	20	26	27	44	37	26	16	12
Inne aktywa	84	93	147	101	134	158	173	183	226
Dłużnicy z fundusów administrowanych ^a	167	253	373	389	450	702	608	623	629
Suma bilansowa	523	744	917	820	803	895	846	874	917
Stan bierny									
Kapitały własne	140	148	166	170	170	137	138	138	119
kapitał zakładowy	130	130	130	130	130	100	100	100	100
rezerwy	10	18	36	40	40	37	38	38	19
Fundusz oddłużenia	—	—	—	—	—	93	41	51	57
Wkłady	50	68	60	60	95	110	108	130	178
terminowe	23	28	32	32	58	64	59	71	100
a vista	22	41	27	27	35	43	46	57	74
na książeczki oszczędnościowe	5	2	1	1	2	3	3	2	4
Redyskonto weksli	5	29	88	107	130	151	144	150	134
Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego	—	—	—	—	1	19	36	34	33
Banki nostro	11	42	45	14	10	8	11	12	14
Listy zastawne i oblig. w obiegu	155	261	338	334	282	283	243	227	213
listy zastawne	134	182	228	223	171	172	158	156	153
obligacje melioracyjne	21	79	110	111	111	111	85	71	60
Lokaty Skarbu Państwa	50	50	88	48	46	2	12	18	32
Inne pasywa	100	132	128	86	69	92	113	114	136
Zysk	12	14	4	1	0	0	0	0	1
Fundusze administrowane ^a	201	302	426	479	549	834	674	695	710
Rachunki strat i zysków									
Straty									
Koszty handlowe	14	17	15	12	12	9	9	9	10
Czysty zysk	12	14	4	1	0	0	0	0	1
Ogółem	27	34	25	17	16	11	11	13	14
Zyski									
Odsetki i prowizje pobrane	20	28	24	15	14	9	9	12	12
Zysk na nawozach sztucznych i przetwórstwie rolniczym	1	1	0	0	1	1	1	0	1
Zysk na parcelacji majątków	5	4	0	1	—	—	0	0	0
^a Pozycja pozabilansowa.									

TABL. 17. BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW BANKÓW KOMUNALNYCH^a

Wyszczególnienie	1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937 ^c
	w milionach złotych								
Bilanse. Stan w dn. 31.XII ^b									
Stan czynny									
Kasa i sumy do dyspozycji	4	4	5	5	7	5	4	5	5
Papiery wartościowe, udziały i akcje	5	7	10	8	9	10	15	18	19
Weksle zdyskontowane	20	18	15	13	13	11	10	8	8
w tym komunalne	17	16	12	11	10	10	9	7	7
Weksle protestowane	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Pożyczki terminowe	28	32	44	53	61	67	69	62	58
w tym komunalne	22	31	43	50	56	62	65	59	55
do 5 lat	11	17	25	25	33	26	22	15	10
ponad 5 lat	17	15	19	28	28	41	47	47	48
Należności z tytułu układów konwersyjnych	—	—	—	—	—	0	0	0	1
Rachunki bieżące	14	22	19	8	7	6	6	4	3
Banki	5	4	4	4	4	4	4	3	14
Pożyczki długoterm. hipoteczne	29	28	23	25	21	19	18	18	17
Pożyczki obligacyjne	13	16	27	29	29	28	28	27	33
w tym komunalne	12	16	27	29	28	28	28	27	33
Nieruchomości	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Inne aktywa	3	3	4	5	5	7	9	6	5
Suma bilansowa	123	137	154	154	160	161	167	155	167
Stan bierny									
Kapitały własne	11	12	15	15	16	21	22	21	23
kapitał zakładowy	8	8	9	9	9	10	10	10	10
rezerwy	3	4	6	6	7	11	12	11	13
Fundusze specjalne powierzone do administracji i lokaty Skarbu Państwa	19	36	42	44	50	46	49	39	30
Wkłady	24	25	20	20	22	25	27	31	33
terminowe	14	19	12	11	12	18	16	19	21
a vista	10	6	8	9	10	8	10	12	7
na książeczki wkładowe	—	—	0	0	0	1	1	3	5
Salda kredytowe r-ków bieżących	6	5	8	9	9	15	12	14	26
Redyskonto	5	6	8	5	6	1	3	1	0
Banki	3	2	1	1	0	0	0	0	1
Obligacje w obiegu	23	26	36	37	36	36	37	33	38
Inne pasywa	31	23	23	22	20	15	16	14	14
Zysk	1	2	1	1	1	2	1	2	1
Rachunki strat i zysków									
Straty									
Procenty i prowizje wypłacone	3	5	5	4	3	3	3	2	2
Koszty handlowe	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Zysk	1	2	1	1	1	2	1	2	1
Ogółem	6	9	8	8	5	9	7	11	6
Zyski									
Procenty i prowizje pobrane	5	8	7	7	5	6	5	5	4

^a Polski Bank Komunalny, Komunalny Bank Kredytowy i Wojewódzki Bank Pożyczkowy. ^b Dla Wojewódzkiego Banku Pożyczkowego w 1928—1936 bilans netto z dnia 31.III każdego następnego roku (rok bilansowy od I.V do 31.II roku następnego), w 1937 bilans brutto z dnia 31.XII. ^c Suma z 1937 nie jest całkowicie porównywalna z sumami za lata poprzednie wskutek zmian w rachunkowości Polskiego Banku Komunalnego.

TABL. 18. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW BANKÓW PRYWATNYCH^a
A. Zestawienie bilansów i rachunków strat i zysków

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936 ^b
	w milionach złotych								
Liczba uwzględnionych:									
banków	58	57	57	54	44	44	39	37	36
domów bankowych	5	5	5	5	7	7	8	9	9
Bilanse. Stan w dn. 31.XII									
Stan czynny									
Kasa i sumy do dyspozycji	104	103	92	72	61	56	60	69	67
Waluty zagraniczne	29	28	29	14	12	7	5	1	3
Papiery wartościowe	58	63	63	52	47	45	51	64	52
Udziały i akcje	39	42	38	33	29	28	27	25	23
Weksle zdyskontowane	882	917	835	512	394	354	320	315	333
Weksle protestowane	8	16	20	40	51	54	45	48	42
Pożyczki terminowe	24	30	27	22	20	17	21	25	30
Należności z tyt. układ. konwers.	—	—	—	—	—	—	3	27	43
Rachunki bieżące	751	924	909	631	490	441	408	417	378
Banki loro	27	27	50	27	29	25	18	20	17
Banki nostro	82	91	87	66	60	60	43	41	49
Pożyczki długoterm. hipoteczne	87	127	134	136	130	101	95	87	102
Dłużnicy z tyt. kredytów rem- bursowych i akceptacyjnych	—	—	34	47	36	29	22	27	10
Strata	4	17	4	10	14	13	39	20	—
Suma bilansowa	2303	2593	2504	1856	1540	1403	1406	1448	1515
Stan bierny									
Kapitały własne	274	308	319	304	267	265	251	238	231
kapitał zakładowy	226	235	250	238	208	206	195	188	184
kapitał zapasowy i rezerwy	48	73	69	66	61	59	56	50	47
Wkłady	691	773	821	464	400	327	356	358	340
terminowe	314	388	405	223	181	131	136	125	112
a viata	267	255	235	156	133	128	139	137	141
na książeczki wkładowe i asyg- naty kasowe	110	130	181	85	76	68	81	96	87
Salda kredytowe r-ków bieżących	250	264	271	200	164	174	147	153	188
Redyskonto weksli	341	348	307	262	196	176	137	140	148
Dyskonto akcept. Banku Akcept.	—	—	—	—	—	10	32	45	25
Zastaw walorów	16	10	8	18	16	15	12	14	8
Banki loro	105	135	141	89	64	53	51	42	48
Banki nostro	405	480	370	249	206	192	172	169	134
Listy zastawne i oblig. w obiegu	86	127	134	136	130	101	94	103	102
Zysk	24	26	21	5	3	3	5	7	—
Rachunki strat i zysków									
Straty									
Odsetki wypłacone	102	136	114	92	61	45	40	40	—
w tym od wkładów i r-ków bież.	—	—	84	48	30	22	22	22	—
Prowizje wypłacone	15	8	7	6	3	2	2	2	—
Koszty handlowe	85	92	83	71	54	46	39	38	—
Podatki	17	19	17	15	7	5	5	5	—
Zysk	24	26	21	5	3	3	5	7	—
Ogółem	257	302	265	220	158	141	150	116	—
Zyski									
Odsetki pobrane	156	202	183	145	97	67	65	64	—
w tym: od dyskonta	—	—	86	64	40	30	27	26	—
od r-ków bież. i poz.term.	—	—	78	85	48	29	30	28	—
Prowizje pobrane	63	55	46	36	23	18	16	16	—
Strata	4	17	4	10	14	13	39	20	—

^a Krajowe banki akcyjne (prywatne), oddziały banków zagranicznych w Polsce, banki towarzystw kredytowych i domy bankowe. ^b Bilanse brutto. (dok. str. 206)

TABL. 18. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW BANKÓW PRYWATNYCH^a (dok.)

B. Zestawienie szczegółowe bilansów

Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1936 ^b				1937 ^b			
	Ogółem	8 najw. banków	Inne banki	Domowe bankowe	Ogółem	8 najw. banków	Inne banki	Domowe bankowe
w milionach złotych								
Liczba uwzględnionych: banków	29	8	21	x	29	8	21	x
domów bankowych	28	x	x	28	29	x	x	28
Stan czynny								
Kasa i sumy do dyspozycji	68	43	20	5	86	54	27	5
Waluty zagraniczne	2	1	1	0	2	1	1	0
Papiery wartościowe ^c	41	22	8	11	49	24	16	9
Udziały i akcje	21	16	2	3	21	16	2	3
Weksle zdyskontowane	332	239	72	21	382	281	73	28
Weksle protestowane	31	25	6	0	19	13	6	0
Pożyczki terminowe	30	13	15	2	41	21	17	3
Należności z tytułu układów konwersyjnych	31	16	14	1	35	19	15	1
Rachunki bieżące	370	211	131	28	349	205	114	30
Banki loro	10	3	6	1	11	5	5	1
Banki nostro	44	15	26	3	54	18	33	3
Poż. długoterm. hipoteczne	20	20	0	—	21	21	0	—
Dłużnicy z tyt. kredytów rem- bursowych i akceptacyjnych	10	9	1	0	11	10	1	0
Suma bilansowa	1 331	887	354	90	1 391	941	354	96
Stan bierny								
Kapitały własne	198	120	59	19	200	121	59	20
kapitał zakładowy	161	95	49	17	162	95	49	15
kapitał zapasowy i rezerwy	37	25	10	2	38	26	10	5
Wkłady	337	229	81	27	396	268	97	31
terminowe	110	55	41	14	136	67	52	17
a vista	140	88	39	13	152	94	44	14
na książeczki wkładowe i asygnaty kasowe	87	86	1	—	108	107	1	—
Salda kredytowe r-ków bież.	189	107	70	12	221	136	72	13
Redyskonto weksli	145	118	20	7	145	118	17	10
Dyskonto akceptów Banku								
Akceptacyjnego	17	7	9	1	17	7	9	1
Zastaw walorów	6	4	0	2	3	2	0	1
Banki loro	42	27	11	4	52	33	15	4
Banki nostro	109	46	56	7	73	24	43	6
Listy zastawne i obligacje w obiegu	19	19	0	—	21	21	0	—

^a Krajowe banki akcyjne (prywatne), oddziały banków zagranicznych w Polsce, banki towarzystw kredytowych i domy bankowe. ^b Bilanse brutto. ^c Łącznie z papierami wartościowymi ustawowego kapitału zapasowego.

TABL. 19. BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI

Wyszczególnienie	1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych								
Bilanse. Stan w dn. 31.XII									
Stan czynny									
Kasa i sumy do dyspozycji	71	62	91	129	157	156	154	160	168
Lokaty w bankach państwowych	24	25	24	27	40	54	55	41	17
Gotówka w urzędach pocztowych	8 ^a	50	50	47	45	35	28	30	38
Skarb Państwa za waloryzację	30	35	32	28	25	22	19	17	14
Skup weksli	—	13	4	3	5	8	11	14	24
Pożyczki wekslowe	20	10	8	9	9	11	9	8	8
Pożyczki na zastaw papierów wartościowych	13	12	7	7	9	12	14	16	17
Papiery wartościowe własne i funduszu zapasowego	179	249	361	424	480	615	655	703	902
Dłużnicy	5	5	14	10	13	7	7	4	5
Nieruchomości	26	30	36	39	42	42	42	45	48
Inne aktywa	13	14	13	23	17	16	22	31	32
Suma bilansowa	389	505	640	746	842	978	1016	1069	1273
Stan bierny									
Wkłady czekowe	193	211	178	178	207	234	202	232	256
Wkłady na książeczki oszczędn. w tym wkłady zwaloryzowane	122	173	332	445	507	624	679	664	782
Przekazy nie zrealizowane	27	32	31	29	26	23	20	17	15
Różni za obligacje waloryzacyjne i inni wierzyciele	34	33	41	24	16	15	12	12	16
Fundusz zapasowy	5	2	8	10	14	9	11	35	81
Inne pasywa	3	6	13	18	21	25	29	33	37
Czysty zysk	28	75	61	66	71	65	77	87	95
	4	5	7	5	6	6	6	6	6
Rachunki strat i zysków									
Straty									
Odsetki wypłacone	6	9	18	22	21	21	25	25	28
od wkładów na książeczki oszczędnościowe	5	8	17	21	21	20	24	24	25
od wkładów czekowych	1	1	1	1	0	1	1	1	3
Oplaty na rzecz Ministerstwa Poczty i Telegrafów	3	4	3	3	4	5	7	6	7
Wydatki administracyjne	11	12	13	13	13	15	15	16	17
Czysty zysk	4	5	7	5	6	6	6	6	6
Ogółem	25	31	44	46	47	52	58	57	64
Zyski									
Odsetki pobrane	17	23	34	35	36	40	46	44	50
od papierów wart. własnych	14	19	30	31	33	35	41	39	47
od pożyczek udzielonych i skupu weksli	3	3	2	2	1	2	2	2	2
od lokat w bankach	—	1	2	2	2	3	3	3	1
Dochody z obrotu czekowego	5	5	5	5	6	7	8	8	9
Prowizje pobrane	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Dochody z nieruchomości	2	2	2	2	2	2	2	2	2

^a Suma z 1928 nie jest porównywalna z sumami za lata następne wskutek zmian w rachunkowości.

TABL. 20. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW I RACHUNKÓW STRAT I ZYSKÓW KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI^a

Wyszczególnienie	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych			
Liczba kas: czynnych	385	365	364	380
uwzględnionych w opracowaniu	362	362	361	360
Bilanse. Stan w dn. 31.XII				
Stan czynny				
Kasa i sumy do dyspozycji	48	48	57	81
Waluty obce	2	1	0	0
Papiery wartościowe	75	109	102	100
Weksle zdyskontowane	41	36	36	47
Pożyczki wekslowe	148	142	130	133
Weksle protestowane	77	65	44	51
Pożyczki terminowe na zastaw	30	34	38	40
Pożyczki na skrypty dłużne	60	74	96	104
Rachunki bieżące otwartego kredytu	89	83	70	58
Pożyczki hipoteczne	164	171	163	158
Banki i komunalne kasy oszczęd. loro	2	3	2	2
Banki i komunalne kasy oszczęd. nostro	25	21	15	30
Należności z tytułu układów konwersyjnych	15	55	85	96
Nieruchomości	39	45	50	58
Strata	3	8	9	10
Suma bilansowa	855	933	1 181	1 086
Stan bierny				
Kapitały własne	61	85	84	87
kapitał zakładowy	19	18	19	22
fundusz zasobowy	47	52	52	52
inne fundusze	15	15	13	13
Wkłady na książeczki oszczędnościowe ^c	606	664	650	731
osób fizycznych i prawnoprywatnych	819	570	561	637
instytucji państwowych, samorządowych i in- nych prawnopublicznych	87	94	89	94
Salda kredytowe rachunków bieżących (czeko- wych, przekazowych i otwartego kredytu)	52	60	80	94
Redyskonto weksli	38	30	26	19
Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego	6	19	23	23
Kredyty udzielone kasom	47	44	40	35
Banki i komunalne kasy oszczęd. loro	2	3	4	6
Banki i komunalne kasy oszczęd. nostro	1	1	1	2
Zysk	4	3	3	3
Rachunki strat i zysków				
Straty				
Odsetki wypłacone i dopisane	37	39	39	39
Koszty administracyjne	19	20	21	21
Zysk	4	3	3	3
Ogółem	73	84	83	83
Zyski				
Odsetki pobrane i dopisane	58	58	60	60
Strata	3	8	9	10

^a Łącznie z dwiema niekomunalnymi. ^b Bilanse brutto. ^c Różnice między danymi tabeli niniejszej a danymi tabl. 26 na str. 212, wynikają: 1. z nieuwzględnienia w tabeli niniejszej wkładów w kasach będących w likwidacji, 2. z odmiennych sposobów i terminów księgowania odsetków.

Tabl. 21. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW I RACHUNKÓW STRAT I ZYSKÓW ZWIĄZKOWYCH SPÓŁDZIELNI KREDYTOWYCH

Wyszczególnienie	1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936
	w milionach złotych							
Liczba spółdzielni:								
należących do związków	4 586	5 025	5 440	5 437	5 490	5 154	5 243	5 243
uwzględn. w opracowaniu	4 112	4 704	5 057	5 082	5 111	5 039	5 098	5 186
Bilanse. Stan w dn. 31.XII								
Stan czynny								
Kasa	16	20	15	13	12	10	11	10
Centrale i inne instyt. finans.	21	28	23	27	26	25	27	31
Papiery wartościowe	12	10	13	12	13	15	22	23
Udziały własne		6	8	8	8	7	3	3
Pożyczki	432	591	605	547	501	474	485	486
w tym w r-ku bieżącym	76	108	115	109	98	89	77	63
Strata	1	1	8	13	9	7	9	8
Suma bilansowa	549	704	737	680	629	597	619	616
Stan bierny								
Udziały członków	60	81	101	98	90	82	83	78
Fundusz zasobowy	18	24	34	36	36	37	50	42
Fundusze specjalne	12	12	18	22	20	18	8	18
Wkłady na książeczki oszczędn.	210	303	317	283	255	244	243	238
Rachunki bieżące		36	26	24	27	19	23	25
Zadłużenie	202	211	206	190	171	166	176	175
Zysk	7	9	6	4	4	4	5	5
Rachunki strat i zysków								
Straty								
Odsetki i prowizje wypłacone	27	41	42	36	28	26	27	24
Straty na dłużnikach		1	5	7	4	4	7	5
Koszty administracyjne	28	38	35	30	24	22	22	21
Zysk	7	9	6	4	4	4	5	5
Ogółem	64	92	94	82	68	61	66	61
Zyski								
Odsetki i prowizje pobrane	57	80	78	62	50	46	48	46
Strata	1	1	8	13	9	7	9	8

Uwaga. Spółdzielnie kredytowe ob. dział VI, tabl. 18—21, 25 i 26, str. 106—111.

Tabl. 22. CENTRALE KREDYTOWE SPÓŁDZIELNI ZWIĄZKOWYCH

A. Główne pozycje bilansów central kredytowych spółdzielni związkowych Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1936		1937 ^b			
	Ogółem	Bank „Spółtem”	Centrale			
			żydow-skie	ukra-ńskie	nie-mieckie	
w tysiącach złotych						
Liczba central	9	9	1	3	3	2
Stan czynny						
Kasa i sumy do dyspozycji	1 511	2 478	199	415	288	1 576
Pożyczki ^a	32 337	33 597	2 651	898	3 605	26 443
Należn. z tyt. wkładów konwers.	1 704	2 750	—	—	2 211	539
Suma bilansowa	47 531	53 515	5 177	2 222	8 166	37 950
Stan bierny						
Kapitał zakładowy	7 095	7 161	614	267	854	5 426
Rezerwy ^d	2 605	2 775	87	57	975	1 656
Wkłady	18 545	20 338	3 167	766	3 523	12 882
Redyskonto weksli	3 267	3 316	425	27	1 167	1 697

^a Bez Centralnej Kasy Spółek Rolniczych i Banku Związku Spółek Zarobkowych. ^b Bilanse brutto. ^c Dyskonto, protesty, pożyczki terminowe i rachunki bieżące. ^d Bez funduszu amortyzacyjnego.

(dok. str. 210)

TABL. 22. CENTRALE KREDYTOWE SPÓŁDZIELNI ZWIĄZKOWYCH (dok.)
B. Bilanse Centralnej Kasy Spółek Rolniczych
Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1928	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w tysiącach złotych							
Stan czynny								
Kasa i sumy do dyspozyc. ^a	583	1 045	631	417	591	550	658	770
Banki nostro ^a	236	92	46	460	164	2 361	5 720	4 056
Papiery wartościowe ^b	300	129	132	194	362	1 250	1 360	1 360
Weksle zdyskontowane	41 857	50 267	44 783	44 850	29 302	14 538	8 211	10 613
Weksle protestowane ^c	906	3 086	3 539	3 788	3 791	2 980	2 182	1 600
Pożyczki terminowe	9 766	12 227	11 125	9 560	6 075	4 267	1 025	865
Pożyczki budowlane wiejskie	—	—	—	—	—	—	1 988	6 460
Należności z tytułu układow konwersyjnych	—	—	—	—	1 778	3 431	4 356	45 869
Rachunki bieżące	3 532	4 287	3 704	2 959	2 092	1 967	2 547	2 627
Nieruchomości	1 869	1 786	1 762	1 935	1 899	2 165	2 183	2 100
Inne aktywa	882	1 292	1 156	1 097	243	351	394	1 150
Suma bilansowa^d	59 931	74 211	66 878	65 260	62 287	64 820	69 831	77 044
Stan bierny								
Kapitały własne	3 705	6 721	6 935	6 485	6 512	6 572	6 501	6 684
wkłady państwowe	363	363	363	363	363	363	363	363
udziały członków	2 588	4 359	4 232	4 106	4 049	4 008	3 993	3 958
rezerywy	754	1 999	2 340	2 016	2 100	2 201	2 145	2 329
Wkłady	430	812	899	1 827	2 721	4 172	6 681	9 350
na książeczki oszczędn.	430	812	899	912	999	1 039	1 432	1 307
lokaty Kas Stefczyka	—	—	—	915	1 722	3 133	5 249	8 043
Rachunki bieżące	2 263	3 503	2 516	2 056	2 525	2 199	1 411	1 906
Redyskonto weksli	34 601	46 582	40 969	40 547	25 004	11 827	5 400	6 873
Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego	—	—	—	—	16 979	32 835	43 700	43 309
Lokaty skarbowe i kredyty specjalne	17 337	14 925	14 098	12 846	8 037	6 110	4 089	7 866
Inne pasywa	1 460	1 657	1 458	1 496	502	978	1 915	839
Zysk	135	11	3	3	7	127	134	173
Akcepty Banku Akcept.	—	—	—	—	17 279	33 477	44 977	46 236

a Pozostałości na r-kach banków państwowych figurują w pozycji „Banki nostro”. b Łącznie z papierami wartościowymi ustawowego kapitału zapasowego c Łącznie z należnościami w dochodzeniu sądowym. d Bez pozycji „Akcepty Banku Akceptacyjnego”. e Pozycja pozabilansowa.

C. Niektóre pozycje bilansowe Banku Związku Spółek Zarobkowych
Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1928	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w tysiącach złotych							
Stan czynny								
Weksle zdyskontowane	108 370	81 019	67 971	60 002	51 555	48 385	34 694	45 764
w tym spółdzielni	31 593	32 579	29 495	26 529	22 886	19 860	3 552	3 151
Rachunki bieżące	55 276	52 307	51 653	46 440	39 957	46 263	40 140	28 893
w tym spółdzielni	10 504	15 064	14 084	16 230	11 259	13 924	8 812	4 500
Stan bierny								
Wkłady	108 527	73 501	53 465	43 177	45 002	45 882	46 867	55 620
w tym spółdzielni	1 006	1 074	1 000	444	547	715	1 120	1 853
Rachunki bieżące	20 311	12 587	9 445	8 584	9 446	12 245	15 374	22 271
w tym spółdzielni	2 776	3 009	3 041	3 002	2 970	4 201	3 827	3 524
Redyskonto weksli	44 866	52 852	49 957	47 602	41 803	37 012	21 637	24 946
w tym spółdzielni	26 118	27 977	26 232	23 305	20 134	17 461	2 506	1 281

a Bilans brutto.

TABL. 23. BILANSE GMINNYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH
Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
	w tysiącach złotych							
Liczba kas: czynnych	824	870	879	882	890	891	901	905
uwzgl. w oprac.	778	838	854	857	866	876	887	897
Stan czynny								
Kasa	786	1 118	713	333	350	278	382	463
Pożyczki	21 634	25 705	24 205	22 473	22 155	22 332	24 327	25 633
Nieruchomości i ruchom.	50	82	96	130	138	140	146	132
Lokaty	40	60	59	93	137	248	400	530
Towary	352	307	194	139	68	30	32	36
Inne aktywa	182	282	302	339	500	710	806	934
Strata	12	17	75	194	284	114	92	124
Suma bilansowa	23 056	27 571	25 644	23 701	23 632	23 852	26 185	27 852
Stan bierny								
Kapitał zakładowy	3 460	4 339	5 035	5 472	5 731	5 915	6 261	6 725
Kapitał zasobowy	313	556	974	1 253	1 377	1 490	1 754	2 138
Wkłady	3 926	5 990	7 280	7 487	7 466	7 619	8 018	8 472
Długi	13 892	14 681	10 653	8 106	7 753	7 365	8 264	8 499
Inne pasywa	783	883	886	860	797	793	1 009	1 047
Zysk	682	1 122	816	523	508	670	879	971

TABL. 24. BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW KANTORÓW WYMIANY

Wyszczególnienie	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych						
Liczba kantorów uwzgl. w oprac.	48	48	48	48	40	40	37
Bilanse, Stan w dn. 31.XII							
Stan czynny							
Kasa i sumy do dyspozycji	703	678	810	734	738	752	578
Waluty zagraniczne	417	551	840	622	593	106	70
Papiery wartościowe własne	829	1 073	711	1 100	920	1 543	1 131
Banki	134	131	154	258	333	254	225
Rachunki zleceńodawców	264	425	555	466	425	365	175
Ruchomości	87	126	127	109	160	161	153
Loteria państwowa	351	383	481	243	962	1 264	1 585
Rachunek właściciela	104	57	63	91	340	624	109
Inne aktywa	1 110	699	571	588	451	553	169
Suma bilansowa	3 999	4 123	4 312	4 211	4 922	5 622	4 195
Stan bierny							
Kapitał zakładowy	2 196	2 212	2 179	2 162	1 799	1 993	1 660
Rachunek właściciela	1 204	717	918	902	1 297	1 388	609
Banki	82	147	330	358	382	426	171
Rachunki zleceńodawców	180	544	402	339	292	203	164
Loteria państwowa	241	287	334	303	1 071	1 204	1 543
Inne pasywa	96	216	149	147	81	408	48
Rachunki strat i zysków							
Straty							
Prowizja wypłacona	25	110	104	78	106	128	
Koszty handlowe	871	928	864	924	1 557	1 580	755
Podatki	118	117	99	131	177	212	124
Zysk	379	372	471	455	584	675	598
Ogółem	1 627	1 742	1 647	1 663	2 492	2 854	1 551
Zyski							
Prowizja pobrana	375	427	533	544	1 440	1 688	816 ^a
Różnice kursowe	872	995	969	874	906	1 045	
Strata	182	172	84	83	14	5	76

a Różnice kursowe i przewyżka prowizji pobranej.

TABL. 25. ZAKŁADY ZASTAWNICZE (LOMBARDY)

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Zakłady czynne ^a ogółem . . .	30	29	29	30	30	29	29	26	24
miejskie	4	4	4	4	4	4	4	4	4
komunalnych kas oszczędn.	10	10	10	12	13	13	13	13	13
instytucji dobroczynnych . .	3	3	3	3	3	3	3	3	3
spółdzielni kredytowych . .	2	2	2	2	2	2	1	1	1
akcyjne	3	3	3	3	3	2	3	2	2
inne	8	7	7	6	5	5	5	3	2
Fundusze obrotowe w mil. zł ^a	23,3	31,7	36,1	38,2	35,1	29,1	28,5	27,3	25,7
kapitały własne ^b	11,5	14,1	15,5	14,5	14,2	13,2	12,4	12,5	12,4
kapitały pożyczone	11,8	17,6	20,6	23,7	20,9	15,9	16,1	14,8	13,3
Pożyczki udzielone w ciągu roku:									
liczba pożyczek w tys.	438,7	465,6	517,0	512,2	521,4	569,3	563,7	591,4	636,7
sumy w milionach zł	43,6	52,9	50,7	41,6	33,7	32,1	30,0	30,3	33,6
Stan bilansowy pożyczek ^a :									
liczba pożyczek w tys.	207,4	246,4	288,0	325,3	348,4	375,2	373,1	392,9	401,4
sumy w milionach zł	22,7	28,9	32,3	31,0	27,0	24,4	22,3	22,5	22,3

^a Stan w końcu roku bilansowego. ^b Łącznie z dotacjami instytucji parotnalnych.

TABL. 26. WKŁADY NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE W KASAC OSZCZĘDNOŚCI
Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Wkłady w milionach złotych										
Ogółem	447	570	789	891	1 027	1 077	1 236	1 331	1 304	1 517
<i>Na 1 mieszkańca w zł</i>	14,5	18,2	24,9	27,7	31,5	32,6	37,0	39,3	38,1	43,8
<i>Na 1 książeczkę w zł</i>	411	416	449	454	463	441	433	395	339	329
P.K.O.	122	173	254	332	445	506	624	679	664	782
Komunalne kasy oszczędności . . .	296	362	491	522	544	541	581	617	607	700
miejskie	210	256	342	355	372	387	385	410	396	456
powiatowe	86	106	149	167	172	179	191	203	207	244
związków międzykomunalnych wojewódzka	—	—	—	—	—	4	4	3	3	3
Woj. centralne	45	44	70	86	95	104	124	141	150	194
„ wschodnie	2	3	7	6	8	8	9	11	12	15
„ zachodnie	113	129	175	188	194	208	228	245	242	271
„ południowe	136	166	239	240	247	221	220	220	197	220
Inne kasy ^a	29	35	44	37	38	30	31	35	33	35
Książeczki oszczędnościowe w tysiącach										
Ogółem	1 088	1 370	1 757	1 960	2 217	2 443	2 857	3 367	3 850	4 611
P.K.O.	298	434	606	761	953	1 155	1 479	1 892	2 287	2 920
Komunalne kasy oszczędności . . .	666	811	1 028	1 079	1 146	1 178	1 272	1 378	1 470	1 598
Inne kasy ^a	124	125	123	120	118	110	106	97	93	93

^a Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie i Ukraińska Szczadnica w Przemyślu.

TABL. 27. OBROTY NA KSIĄŻECZKACH OSZCZĘDNOŚCIOWYCH W P.K.O.

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Wpłaty w milionach zł	167	209	315	425	503	551	680	822	804	917
Wypłaty w milionach zł	130	164	236	344	388	487	559	764	817	796
Przewyżka wpłat lub wypłat (—) w milionach zł	37	45	79	81	115	64	121	58	—	13
Przewyżka wpłat lub wypłat (—) na 1 mieszkańca w zł	1,20	1,46	2,52	2,53	3,56	1,96	3,63	1,73	—0,38	3,52

TABL. 28. OBROTY NA KSIĄŻECZKACH OSZCZĘDNOŚCIOWYCH W K.K.O.*

Wyszczególnienie	1933	1934	1935	1936	1937
Wpłaty w milionach zł	523	549	590	655	744
Wypłaty w milionach zł	539	508	560	666	649
Przewyżka wpłat lub wypłat (—) w milionach zł	— 16	41	30	— 11	95
Przewyżka wpłat lub wypłat (—) na 1 mieszkańca w zł	— 0,49	1,25	0,90	— 0,33	2,75

a łącznie z dwiema niekomunalnymi.

TABL. 29. WKŁADY OSZCZĘDNOŚCIOWE W KASACH OSZCZĘDNOŚCI W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Stan w dn. 31.XII

Kraje	Walu- ta	1928	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	
		w milionach jednostek waluty danego kraju								w milio- nach zł
Polska	zł	447	891	1 027	1 077	1 236	1 331	1 304	1 517	1 517
Anglia*	£	409	432	460	498	537	588	645	694	18 325
Austria	szyl.	1 524	1 805	1 828	1 806	1 938	2 048	2 106	2 195	2 185
Belgia	fr.	4 170	9 115	9 813	9 964	10 452	10 584	11 456	12 490	2 241
Czechosłow.	kc	16 891	21 626	21 819	20 639	20 614	21 325	21 258	21 748	4 034
Dania ^b	kor.	2 041	2 192	2 185	2 203	2 208	2 202	2 180	2 186 ^c	2 574 ^c
Francia	fr.	27 047	50 861	57 283	58 859	60 736	62 808	59 030	60 247	10 808
Holandia	flor.	695	888	958	995	1 024	1 024	1 041	—	3 011 ^d
Japonia	jen	2 984	4 252	4 381	4 623	4 831	5 157	5 195	5 803	8 928
Niemcy	RM	7 205	10 123	10 195	11 953	12 814	13 819	14 615	16 050	34 113
Stany Zj. Am.*	\$	10 386	11 581	11 798	11 696	11 787	11 956	12 123	12 312	65 007
Szwajcaria	fr.	1 702	2 386	2 628	2 618	2 752	2 736	2 718	2 883	3 519
Włochy	lira	24 082	29 884	32 761	36 143	37 414	36 253	39 368	42 145	11 700

a Stan w dniu 20.XI. b Stan w dniu 31.III następnego roku. c Stan w dniu 28.II następnego roku. d 1936. e Stan w dniu 30.VI.

TABL. 30. ZOBOWIĄZANIA I WIERZYTELNOŚCI ZAGRANICZNE POLSKICH INSTYTUCJI KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO^aA. Zobowiązania
Stan w dn. 31.XII

Siedziba wierzycieli	1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937			
							Ogółem	Płatne natychmiast	Płatne za wypowiedzeniem	
w milionach złotych										
									do 3 mies.	ponad 3 mies.
Ogółem . . .	535	292.2	247.6	259.4	276.3	218.5	187.7	94.8	30.1	62.8
Anglia . . .	110	56.1	55.7	56.3	54.8	34.5	36.0	4.2	21.0	10.8
Austria . . .	67	31.4	19.3	12.2	7.1	5.7	3.7	2.0	1.6	0.1
Belgia . . .	11	10.3	11.5	14.3	8.4	9.1	1.2	1.0	0.1	0.1
Czechosłow. . .	11	1.5	1.4	3.4	3.7	3.4	2.7	1.8	0.2	0.1
Francja . . .	90	56.3	51.4	53.0	75.3	37.9	37.4	17.5	0.1	19.4
Gdańsk W.M. . .	19	8.1	12.1	21.0	20.5	13.5	15.2	13.0	1.3	0.2
Holandia . . .	46	19.1	10.5	10.5	11.0	15.0	5.6	4.8	0.8	0.2
Niemcy . . .	86	71.9	58.4	57.9	45.1	45.3	44.1	35.0	3.4	5.2
Stany Zj. Am. . .	61	11.6	4.6	4.7	3.8	3.0	3.7	2.3	0.6	0.2
Szwajcaria . . .	19	12.7	11.1	10.1	10.6	10.0	10.4	2.9	0.6	6.0
Szwecja . . .	3	5.3	3.9	4.4	3.0	0.9	2.5	0.5	0.0	2.3
Włochy . . .	8	3.4	2.7	0.8	18.0	29.0	14.4	1.0	0.1	13.3
Z.S.R.R. . .	4	4.5	1.2	1.8	0.6	1.8	0.7	0.7	—	—
Inne kraje . . .	4	4.5	3.8	9.0	14.4	9.4	10.1	8.1	0.3	1.7

B. Wierzytelności
Stan w dn. 31.XII

Siedziba dłużników	1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937			
							Ogółem	Płatne natychmiast	Płatne za wypowiedzeniem	
w milionach złotych										
									do 3 mies.	ponad 3 mies.
Ogółem . . .	200	126.9	94.2	87.1	89.7	79.4	75.9	56.2	9.3	10.4
Anglia . . .	39	7.3	6.9	9.4	15.8	25.6	17.1	15.7	1.3	0.1
Austria . . .	7	3.2	2.3	2.1	2.5	2.0	1.7	1.4	—	0.3
Belgia . . .	1	0.5	1.2	0.4	0.4	0.6	0.6	0.4	0.2	0.0
Czechosłow. . .	3	2.5	1.4	1.4	0.9	1.8	1.3	0.6	0.1	0.6
Francja . . .	3	11.9	10.0	9.3	17.2	3.7	3.4	3.0	—	0.4
Gdańsk W.M. . .	17	8.9	16.0	13.6	17.6	8.1	11.8	1.3	5.2	5.3
Holandia . . .	14	4.3	3.4	2.2	2.1	0.5	0.8	0.8	0.0	0.0
Niemcy . . .	20	28.3	19.4	17.4	15.6	17.7	18.1	17.1	0.1	0.9
Stany Zj. Am. . .	72	26.2	11.1	7.3	9.5	10.5	11.3	9.9	0.1	1.2
Szwajcaria . . .	7	4.9	5.2	3.8	3.0	1.2	1.5	1.5	—	0.0
Szwecja . . .	1	0.3	0.7	0.1	0.2	0.6	0.5	0.5	—	0.0
Włochy . . .	1	0.4	0.8	0.6	0.1	0.2	0.5	0.5	0.0	—
Z.S.R.R. . .	15	28.2	11.2	16.5	0.7	0.3	0.3	0.0	0.3	—
Inne kraje . . .	15	28.2	4.6	3.0	4.1	6.6	7.0	3.5	2.0	1.5

^a Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, banki komunalne, banki prywatne, domy bankowe i ważniejsze spółdzielnie kredytowe.

TABL. 31. KREDYTY ZBOŻOWE

Województwa	Kredyt rejestrowy				Kredyt zaliczkowy			
	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
Liczba kredytobiorców								
Polska . . .	1 847	2 434	2 335	2 617	18 435	48 957	48 888	58 643
Centralne . .	953	1 058	1 081	1 085	9 990	23 159	24 731	27 716
Wschodnie . .	178	242	202	249	2 707	8 335	8 447	10 094
Zachodnie . .	561	801	773	1 070	1 665	5 565	2 772	3 412
Południowe .	155	333	279	213	4 073	11 898	12 938	17 421
Sumy w milionach złotych								
Polska . . .	20.0	23.0	24.8	31.1	2.8	7.3	7.0	10.6
Centralne . .	8.9	8.7	9.5	10.8	1.5	3.1	3.2	4.8
Wschodnie . .	1.1	1.4	1.6	2.1	0.3	1.1	1.1	1.8
Zachodnie . .	8.3	10.0	10.8	14.4	0.5	1.4	0.8	1.4
Południowe .	1.7	2.9	2.9	3.8	0.5	1.7	1.9	2.6

Uwaga. Lata gospodarcze. Kredyty zbożowe rozprowadzały: Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, Centralna Kasa Spółek Rolniczych, Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, Bank Związku Spółek Rolniczych, Bank Kwilecki, Potocki i S-ka, Wileński Prywatny Bank Handlowy i Landesgenossenschaftsbank. Redyskonto weksli rolniczych w Banku Polskim z tytułu kredytów na rejestrowy zastaw zbóż i tzw. kredytów zaliczkowych wynosiło według stanów w dniu 31.XII: 1934 — 20,7, 1935 — 26,0, 1936 — 25,4, 1937 — 32,2 mil. zł. Dane o liczbie korzystających z kredytu zaliczkowego częściowo oparte są na szacunku.

Zródło: Dane Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

TABL. 32. KREDYTY BUDOWLANE BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO*

Wyszczególnienie	1924-	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	-1937							
Liczba pożyczek								
Ogółem	37 346	795	1 370	4 406	6 850	4 758	3 144	3 709
z funduszy państw.	35 976	764	1 331	4 391	6 798	4 710	3 122	3 683
z funduszy własnych	1 370	31	39	15	52	48	22	26
Kredytobiorcy								
Institucje państwowe	16	—	—	—	4	11	—	—
Związki samorządowe	568	18	32	8	18	8	5	15
Spółdzielnie	2 333	269	170	75	174	163	73	53
Institucje społeczne	709	48	23	35	52	29	26	23
Osoby prywatne	33 720	460	1 145	4 288	6 602	4 547	3 040	3 618
Sumy pożyczek w milionach złotych ^b								
Ogółem	714.4	55.8	29.4	29.1	46.8	43.6	34.4	24.2
z funduszy państw.	656.3	53.1	26.8	28.1	38.9	42.9	34.3	23.9
z funduszy własnych	58.1	2.7	2.6	1.0	7.9	0.7	0.1	0.3
Kredytobiorcy								
Institucje państwowe	11.9	—	—	—	7.4	2.0	—	—
Związki samorządowe	58.9	1.4	1.0	0.4	0.3	0.9	0.6	0.5
Spółdzielnie	244.8	25.7	15.1	7.2	4.7	4.5	2.8	0.6
Institucje społeczne	96.4	22.4	7.3	3.6	1.4	1.3	2.2	0.6
Osoby prywatne	302.4	6.3	6.0	17.9	33.0	34.9	28.8	22.5

a Bez kredytów Państwowego Funduszu Budowlanego na akcję terenową i budownictwo wiejskie oraz bez kredytów z Funduszu Pracy na akcję T. O. R. b Stan bilansowy pożyczek budowlanych był następujący: 31.XII 1934 — 567,4 mil. zł, 31.XII 1935 — 600,9 mil. zł, 31.XII 1936 — 623,5 mil. zł, 31.XII 1937 — 613,1 mil. zł, w tym pożyczki skonwertowane na emisyjne i emisyjne w gotówce: 31.XII 1934 — 293,9 mil. zł, 31.XII 1935 — 323,4 mil. zł, 31.XII 1936 — 361,6 mil. zł, 31.XII 1937 — 387,2 mil. zł. c W tym skonwertowano na emisyjne i emisyjne w gotówce 430,0 mil. zł.

Uwaga. Mieszkania i izby w budynkach, na których budowę udzielił pożyczek Bank Gospodarstwa Krajowego ob. dział VII, tabl. 28, str. 142; kredyty budowlane T. O. R., które mieszczą się częściowo w kredytach B. G. K., ob. dział VII, tabl. 29, str. 142.

TABL. 33. EMISJA LISTÓW ZASTAWNYCH I OBLIGACJI

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach złotych									
Stan listów zastawnych i obligacji emitowanych w dn. 31.XII										
Ogółem	1550,8	1836,8	2070,8	2226,1	2268,6	2044,4	1977,2	1971,8	2014,1	1973,8
Tow. kredytowe:										
ziemskie	453,4	475,2	503,4	546,8	559,1	444,8	410,8	455,6	386,7	379,0
miejskie	202,0	229,8	287,7	333,7	333,4	326,6	320,7	315,5	311,2	312,8
Tow. Kredytowe Przemysłu Polsk.	61,3	68,2	67,7	56,5	47,9	41,8	36,2	34,8	32,9	31,1
Banki:										
hipot. prywatne w tym Wileński	86,2	127,0	133,9	135,8	131,8	102,2	95,8	104,4	103,0	101,0
Bank Ziemiński	53,9	94,9	103,1	103,5	100,4	78,6	74,0	83,3	82,3	79,0
komunalne	9,5	12,9	20,3	23,0	24,6	24,1	24,0	25,0	24,1	30,1
państwowe	738,4	923,7	1057,8	1130,3	1171,8	1104,9	1089,7	1036,5	1156,2	1119,8
listy zastawne	235,4	324,0	415,6	483,3	515,3	480,0	456,8	437,9	524,4	535,8
obligacje	503,0	599,7	642,2	647,0	656,5	644,9	632,9	598,6	631,8	584,7
Emisja listów zastawnych i obligacji w ciągu roku										
Ogółem	489,9	289,9	281,7	195,7	85,9	2,7	19,2	65,0	155,0	74,8
Tow. kredytowe:										
ziemskie	52,5	36,6	36,7	25,4	2,9	0,3	3,3	49,7	0,5	15,3
miejskie	68,0	32,6	63,7	52,1	10,9	1,0	—	0,2	0,4	6,5
Tow. Kredytowe Przemysłu Polsk.	21,7	7,9	0,5	0,7	—	—	—	—	—	—
Banki:										
hipot. prywatne w tym Wileński	29,4	7,6	12,8	8,7	—	—	—	12,6	2,7	2,6
Bank Ziemiński	17,3	6,9	12,8	7,0	—	—	—	12,6	2,7	0,4
komunalne	1,5	3,3	8,2	3,6	2,7	—	0,2	1,4	0,4	6,4
państwowe	316,8	201,9	159,8	104,2	69,4	1,4	15,7	1,1	151,0	43,2
listy zastawne	128,4	83,8	100,2	80,0	49,8	1,4	2,3	1,1	95,6	29,8
obligacje	186,4	108,1	59,6	24,2	19,8	—	13,4	—	85,4	13,3

TABL. 34. LOKATY DŁUGOTERMINOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936			
								Ogół-tem	w tym		
									papie-ry wartościowe	po-życzki hipoteczne ^a	nie-ru-cho-wość
w milionach złotych											
Ogółem	448	557	745	807	830	933	1 024	1 105	549	169	358
w tym papiery wartościowe	165	218	306	329	340	412	518	549	549	x	x
Ubezpieczenia społeczne	314	404	554	601	631	724	803	875	457	146	272
Inne ubezpieczenia	134	163	191	206	199	209	221	230	92	23	84
zakłady publiczne	43	47	52	53	58	60	67	72	42	8	16
„ prywatne	91	116	139	153	141	149	154	158	50	15	68
krajowe	63	76	86	89	81	81	82	86	24	10	41
zagraniczne	28	40	53	64	60	68	72	72	26	5	27

^a Oraz pożyczki pod zastaw hipotek.

TABL. 35. AKCJA ODDŁUŻENIOWA W ROLNICTWIE

A. Konwersja krótkoterminowych długów rolniczych w Instytucjach kredytowych
Układy konwersyjne zatwierdzone przez Komitet Konwersyjny przy Banku Akceptacyjnym

Stan w dn. 31.XII

Lata, instytucje wierzycielskie	Liczba układów	Sumy w mil. zł	Instytucje wierzycielskie	Liczba układów	Sumy w mil. zł
Ogółem . . . 1934	89 050	140,0	Komunalne kasy oszczędności . .	67 461	82,5
1935	272 977	285,9	Centralna Kasa Spółek Roln.	166 163	62,6
1936	389 869	401,6	Centrale finansowe	15 445	20,3
1937	413 588	449,3	Spółdzielnie kredytowe	71 624	82,5
Banki państwowe	75 743	110,6	Centrale gospodarcze	2 104	10,9
B. G. K. . . .	3 897	39,0			
P. B. R. . . .	71 876	71,6			
Banki prywatne, domy bankowe i niekomunalne kasy oszczędności	15 048	79,9			

B. Uporządkowanie długów rolniczych

Sprawy załatwione przez Urzędy Rozjemcze do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich

Stan w dn. 31.XII

Lata Województwa	Ogółem		Powiatowe urzędy rozjemcze ^a		Wojewódzkie urzędy rozjemcze ^b	
	Liczba spraw	Sumy w mil. zł	Liczba spraw	Sumy w mil. zł	Liczba spraw	Sumy w mil. zł
Polska . . . 1934 ^c	470 836	191,3	462 160	151,2	8 676	40,1
1935	625 958	305,6	612 779	242,5	13 179	63,1
1936	725 206	414,7	707 860	320,4	17 346	94,3
1937	799 984	510,0	780 177	381,6	19 807	128,4
Centralne . . .	251 009	189,5	244 092	153,5	6 917	36,0
Wschodnie . . .	63 113	44,3	60 949	32,4	2 164	11,9
Zachodnie . . .	75 391	139,1	71 577	97,6	3 814	41,5
Południowe . . .	410 471	137,1	403 559	98,1	6 912	39,0

^a Dla spraw mniejszej własności rolnej. ^b Dla spraw większej własności rolnej. ^c Stan w dniu 28.X.

TABL. 36. WSKAŹNIK OBIEGU WEKSLOWEGO I PROTESTY WEKSLI

Wyszczególnienie	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Wskaźnik obiegu wekslowego ^a (rok 1928=100)			76,7	47,5	33,6	31,7	31,7	34,8	45,0
Weksle zaprotestowane w tys. sztuk ^b	5545	5526	5115	3584	1950	1495	1486	1581	1736
Suma weksli zaprotestowanych w milionach złotych ^b	1255	1366	1328	838	408	280	231	215	213
Woj. centralne	769	777	753	466	223	151	126	123	126
„ w tym m. st. Warszawa	316	317	293	168	94	69	55	57	54
„ wschodnie	117	133	131	74	38	25	18	16	18
„ zachodnie	187	237	245	154	77	56	45	41	37
„ południowe	182	219	199	144	70	48	42	35	32
Stosunek sumy weksli zaprotestowanych do sumy weksli płatn. w % ^a	9,5	11,7	12,9	12,3	9,0	6,9	5,8	5,0	4,5

^a Obliczenia szacunkowe Instytutu Badań Konjunktur Gospodarczych i Cen. ^b W ciągu roku.

TABL. 37. PARYTETY I KURSY WALUT ORAZ WAŻNIEJSZE DATY DOTYCZĄCE WALUT NIEKTÓRYCH KRAJÓW

Kraje	Waluta	1928 ^a		1938 ^b		Ważniejsze daty dotyczące walut w latach 1929—1936 ^c		
		Parytet	Kurs	Parytet	Kurs	Oficjalne zawieszenie waluty złotej (gold standard)	Wprowadzenie kontroli dewiz	Depracjacja lub dewaluacja w stosunku do parytetu złota
Anglia . . .	1 £ . . .	43,38	43,27	43,38	26,35	21. I X 31	—	I X 31
Argentyna . . .	1 peso . . .	8,60	8,54	8,60	1,37	17. XII 29	13. X 31	XI. 29
Belgia . . .	100 belg (500 fr.) . . .	123,95	123,92	89,24 ^d	89,75	30. III 35	18. III 35 ^m	III. 35
Brazylia . . .	100 milreis . . .	106,64	106,08	106,64	30,91	—	18. V 31	XII. 29
Bulgaria . . .	100 lew . . .	6,44	6,42	6,44	6,60	—	15. X 31	—
Czechosłow. . .	100 Kč . . .	180,62	26,42	22,01 ⁿ	18,52	—	2. X 31	{ II. 34 X. 35
Dania . . .	100 koron . . .	238,89	237,76	238,89	117,80	29. I X 31	18. XI 31	I X 31
Egipt . . .	1 £ egipski . . .	44,06	44,23	44,06	27,02	21. I X 31	—	I X 31
Estonia . . .	100 koron . . .	238,89	238,90	238,89	144,55	28. VI 33	18. XI 31	VI. 33
Finlandia . . .	100 marek . . .	22,45	22,46	22,45	11,67	12. X 31	—	X. 31
Francja . . .	100 fr. fr. . .	34,93	34,88	34,93 ^h	16,34	—	—	{ I X 31 VI. 37
Gdańsk W. M. . .	100 guld. . .	173,52	173,06	100,00 ^f	100,00	—	12. VI 35	V. 35
Grecja . . .	100 drachm . . .	11,57	11,50	11,57	4,83	26. IV 32	28. I X 31	IV. 32
Holandia . . .	100 floren. . .	358,31	358,08	358,31	293,80	27. I X 35	—	I X 35
Indie Bryt. . .	100 rupii . . .	325,36	325,36	325,36	199,55	21. I X 31	—	I X 31
Japonia . . .	1 jen . . .	4,44	4,09	4,44	1,32	13. XII 31	1. VII 32	XII. 31
Jugosławia . . .	100 dinarów . . .	172,00	15,69	15,70	12,15	—	7. X 31	VII. 32
Kanada . . .	1 \$ . . .	8,91	8,90	8,91	5,28	19. X 31	—	I X 31
Litwa . . .	100 litów . . .	89,14	89,14	89,14	89,05	—	1. X 35	—
Łotwa . . .	100 łatów . . .	172,00	172,04	172,00	104,50	28. I X 36	8. X 31	I X 36
Niemcy . . .	100 RM . . .	212,35	212,17	212,35	212,54	—	13. VII 31	—
Norwegia . . .	100 koron . . .	238,89	238,00	238,89	132,40	29. I X 31	—	I X 31
Portugalia . . .	100 escudo . . .	963,23	39,31	39,44	23,95	31. XII 31	21. X 22 ⁿ	X. 31
Rumunia . . .	100 lei . . .	172,00	5,39	5,33	3,96	—	17. V 32	{ VII. 32 XI. 35
Szwajcaria . . .	100 fr. szw. . .	172,00	171,85	172,00 ⁱ	121,75	—	—	I X 35
Szwecja . . .	100 koron . . .	238,89	238,47	238,89	135,85	29. I X 31	—	I X 31
Stany Zj. Am. . .	1 \$ . . .	8,91	8,90	8,91 ^k	5,30	20. IV 33	6. III 33 ^o	IV. 33
Turcja . . .	1 £ turecki . . .	39,19	4,40	39,19	4,24	(1915)	26. II 30	(1915)
Urugwaj . . .	1 peso . . .	9,22	9,15	9,22	3,47	XII 29	7. I X 31	IV. 29
Węgry . . .	100 pengő . . .	155,91	155,39	155,91	105,80	—	17. VII 31	—
Włochy . . .	100 lir . . .	46,92	46,70	46,92 ^l	27,96	—	26. V 34	{ III. 34 X. 36

^a W końcu roku. ^b W końcu marca. ^c Według *Aperçu de la Situation Monétaire, Société des Nations, Genewa 1938*. ^{d-f} Nowy parytet: ^d od 31. III 36; ^e od 17. II 1934; ^f od 2. V 1935. ^{g-l} Parytet tymczasowy: ^g od 9. X 1936 17,89—19,40; ^h od 30. VI 1937 około 20,26; ⁱ od 27. IX 1936 112,56—127,38; ^k od 31. I 1934 5,26; ^l od 7. X 1936 27,7. ^{m-o} Zniesienie kontroli dewiz: ^m 26. IV 1935; ⁿ 18. X 1937; ^o 12. XI 1934.

Uwaga. Parytet złotego w 1928—1937 nie uległ zmianie (z 1 kg czystego złota wybija się 5924,44 zł). W dniu 26. IV 1936 wprowadzono w Polsce kontrolę dewiz.

TABL. 38. KURSY WALUT NA GIEŁDZIE W WARSZAWIE^a

Waluta	Parytet	Przeciętne kursy roczne									
		1928	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	
		w złotych									
1 dolar St. Zł. Am.	8,91 ^b	8,90	8,90	8,92	8,92	7,20	5,31	5,30	5,30	5,28	
1 funt szterlingów	43,38	43,39	43,31	40,48	31,29	29,61	26,80	25,99	26,34	26,13	
100 belg (500 franków)	123,95 ^c	124,12	123,98	124,38	124,19	124,42	123,82	97,92	89,63	89,24	
100 franków francuskich	34,93	34,97	34,94	34,99	35,03	35,01	34,92	34,98	32,43	21,39	
100 franków szwajcarskich	172,00	171,72	171,93	173,17	173,19	172,59	172,10	172,28	160,16	121,26	
100 florenów holenderskich	358,31	358,52	357,93	359,21	359,67	359,44	358,21	358,91	341,88	291,03	
100 guldenów gdańskich	173,52 ^d	173,52	173,18	173,57	173,95	173,77	172,78	148,64	100,00	100,00	
100 koron czeskosłow.	26,42 ^e	26,42	26,40	26,43	26,40	26,48	22,58	22,05	21,22	18,45	
100 koron duńskich	238,89	238,22	237,61	223,95	168,20	133,66	119,76	116,07	117,62	116,68	
100 koron szwedzkich	238,89	238,73	238,59	227,70	164,93	154,85	138,29	134,03	135,84	134,75	
100 lir włoskich	46,92	46,88	46,66	46,56	45,77	46,53	45,59	43,88	31,48	27,85	
100 marek niemieckich	212,35	212,44	211,94	211,05	211,84	211,88	209,42	213,20	213,12	212,38	

^a Dla walut nie notowanych w danym roku na giełdzie w Warszawie podano odmiennym drukiem kursy arbitrażowe na Nowy Jork lub Zurych. ^{b-e} Dawny parytet: ^b od 31.I.1934 — 5,26; ^c od 31.III.1936 — 89,24; ^d od 2.V.1935 — 100,00; ^e od 17.II.1934 — 22,01.

TABL. 39. WSKAŹNIKI KURSÓW AKCJI PRZEMYSŁOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Rok 1928 = 100
Przeciętne roczne

Kraje	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Polska ^a	39	95	100	66	47	27	19	20	19	22	25	30
Anglia	81	87	100	98	79	61	59	73	88	98	113	106
Belgia	.	.	100	92	63	46	35	34	28	35	43	57
Czechosłowacja	56	70	100	101	82	65	52	57	61	66	89	112
Dania	94	101	100	106	100	90	79	88	102	104	112	113
Francja	55	66	100	127	107	73	60	57	45	46	42	55
Hiszpania ^b	.	.	.	.	100	84	65	56	58	63	.	.
Holandia	.	.	100	103	72	54	35	39	41	40	46	69
Japonia ^c	.	.	.	.	75	76	104	177	223	182	206	252
Kanada	54	71	100	143	92	53	34	51	67	78	107	111
Niemcy	74	108	100	89	71	54	36	46	53	62	69	77
Norwegia ^d	.	.	.	100	78	62	54	68	-73	84	109	126
Stany Zjedn. Am.	65	76	100	123	91	56	30	43	53	59	83	85
Szwajcaria	68	81	100	95	87	67	50	61	63	67	77	101
Szwecja	73	86	100	91	77	47	34	38	49	52	76	89
Węgry	53	100	100	81	62	49	46	42	39	52	69	86
Włochy	105	84	100	100	86	60	45	52	61	68	73	89

^a Wskaźnik Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen. ^b 1930 = 100. ^c Styczeń 1930 = 100. ^d 1929 = 100.

TABL. 40. KURSY PAPIERÓW PROCENTOWYCH

Wyszczególnienie	Waluta nominalna	Oprocentowanie nominalne	Przeciętne kursy roczne						
			1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937
			w odsetkach wartości nominalnej						
Pożyczki państwowe na Giełdzie w Warszawie									
Prem. Poż. Inwest. 1935	zł w zł.	3	—	—	—	—	—	65,5	67,2
Prem. dolarowa 1931	\$ ^a	4	—	108,1	114,4	119,0	118,6	110,5	92,7
Konwersyjna 1924	zł	5	67,0	38,6	46,2	63,1	67,0	53,7	59,0
Konwersyjna kolej. 1926	zł	5	61,2	32,5	41,0	58,1	60,3	52,2	56,4
Dolarowa 1919/20	\$	6	85,6	55,2	55,9	71,2	79,4	71,5	56,4
Stabilizacyjna 1927	\$ ^a	7	92,5	52,7	52,9	65,9	66,2	60,0	54,6
Wewn. Poż. Państw. 1937	zł	4½	—	—	—	—	—	—	56,5
Listy zastawne na Giełdzie w Warszawie									
Tow. Kred. Ziemsk. w Warszawie	zł	4½	53,1	37,9	40,8	50,6	48,4	45,8	53,9
Tow. Kred. m. st. Warszawy	zł	4½	54,1	45,0	49,2	62,6	66,8	53,1	56,8
Tow. Kred. m. Łodzi	zł	5(8) ^d	75,0	58,1	43,3	57,2	57,7	54,0	59,7
Bank Gosp. Krajow.	zł w zł.	8	68,6	56,4	40,3	50,7	51,3	48,0	53,0
Państw. Bank Rolny	zł w zł.	8	93,9	94,0	94,0	94,0	94,0	94,0	94,0
Listy zastawne na Giełdzie w Poznaniu									
Konwers. Poznańsk. Ziemstwa Kredytow.	zł	4	53,3	28,2	35,6	43,0	41,6	38,0	45,6
Dolarowe Pozn. Ziemstwa Kredytow.	\$ (zł) ^e	4½(8) ^e	95,5	60,1	37,3	46,6	42,3	40,8	52,2

^a Według parytetu 1 dolar = 8,914 zł. ^b Przeciętna z 1 półrocza. ^c Transzsa dolarowa według parytetu 1 dolar = 5,183 fr. szwajc. ^d Przeciętna z II półrocza. ^e Oprocentowanie obniżono ustawą z dn. 29.XII 1932. W nawiasach oprocentowanie dawne. ^f Według parytetu z 1924. ^g Od 15.I 1936 — 4½% złotych listy zastawne Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

TABL. 41. KURSY POLSKICH POŻYCZEK NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

Pożyczki	Giełda	Oprocentowanie nominalne	Przeciętne kursy roczne						
			1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937
			w odsetkach wartości nominalnej						
Stabilizacyjna 1927	Londyn	7	91,4	69,7	77,8	89,8	93,5	79,1	65,0
	Londyn ^a	7	50,7	53,7	55,5	56,0	52,7	×	×
	Zurych	7	91,5	51,3	53,3	67,6	66,2	50,6	—
	N. Jork	7	89,7	51,0	66,0	110,3	111,1	84,4	69,7
	N. Jork ^a	7	51,9	65,6	66,1	53,9	×	×	×
Dolarowa 1925	N. Jork	8	100,0	55,7	66,9	83,2	91,2	69,8	52,8
Dolarowa 1919/20	N. Jork	6	83,9	53,5	58,1	71,0	78,8	64,4	55,8
M. st. Warszawy 1928	N. Jork	7	87,5	38,0	42,7	62,9	70,1	54,8	49,1
Woj. śląskiego 1928	N. Jork	7	87,6	38,6	44,9	64,4	71,4	55,8	49,5

^a Kurs obliczony po uwzględnieniu spadku kursów walut.

TABL. 42. KURSY POŻYCZEK NIEKTÓRYCH KRAJÓW NA GIELDZIE W NOWYM JORKU

Kraje	Rok		Oprocentowanie nominalne	Przeciętne kursy roczne						
	za- ciąg- nięcia	spłaty		1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w odsetkach wartości nominalnej									
Polska . . .	1927	1947	7	89.7	51,0	66.0	110.3	111.1	84.4	69.7
Polska ^a . . .	1927	1947	7			51.9	65.6	66.1	53.9	×
Anglia . . .	1917	1937	5½	105.1	101.7	111.2	117.1	111.8	106.4	—
Austria . . .	1931	1957	7	—	43.3	54.2	69.4	92.2	95.5	102.5
Belgia . . .	1924	1955	6	100.5	90.3	93.5	100.0	103.9	105.6	107.4
Czechosłow. . .	1922	1951	8	109.7	92.7	91.6	97.7	102.4	100.1	104.1
Finlandia . . .	1923	1945	6	97.7	55.8	70.4	98.1	106.0	107.0	107.0
Francja . . .	1924	1949	7	107.6	114.6	135.1	179.3	179.0	166.6	117.6
Francja ^a . . .	1924	1949	7			107.1	107.3	106.4	99.0	×
Jugosławia . . .	1922	1962	8	99.1	33.5	20.3	26.0	29.7	25.6	29.4
Niemcy . . .	1930	1965	5½	—	42.0	47.4	39.2	28.4	26.0	26.1
Niemcy . . .	1924	1949	7	106.9	63.5	70.8	56.6	38.1	33.5	31.6
Stany Zj. Am. . .	1926	1956	3½	105.3	99.5	103.4	105.1	109.2	111.5	110.2
Węgry . . .	1924	1944	7½	101.9	38.8	37.2	38.8	38.2	44.5	55.4
Włochy . . .	1925	1951	7	98.2	91.3	97.3	96.4	74.0	76.4	84.2

a Kurs obliczony po uwzględnieniu spadku kursów walut.

TABL. 43. OBROT Y NA GIELDACH PIENIĘŻNYCH

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Giełdy ogółem										
Liczba transakcji w tys.	871	691	561	531	501	461	521	501	511	541
Obroty w milionach zł	917	584	747	1 007	685	596	510	662	531	508
Giełda w Warszawie										
Liczba transakcji w tys.	64	49	41	43	42	39	43	42	45	47
Obroty w milionach zł	876	550	713	986	672	586	495	642	517	496
Waluty	725	455	604	892	587	508	392	555	415	387
w tym dewizy	710	438	562	741	571	507	392	558	415	387
Papiery wartościowe	151	95	109	94	85	78	103	87	102	109
akcje	65	26	20	15	9	7	11	11	18	14
papiery procentowe	86	69	89	79	76	71	92	76	84	95
Giełdy prowincjonalne										
Liczba transakcji w tys.	23	20	15	10	8	7	9	8	6	7
Obroty w milionach zł	41	34	34	21	13	10	15	20	14	12
Kraków	4	3	2	1	1	1	1	1	1	0
Lwów	4	4	3	1	0	0	0	8	5	2
Łódź	6	10	14	5	3	3	7	6	2	2
Poznań	26	15	13	13	8	6	7	5	6	8
Wilno	1	2	2	1	1	0	0	0	0	0
Waluty	7	11	15	5	3	2	4	12	6	2
w tym dewizy	1	2	3	0	—	—	0	8	5	2
Papiery wartościowe	34	23	19	16	10	8	11	8	8	10
akcje	9	6	4	2	1	0	1	0	0	0
papiery procentowe	25	17	15	14	9	8	10	8	8	10

TABL. 44. BILANS PŁATNICZY

Ze względu na specjalny charakter opracowań bilansu płatniczego z zestawień statystycznych bilansu należy korzystać po zaznajomieniu się z uwagami metodologicznymi, zawierającymi sformułowanie pojęcia bilansu, oraz ze szczegółowym opisem metod szacunku poszczególnych elementów bilansu, które zawarte są w specjalnej publikacji (Statystyka Polski, seria C, zes. 51).

Dane tymczasowe za 1936 opracowane zostały przez Instytut Badań Konjunktur Gospodarczych i Cen.

A. Zestawienie ogólne (saldo obrotów płatniczych)

Wyszczególnienie	1935		1936	
	w milionach złotych			
Obrót bieżący i kapitałowy (łącznie z nie wydzielonymi pozycjami bilansu płatniczego)	—	38,6	.	.
Obrót bieżący	+	51,1	+	35,4
Obrót kapitałowy	—	112,9	—	64,1
Nie wydzielone pozycje bilansu płatniczego ^a	+	23,2	.	.
Złoto, dewizy, waluty ^b	+	38,6	.	.

^a Wraz z saldem będącym rezultatem błędów i opuszczeń. ^b Wyrównanie salda obrotu bieżącego i kapitałowego (łącznie z nie wydzielonymi pozycjami bilansu płatniczego) przez dodatkowy transfer (odpływ złota, dewiz i walut).

B. Obrót bieżący

Wyszczególnienie	1935			1936		
	Przychód	Rozchód	Saldo	Przychód	Rozchód	Saldo
w milionach złotych						
Ogółem	1220,2	1169,1	+ 51,1	1223,1	1187,7	+ 35,4
I. Obroty towarowe^a	873,0	816,0	+ 57,0	880,7	855,6	+ 25,1
II. Usługi	339,4	200,1	+ 139,3	336,5	201,2	+ 135,3
Emigracja	168,5	64,0	+ 104,5	168,6	58,9	+ 109,7
Turystyka	34,0	48,6	- 14,6	35,7	50,0	- 14,3
Usługi komunikacyjne	106,8	37,6	+ 69,2	100,9	41,3	+ 59,6
kolejowe	76,8	24,0	+ 52,8	63,7	24,3	+ 39,4
pocztowe	1,9	1,8	+ 0,1	1,5	1,1	+ 0,4
morskie	28,1	11,8	+ 16,3	35,7	15,9	+ 19,8
Usługi ubezpieczeniowe	3,7	5,5	- 1,8	3,7	3,9	- 0,2
Usługi różne	26,4	44,4	- 18,0	27,6	47,1	- 19,5
III. Odsetki, prowizje, dywidendy, zyski, tantiemy itd.	7,8	153,0	- 145,2	5,9	130,9	- 125,0
Odsetki od długów Państwa	—	49,3	- 49,3	—	30,1	- 30,1
Odsetki od długów samorządu	—	9,1	- 9,1	—	10,1	- 10,1
Dywidendy i zyski od udziałów w kapitałach banków i przedsiębiorstw oraz tantiemy	0,4	14,4	- 14,0	0,9	20,2	- 19,3
Odsetki od kredytów emisyjnych banków i przedsiębiorstw	—	21,5	- 21,5	—	20,4	- 20,4
Odsetki i prowizje od kredytów bankowych	4,5	12,6	- 8,1	2,2	13,8	- 11,6
Odsetki i prowizje od kredytów przedsiębiorstw prywatnych	2,9	35,4	- 32,5	2,7	24,0	- 21,3
w tym gotówkowych	0,3	31,3	- 31,0	0,2	21,7	- 21,5
Odsetki i prowizje od kredytów przedsiębiorstw państwowych	0,0	5,5	- 5,5	0,0	5,6	- 5,6
Zyski i odsetki oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych	0,0	5,2	- 5,2	0,1	6,7	- 6,6

^a Bez złota, po potrąceniu obrotów kompensacyjnych (clearingowych).
^b W listach zastawnych i obligacjach.

(dok. str. 223)

TABL. 44. BILANS PŁATNICZY (dok.)
 C. Obrót kapitałowy

Wyszczególnienie	1935			1936		
	Przy- chód	Roz- chód	Saldo	Przy- chód	Roz- chód	Saldo
	w milionach złotych					
Ogółem			-112,9			-62,7 ^a
I. Kredyty otrzymane przez Polskę i lokaty dokonane w Polsce			-104,3			-97,6 ^a
A. Długoterminowe	105,0	151,4	-46,4	128,6	216,8	-88,2
Długi Państwa	—	23,5	-23,5	—	14,4	-14,4
Długi samorządu	0,0	3,1	-3,1	—	3,1	-3,1
Udział zagranicy w powiększeniach kapitałów banków i przedsiębiorstw krajowych	68,5	—	+68,5	18,8	—	+18,8
Obroty akcjami i udziałami przedsiębiorstw krajowych	19,5	43,4	-23,9	3,8	109,0	-105,2
Kredyty emisyjne ^a banków i przedsiębiorstw krajowych	0,8	8,4	-7,6	80,0	12,4	+67,6
Obroty kraj. papierami procent. ^b	—	46,5	-46,5	0,5	64,3	-63,8
Kapitały i kredyty oddz. przedsiębior. zagr. (rozrachunki z centr.)	16,2	26,5	-10,3	25,5	13,6	+11,9
B. Krótkoterminowe			-57,9			-9,4 ^a
Kredyty banków			+16,8			-55,5
Kredyty przedsiębior. prywatnych			-93,3			+9,7
gotówkowe	128,0	203,3	-77,3	120,3	110,6	+9,7
towarowe			-16,0			
Kredyty przedsiębiorstw państw.	58,0	32,5	+25,5	54,5	24,3	+30,2
Kredyty oddziałów przedsiębior. zagranicznych (poza centralą)	10,8	17,7	-6,9	17,9	11,7	+6,2
II. Kredyty udzielone przez Polskę i lokaty dokonane za granicą			-8,6			+34,9 ^a
A. Długoterminowe	21,9	5,5	+16,4	30,7	3,5	+27,2
Udział w powiększeniach kapitałów przedsiębior. zagranicznych	18,6	1,6	+17,0	25,1	1,7	+23,4
Obroty akcjami i udziałami przedsiębiorstw zagranicznych						
Obroty zagr. papierami procent. ^b	3,3	3,9	-0,6	5,6	1,8	+3,8
B. Krótkoterminowe			-13,0			+7,7 ^a
Kredyty banków			-17,3			+5,2
Kredyty przedsiębior. prywatnych			+4,1			+2,6
gotówkowe	13,8	18,1	-4,3	5,9	3,3	+2,6
towarowe			+8,4			
Kredyty przedsiębiorstw państw.	1,2	1,9	-0,7			
Kredyty oddziałów przedsiębior. zagr. (udzielone centrali)	1,0	1,0	+0,0	0,0	0,1	-0,1
Kredyty oddziałów przedsiębior. zagr. (udzielone poza centralą)	0,1	—	+0,1	0,0	0,0	0,0
C. Zamrożone należności towarowe			-12,0			

^a Bez kredytów towarowych. ^b Obligacje i listy zastawne.

TABL. 45. ZOBOWIĄZANIA I NALEŻNOŚCI ZAGRANICZNE^a

Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1935	1936
	w milionach złotych	
Zobowiązania	7 351,4	6 515,9 ^b
I. Kredyty otrzymane przez Polskę i lokaty dokonane w Polsce	7 289,5	6 399,8 ^b
A. Długoterminowe	5 606,3	4 993,7
Zadłużenie Państwa	3 026,1	2 658,5
Zadłużenie samorządu terytorialnego	182,8	118,6
Udział zagranicy w kapitałach zakładowych banków i przedsiębiorstw krajowych	1 747,8	1 565,3
Kredyty emisyjne (w obligacjach i listach zastawnych) banków i przedsiębiorstw	369,9	405,1
Kapitały i kredyty oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych (rozrachunki z centralą)	279,7	246,2
B. Krótkoterminowe	1 683,2	1 406,1 ^b
Kredyty banków	272,7	217,2
Kredyty przedsiębiorstw prywatnych	1 247,5	998,7
w tym gotówkowe	1 153,8	905,0
Kredyty przedsiębiorstw państwowych	113,8	147,9
Kredyty oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych (otrzymane poza centralą)	49,2	42,3
II. Inne zobowiązania	61,9	116,1
Należności	419,6	438,5
I. Kredyty udzielone przez Polskę i lokaty dokonane za granicą	250,1	211,0 ^b
A. Długoterminowe	76,5	50,5
Należności Państwa	42,5	26,1
Udział przedsiębiorstw polskich w kapitałach zakładowych przedsiębiorstw zagranicznych	34,0	24,4
B. Krótkoterminowe	173,6	160,5 ^b
Kredyty banków	80,5	75,3
Kredyty przedsiębiorstw prywatnych	84,2	75,4
w tym gotówkowe	23,9	15,1
Kredyty przedsiębiorstw państwowych	5,1	8,5
Kredyty oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych (udzielone centrali)	3,7	0,9
Kredyty oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych (udzielone poza centralą)	0,1	0,4
II. Inne należności	169,5	227,5

^a Ob. uwagi pod tytułem tabl. 44 na str. 222. ^b Kredyty towarowe włącznie do dług stanu w dniu 31.XII 1935.

TABL. 46. BILANSE PŁATNICZE NIEKTÓRYCH KRAJÓW

Lata	P—przychód R—rozcłód S—saldo	Ogółem	Towary, usługi i korzyści majątkowe				Kredyty			Złoto	Rezultat błędów i opuszczeń
			Razem	Towary	Usługi	Korzyści majątkowe	Razem	Długoterminowe	Krótkoterminowe		
Czechosłowacja w milionach koron											
1935	P	10561	8 950	7 418	1 266	266	1 023	596	427	522	66
	R	10561	8 772	6 738	1 290	744	1 259	659	600	530	—
	S	x	+ 178	+ 680	— 24	— 478	— 236	— 63	— 173	— 8	+ 66
1936	P	11699	9 660	8 008	1 465	187	1 106	414	692	116	817
	R	11699	10 219	7 909	1 577	733	1 461	949	512	19	—
	S	x	— 559	+ 99	— 112	— 546	— 355	— 535	+ 180	+ 97	+ 817
Francja w milionach franków											
1935	P	.	17 085	10 685	2 350	4 050	.	.	.	27 426	.
	R	.	17 830	16 630	750	450	.	.	.	12 502	.
	S	x	— 745	— 5945	+ 1600	+ 3600	.	.	.	+ 14924	.
1936 ^a	P	.	12 041	7 151	1 590	3 300	.	.	.	22 235	.
I—IX	R	.	14 388	13 403	500	485	.	.	.	6 512	.
	S	x	— 2347	— 6252	+ 1090	+ 2815	.	.	.	+ 15723	.
1936 ^a	P	.	5 827	3 162	1 025	1 640	.	.	.	7 000	.
X—XII	R	.	6 531	6 086	240	205	.	.	.	—	.
	S	x	— 704	— 2924	+ 785	+ 1435	.	.	.	+ 7 000	.
Holandia w milionach florenów											
1935	P	2 267	1 074	711	184	179	445	.	.	748	—
	R	2 267	1 104	979	51	74	587	.	.	504	72
	S	x	— 30	— 268	+ 133	+ 105	— 142	.	.	+ 244	— 72
1936	P	2 586	1 239	796	218	225	878	.	.	456	13
	R	2 586	1 227	1 072	53	102	843	.	.	516	—
	S	x	+ 12	— 276	+ 165	+ 123	+ 35	.	.	— 60	+ 13
Niemcy w milionach marek											
1934	P	7 201	5 269	4 256	888	125	1 427	—	1 427	505	—
	R	7 201	5 863	4 554	559	750	1 000	200	800	258	80
	S	x	— 594	— 298	+ 329	— 625	+ 427	— 200	+ 627	+ 247	— 80
1935	P	6 299	5 386	4 347	939	100	870	67	803	37	—
	R	6 293	5 486	4 233	603	650	610	100	510	142	55
	S	x	— 100	+ 114	+ 336	— 550	+ 260	— 33	+ 293	— 105	— 55
Stany Zjednoczone Ameryki w milionach dolarów											
1935	P	6 780	3 326	2 427	378	521	3 097	1 991	1 106	2	355
	R	6 780	3 478	2 626	681	171	1 561	1 530	31	1 741	—
	S	x	— 152	— 199	— 303	+ 350	+ 1536	+ 461	+ 1075	— 1 739	+ 355
1936	P	7 785	3 544	2 548	427	569	3 936	3 475	461	114	191
	R	7 785	3 874	2 811	825	238	2 767	2 720	47	1 144	—
	S	x	— 330	— 263	— 398	+ 331	+ 1169	+ 755	+ 414	— 1 030	+ 191
Szwecja w milionach koron											
1935	P	2 188	1 788	1 312	355	121	238	159	79	137	25
	R	2 188	1 727	1 495	198	34	261	137	124	200	—
	S	x	+ 61	— 183	+ 157	+ 87	— 23	+ 22	— 45	— 63	+ 25
1936	P	2 503	2 033	1 529	393	111	351	274	77	1	118
	R	2 503	1 907	1 651	224	32	387	251	136	209	—
	S	x	+ 126	— 122	+ 169	+ 79	— 36	+ 23	— 59	— 208	+ 118

^a Okres I—IX we frankach złotych; okres X—XII we frankach obiegowych po dewaluacji.

Zródło: *Balances des paiements 1936, Société des Nations, Genewa 1937.*

DZIAŁ XII. CENY
Ceny ziemi ob. dział V, tabl. 10, str. 71

TABL. I. WSKAŹNIKI CEN
Przeciętne. Rok 1928 = 100

Grupy artykułów	1929	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938 III
Ceny hurtowe								
Ogółem	96	66	59	56	53	54	59	57
Żywność i używki	94	63	57	52	49	51	58	55
w tym: art. rolne krajowe	83	59	52	47	44	45	54	50
ziemiopłody	75	50	41	36	34	38	53	48
zwierzęta rzeźne	105	44	43	37	35	39	44	39
nabiał	98	55	47	41	41	40	48	51
mięso i słonina	107	51	50	44	41	44	48	45
cukier, spirytus, piwo	102	103	90	89	79	72	71	71
art. kolonialne	104	79	71	68	70	74	73	71
tytoń	104	106	100	100	97	97	97	97
Surowce przemysłowe	97	62	58	58	54	56	63	59
w tym: paliwo mineralne	111	111	94	91	83	78	78	81
żelazo	112	72	66	61	59	62	82	89
surowce włókiennicze	88	38	38	38	37	40	41	34
drewno surowe	93	38	39	44	44	52	68	46
skóry surowe	72	28	34	35	30	39	43	33
Półfabrykaty przemysłowe	97	65	60	57	55	55	59	58
w tym: oleje mineralne	108	105	95	94	86	83	80	87
żelazo	101	92	85	82	78	71	75	80
inne metale	111	52	50	45	45	51	58	42
materiały budowl. miner.	98	76	59	45	48	46	48	49
drewno obrabione	97	47	39	41	40	44	55	53
nawozy sztuczne	107	80	78	74	70	69	69	69
chemikalia	101	86	79	77	73	68	71	64
przędza	92	50	49	47	46	50	53	49
skóry wyprawione	91	51	45	45	42	48	51	49
papier	99	83	73	68	63	56	56	56
Wyroby gotowe	101	74	65	63	61	60	61	61
w tym: dla produkcji rolnej	104	90	85	80	73	65	64	65
dla prod. przemysłowej	108	92	87	84	81	75	79	77
tkaniny	100	70	60	59	57	56	58	57
odzież i obuwie	100	63	52	48	47	48	49	47
mydło	102	77	69	64	66	72	73	71
Art. przemysłowe ogółem	99	67	61	59	57	57	61	59
Surowce i półfabr. przemysł.	97	64	59	57	55	56	61	58
w tym skartelizowane	108	103	92	88	82	75	77	74
Art. przemysłowe nabywane przez rolników	101	81	73	70	66	65	66	65
Ceny płacone producentom za ziemiopłody								
Ogółem	76	48	40	34	33	35	52	47
Koszty utrzymania rodzin robotniczych w Warszawie								
Ogółem	100	75	67	63	60	58	62	61
żywność	97	65	58	52	50	48	54	50
opał i oświetlenie	116	114	98	90	83	73	73	72
komorne	109	113	109	107	105	98	97	94
odzież i obuwie	101	88	80	58	57	58	61	67
pozostałe	109	106	100	96	92	92	92	93

(dok. str. 227)

TABL. 1. WSKAŹNIKI CEN (dok.)
Przeciętne. Rok 1928=100

Grupy artykułów	1929	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938 III
Koszty utrzymania rodzin pracowników umysłowych w Warszawie								
Ogółem	103	77	70	66	64	61	63	63
żywność	101	62	56	51	50	48	52	52
opał i oświetlenie	108	107	92	87	81	72	71	70
mieszkanie	103	90	84	81	79	73	73	73
odzież i obuwie	102	71	61	57	56	56	57	58
pozostałe	106	94	90	87	84	82	82	82
Ceny detaliczne w Warszawie ^a								
Towary	102	71	63	58	57	55	58	58
w tym: pochodz. roślin. kraj.	94	63	56	48	49	46	53	51
pochodz. zwierzęcego	105	55	49	45	44	43	47	47
kolonialne	100	87	79	75	74	76	79	79
przemysłowe	104	83	72	68	65	64	65	65
Usługi i świadczenia	105	89	84	81	79	75	74	74
w tym: komorne ^b	A 105	111	111	111	110	94	94	94
	B 100	75	67	63	60	59	58	57
Koszty żywności w miastach								
Wszystkie miasta	97	62	56	51	48	47	53	51
miasta ponad 100 tys. mieszk.	99	63	57	51	49	48	53	51
.. od 25 do 100 tys. mieszk.	96	62	56	51	48	46	53	51
.. poniżej 25 tys. mieszk.	96	62	56	50	48	47	52	51

^a Wskaźniki obliczone według norm przyjętych w schemacie budżetu rodzin pracowników umysłowych. ^b A—w domach podlegających ustawie o ochronie lokatorów; B—w domach nie podlegających ustawie o ochronie lokatorów.

TABL. 2. WSKAŹNIKI CEN HURTOWYCH W ZŁOCIE NA RYNKACH ŚWIATOWYCH
Przeciętne. Rok 1928=100

Wyszczególnienie	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938 III
Ogółem	119	109	102	100	96	74	54	42	40	38	38	42	50	43
Artykuły rolne	119	104	102	100	92	70	50	39	36	35	35	39	45	38
Surow. i półfabr. przemysłowe	119	126	103	100	107	90	67	55	52	49	49	51	68	61
Zboże	116	106	104	100	93	70	46	41	34	32	34	40	51	49
Użytki	107	105	108	100	87	63	50	41	37	34	34	37	40	33
Mięso	114	110	93	100	108	97	70	49	51	53	51	53	56	57
Przetwory zwierzęce	114	100	98	100	98	82	63	45	36	31	36	38	40	36
Owoce, nasiona oleiste	116	101	101	100	97	78	51	43	36	30	35	40	44	37
Żelazo i stal	108	103	97	100	103	91	70	51	55	56	56	57	91	87
Inne metale	117	113	103	100	104	76	53	43	44	42	46	44	54	43
Węgiel	114	155	108	100	114	104	92	71	65	60	60	65	87	81
Przetw. naftowe	134	132	103	100	105	91	57	55	46	39	38	39	48	42
Surowce włókiennicze	119	94	95	100	90	61	42	32	32	31	32	34	35	25
Skóry	75	65	78	100	70	52	39	24	25	22	23	27	35	25
Kauczuk	321	219	170	100	94	54	28	17	21	37	34	45	55	38
Drewno	99	100	100	100	100	91	72	50	51	49	44	50	68	59

Uwaga. Wskaźniki obliczone na podstawie cen towarów, które uczestniczą w międzynarodowym obrocie.

Zródła: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich*, Berlin 1937; *Wirtschaft und Statistik*, Berlin 1938.

TABL. 3. WSKAŹNIKI CEN HURTOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH
 Na podstawie cen w walucie nominalnej
 Przeciętne. Rok 1928=100

Kraje Grupy artykułów	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Polska	100	96	86	75	66	59	56	53	54	59	57
art. rolne krajowe	100	93	78	68	59	52	47	44	45	54	52
art. przemysłowe	100	99	90	77	67	61	59	57	57	61	59
Anglia	100	97	85	74	72	72	74	75	80	92	88
żywność	100	95	83	73	73	68	70	71	75	84	80
art. przemysłowe	100	98	86	75	72	74	77	78	83	97	92
Czechosłowacja	100	94	84	76	70	68	70	73	73	77	75
żywność	100	92	81	76	68	70	73	78	76	77	75
surowce i wyroby przemysłowe	100	96	88	76	70	67	67	68	71	79	78
Estonia	100	97	84	75	69	70	70	69	75	83	81
żywność	100	97	82	77	71	73	67	65	74	79	78
surowce i wyroby przemysłowe	100	101	95	83	74	74	76	76	79	89	88
Francja	100	97	86	78	66	62	58	52	64	90	88
art. rolne i żywność	100	99	90	93	83	72	67	56	73	96	94
art. przemysłowe	100	96	83	67	55	55	52	50	57	66	64
Holandia	100	98	88	75	63	62	62	60	62	75	73
żywność	100	97	82	68	59	60	64	63	64	73	71
art. przemysłowe	100	96	80	59	44	42	40	41	47	68	66
Japonia	100	95	78	66	70	80	79	83	87	104	100
żywność	100	96	83	69	73	80	79	86	91	100	98
art. włókiennicze	100	98	70	57	65	78	81	84	84	100	98
Litwa	100	96	81	70	57	48	45	39	41	48	46
Łotwa	100	93	79	66	66	65	65	68	71	88	86
żywność	100	93	78	67	73	71	69	73	75	83	81
surowce przemysł. wyroby gotowe przemysłowe	100	98	84	65	52	53	55	55	63	70	68
Niemcy	100	98	89	79	69	67	70	73	74	76	74
art. rolne	100	97	84	77	68	65	71	76	78	76	74
surowce i półfabry- katy przemysłowe wyroby gotowe prze- mysłowe	100	99	95	86	74	71	73	75	76	78	76
Norwegia	100	95	87	78	78	78	79	81	85	98	96
art. rolne	100	99	94	80	75	73	75	81	88	98	96
art. przemysłowe	100	95	92	83	84	85	86	86	92	100	98
Stany Zjedn. Am.	100	99	89	76	67	68	77	83	84	98	96
żywność	100	99	90	74	60	60	70	83	81	98	96
surowce	100	98	85	66	56	57	69	78	81	98	96
półfabrykaty	100	99	87	73	63	69	77	78	80	98	96
wyroby gotowe	100	99	92	80	73	74	82	86	86	98	96
Szwecja	100	95	82	75	74	72	77	78	81	98	96
surowce	100	94	81	74	76	74	76	79	81	98	96
półfabrykaty	100	94	85	77	71	70	75	80	83	98	96
wyroby gotowe	100	95	83	74	74	73	78	77	80	98	96
Włochy	100	95	85	75	70	63	62	68	76	98	96
surowce	100	95	83	71	67	58	57	66	76	98	96
półfabrykaty	100	98	89	77	69	67	67	75	90	98	96
wyroby gotowe	100	94	85	73	71	65	63	68	73	98	96

TABL. 4. WSKAŹNIKI KOSZTÓW UTRZYMANIA I KOSZTÓW ŻYWNOSCI
W NIEKTÓRYCH KRAJACH
Na podstawie cen w walucie nominalnej
Przeciętne. Rok 1928 = 100

Kraje	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938 III	
											no- min.	w złocie
Wskaźniki kosztów utrzymania												
Polska	100	100	92	83	75	67	63	60	58	62	61	61
Anglia	100	99	95	89	87	84	85	86	89	93	93	56
Czechosłowacja	100	100	100	95	94	93	91	94	95	96	99	69
Estonia	100	104	93	89	84	79	78	79	88	93	99	61
Francja	100	107	112	110	101	100	99	93	98	119	133 ^a	65 ^a
Holandia	100	99	95	89	83	82	83	80	78	81	82	66
Japonia	100	98	84	74	74	79	81	82	86	95	.	.
Litwa	100	98	87	82	69	60	56	49	50	55	.	.
Łotwa ^b	100	.	100	91	79	76	72	73	73	79	81	49
Niemcy	100	102	98	90	79	78	80	81	82	82	83	83
Norwegia	100	96	93	88	86	85	86	87	90	97	99	55
Stany Zjedn. Am.	100	100	96	87	78	75	79	82	84	88	86	51
Szwecja	100	99	96	92	91	90	90	91	92	94	96	54
Włochy	100	102	98	89	85	81	77	78	84	92	100	59
Wskaźniki kosztów żywności												
Polska	100	97	84	74	65	58	52	50	48	54	52	52
Anglia	100	98	92	83	80	76	78	80	83	89	87	53
Czechosłowacja	100	97	93	85	80	78	75	78	80	79	79	56
Estonia	100	105	86	75	67	64	63	65	74	80	86	52
Francja	100	108	113	113	102	100	99	90	97	119	135 ^a	66 ^a
Holandia	100	98	90	82	72	72	74	71	72	77	77	63
Japonia	100	100	86	75	78	80	81	84	91	96	.	.
Litwa	100	99	79	70	57	48	46	38	40	47	.	.
Łotwa ^b	100	.	100	89	75	74	69	70	69	75	69	42
Niemcy	100	102	95	86	89	74	77	79	80	80	80	80
Norwegia	100	94	90	83	80	78	79	82	86	94	98	54
Stany Zjedn. Am.	100	102	95	78	66	64	71	78	79	82	76	45
Szwecja	100	97	91	84	81	79	79	83	86	90	92	52
Włochy	100	102	97	84	79	75	71	74	79	87	90	56

a Pierwszy kwartał 1938. b 1930=100.

TABL. 5. CENY HURTOWE ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH

Artykuły Sposób notowania cen	Jed- nostka	przeciętne ceny w złotych					1938 III
		1928	1932	1936	1937		
Drewno i wyroby z drewna							
Kłody tartaczne sosnowe, loco wagon stacja załadowania	1m ³	60.6	20.3	25.5	34.5	34.1	
Deski stolarskie, loco tartak	1m ³	150.0 ^a	68.0	63.7	79.1	76.4	
Deski podłogowe	1m ³	134.1 ^a	57.8	56.1	71.5	68.8	
Drzewo opałowe, loco skład	1 t	43.6	44.0	35.0	37.3	39.0	
Posadzka dębowa, l. w. fabryka	10m ²	118.3	67.6	53.0	71.3	67.5	
Artykuły włókiennicze							
Bawełna amerykańska, l. Łódź	10 kg	44.0	17.2	17.7	16.6	13.3	
Wetna australijska, „merino” l. Bielsko	10 kg	210.3	66.9	77.0	89.9	75.5	
Juta surowa, c. i f. port	100 kg	146.8	50.3	45.8	50.6	44.7	
Konopie czesane I gat., l. w. Lwów	100 kg	266.1	142.7	147.5	145.2	185.0	
Len „wołyński sianiec” fob Ryga	100 kg	361.7 ^a	108.1	144.9	171.1	154.0	
Przędza bawełniana 1/16, l. Łódź	10 kg	65.0	31.3	34.2	36.3	33.7	
Przędza wełniana 2/40 A, l. Łódź	10 kg	284.0	118.8	128.1	138.0	121.5	
Przędza jedwabiu czarnego l. fabryka	10 kg	241.7	121.4	123.2	123.2	123.2	

TABL. 3. WSKAŹNIKI CEN HURTOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH
 Na podstawie cen w walucie nominalnej
 Przeciętne. Rok 1928=100

Kraje Grupy artykułów	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938 III
Polska	100	96	86	75	66	59	56	53	54	59	57
art. rolne krajowe	100	93	78	68	69	52	47	44	45	54	50
art. przemysłowe	100	99	90	77	67	61	59	57	57	61	59
Anglia	100	97	85	74	72	72	74	75	80	92	88
żywność	100	95	83	73	73	68	70	71	75	84	84
art. przemysłowe	100	98	86	75	72	74	77	78	83	97	94
Czechosłowacja	100	94	84	76	70	68	70	73	73	77	75
żywność	100	92	81	76	68	70	73	78	76	77	78
surowce i wyroby przemysłowe	100	96	88	76	70	67	67	68	71	79	78
Estonia	100	97	84	75	69	70	70	69	75	83	82
żywność	100	97	82	77	71	73	67	65	74	79	80
surowce i wyroby przemysłowe	100	101	95	83	74	74	76	76	79	89	88
Francja	100	97	86	78	66	62	58	52	64	90	98
art. rolne i żywność	100	99	90	93	83	72	67	56	73	96	103
art. przemysłowe	100	96	83	67	55	55	52	50	57	86	94
Holandia	100	98	88	75	63	62	62	60	62	75	72
żywność	100	97	82	68	59	60	64	63	64	73	73
art. przemysłowe	100	96	80	59	44	42	40	41	47	65	69
Japonia	100	95	78	66	70	80	79	83	87	104	104
żywność	100	96	83	69	73	80	79	86	91	96	96
art. włókiennicze	100	98	70	57	65	78	81	84	84	100	100
Litwa	100	96	81	70	57	48	45	39	41	48	45
Lotwa	100	93	79	66	66	65	65	68	71	88	88
żywność	100	93	78	67	73	71	69	73	75	83	84
surowce przemysł. wyroby gotowe przemysłowe	100	95	84	65	52	53	55	55	63	74	74
Niemcy	100	98	89	79	69	67	70	73	74	76	75
art. rolne	100	97	84	77	68	65	71	76	78	78	78
surowce i półfabry- katy przemysłowe wyroby gotowe prze- mysłowe	100	98	90	77	68	66	68	68	70	72	70
Norwegia	100	95	87	78	78	78	79	81	85	99	99
art. rolne	100	99	94	80	75	73	75	81	88	99	100
art. przemysłowe	100	95	92	83	84	85	86	86	92	108	107
Stany Zjedn. Am.	100	99	89	76	67	68	77	83	84	89	89
żywność	100	99	90	74	60	60	70	83	81	88	88
surowce	100	98	85	66	56	57	69	78	81	86	86
półfabrykaty	100	99	87	73	63	69	77	78	80	90	90
wyroby gotowe	100	99	92	80	73	74	82	86	86	91	91
Szwecja	100	95	82	75	74	72	77	78	81	93	93
surowce	100	94	81	74	78	74	76	79	81	94	94
półfabrykaty	100	94	85	77	71	70	75	80	83	94	94
wyroby gotowe	100	95	83	74	74	73	78	77	80	90	90
Włochy	100	95	85	75	70	63	62	68	76	88	88
surowce	100	95	83	71	67	58	57	66	76	80	80
półfabrykaty	100	98	89	77	69	67	67	75	80	101	101
wyroby gotowe	100	94	85	73	71	65	63	68	73	84	84

TABL. 4. WSKAŹNIKI KOSZTÓW UTRZYMANIA I KOSZTÓW ŻYWNOCI
W NIEKTÓRYCH KRAJACH
Na podstawie cen w walucie nominalnej
Przeciętne. Rok 1928=100

Kraje	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938 III	
											no- min.	w złocie
Wskaźniki kosztów utrzymania												
Polska	100	100	92	83	75	67	63	60	58	62	61	61
Anglia	100	99	95	89	87	84	85	86	89	93	93	56
Czechosłowacja	100	100	100	95	94	93	91	94	95	96	99	69
Estonia	100	104	93	89	84	79	78	79	88	93	99	61
Francja	100	107	112	110	101	100	99	93	98	119	133 ^a	65 ^a
Holandia	100	99	95	89	83	82	83	80	78	81	82	66
Japonia	100	98	84	74	74	79	81	82	86	95	.	.
Litwa	100	98	87	82	69	60	56	49	50	55	.	.
Łotwa ^b	.	.	.	100	91	79	76	72	73	73	79	81
Niemcy	100	102	98	90	79	78	80	81	82	82	83	83
Norwegia	100	96	93	88	86	85	86	87	90	97	99	55
Stany Zjedn. Am.	100	100	96	87	78	75	79	82	84	88	86	51
Szwecja	100	99	96	92	91	90	90	91	92	94	96	54
Włochy	100	102	98	89	85	81	77	78	84	92	100	59
Wskaźniki kosztów żywności												
Polska	100	97	84	74	65	58	52	50	48	54	52	52
Anglia	100	98	92	83	80	76	78	80	83	89	87	53
Czechosłowacja	100	97	93	85	80	78	75	78	80	79	79	56
Estonia	100	105	86	75	67	64	63	65	74	80	86	52
Francja	100	108	113	113	102	100	99	90	97	119	135 ^a	66 ^a
Holandia	100	98	90	82	72	72	74	71	72	77	77	63
Japonia	100	100	86	75	78	80	81	84	91	96	.	.
Litwa	100	99	79	70	57	48	46	38	40	47	.	.
Łotwa ^b	.	.	.	100	89	75	74	69	70	69	75	69
Niemcy	100	102	95	86	89	74	77	79	80	80	80	80
Norwegia	100	94	90	83	80	78	79	82	86	94	98	54
Stany Zjedn. Am.	100	102	95	78	66	64	71	78	79	82	76	45
Szwecja	100	97	91	84	81	79	79	83	86	90	92	52
Włochy	100	102	97	84	79	75	71	74	79	87	90	56

a Pierwszy kwartał 1938. b 1930=100.

TABL. 5. CENY HURTOWE ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH

Artykuły Sposób notowania cen	Jed- nostka	1928	1932	1936	1937	1938
		przeciętne ceny w złotych				
Drewno i wyroby z drewna						
Kłody tartaczne sosnowe, loco wagon stacja załadowania	1 m ³	60,6	20,3	25,5	34,5	34,1
Deski stolarskie, loco tartak	1 m ³	150,0 ^a	68,0	63,7	79,1	76,4
Deski podłogowe	1 m ³	134,1 ^a	57,8	56,1	71,5	68,8
Drzewo opałowe, loco skład	1 t	43,6	44,0	35,0	37,3	39,0
Posadzka dębowa, l. w. fabryka	10 m ³	118,3	67,6	53,0	71,3	67,5
Artykuły włókiennicze						
Bawełna amerykańska, l. Łódź	10 kg	44,0	17,2	17,7	16,6	13,3
Wełna australijska, „merino” l. Bielsko	10 kg	210,3	66,9	77,0	89,9	75,5
Juta surowa, c. i f. port	100 kg	146,8	50,3	45,8	50,6	44,7
Konopie czesane I gat., l. w. Lwów	100 kg	266,1	142,7	147,5	145,2	185,0
Len „wołowyński stanic” fob Ryga	100 kg	361,7 ^a	108,1	144,9	171,1	154,6
Przędza bawełniana 1/16, l. Łódź	10 kg	65,0	31,3	34,2	36,3	33,7
Przędza wełniana 2/40 A, l. Łódź	10 kg	284,0	118,8	128,1	138,0	121,5
Przędza jedwabiu sztucz., l. fabryka	10 kg	241,7	131,4	93,3	93,3	93,3
Madapolam, loco skład	10 m	16,0	13,2	9,1	9,0	8,7

Uwaga. Ob. uwagi na str. 230.

TABL. 5. CENY HURTOWE ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH (dok.)

Artykuły Sposób notowania cen	Jed- nostka	1928	1932	1936	1937	1938
		przeciętne ceny w złotych				
Artykuły włókiennicze (dok.)						
Surówka, loco skład	10 m	10,4	6,7	5,5	5,6	5,4
Płótno lniane bielone, l. fabryka	10 m	44,0	38,5	35,0	35,0	35,0
Kamgarn, loco Bielsko	1 m	41,3	27,3 ^a	24,2	25,1	24,0
Szewiot, loco Bielsko	1 m	22,5	15,8 ^a	14,5	16,8	16,0
Worki jutowe, loco fabryka	100 kg	299,6	231,4	166,0	166,0	166,0
Paliwo mineralne						
Węgiel:						
dobr. gruby kl. IIa, l.w.kopalnia	1 t	33,3 ^b	34,7	21,2	21,2	21,2
górnosił, gruby kl. Ia, l. w. kopalnia	1 t	35,4 ^b	36,9	22,6	22,6	22,6
Koks gruby, fr. w. fabryka	1 t	43,6 ^b	39,0	32,5	32,5	32,5
Ropa naftowa, l. st. nadawcza	1 t	175,9	155,3	137,0	144,1	164,5
Artykuły metalowe						
Złom żelazny kraj., fr. w.st.wysył.	1 t	91,7	57,2	45,0	45,0	45,0
Ruda żelazna 47% Fe, l. kopal.	1 t	27,5	35,3	21,6	22,8	22,8
Surówka odlewnicza, l.w. huta	1 t	210,0	183,9	119,5	140,7	161,8
Żelazo sztabowe, p. w st. Chebzie	1 t	350,0	320,0	232,0	245,0	258,0
Cynk surowy, loco wagon huta	1 t	1096,4	683,2	570,1	618,7	380,0
Ołów hutniczy, loco wagon huta	1 t	918,2	549,5	672,9	705,8	580,0
Miedź elektrolityczna, l. Warszawa	100 kg	333,0	131,0	131,0	171,3	129,0
Blacha cynkowa, loco wagon huta	1 t	1438,0	999,4	773,3	775,4	500,0
Garnki emaliowane, l. w. fabryka	100 szt.	80,6	93,3	74,0 ^c	72,2 ^c	70,0 ^a
Plug konny, loco fabryka	1 szt.	27,0	20,3	14,6	15,8	17,0
Brona, loco fabryka	1 szt.	53,9	48,1	33,1	34,7	36,2
Młocarnia, loco fabryka	1 szt.	330,0	324,2	248,3	235,0	235,0
Kosy styryjskie, loco fabryka	10 szt.	50,0	51,2	36,0	34,8	35,2
Piła taśmowa, loco fabryka	1 szt.	2265,0	2194,7	1618,8	1618,8	1575,0
Silnik elektryczny 30KM, l. fabryka	1 szt.	3600,0	2930,0	2450,0	2554,2	2575,0
Maszyna do pisania „Underw. 14”	1 szt.	1260,0	1299,6	1163,7	1223,9	1223,9
Skóry						
Skóry surowe bydlece, l. Toruń	10 kg	31,5	9,7	12,8	14,2	10,1
Skóry surowe cielece, l. Toruń	10 szt.	153,9	43,4	69,5	70,4	56,0
Skóry surowe końskie, l. Toruń	1 szt.	51,9	11,3	18,1	21,7	18,0
Krupony podeszw. I gat., l. fabryka	10 kg	121,1 ^a	65,4	47,6	62,9	58,0
Juchty, loco fabryka	10 kg	109,8 ^a	59,6	52,2	61,7	55,5
Chromy, loco fabryka	1 m ²	30,5 ^a	17,7	18,5	20,8	20,0
Materiały budowlane mineralne						
Cegła, loco cegielnia	1000 szt.	84,2 ^a	45,9	37,0	38,6	39,8
Wapno, loco stacja wysyłająca	1 t	32,7	27,0	18,5	19,3	19,6
Cement, parytet st. Łazy	1 t	66,7	72,0	27,0	29,2	29,0
Szkoło okienne, franco huta	10 m ²	38,7	41,2	21,0	21,0	21,0
Oleje mineralne						
Nafta rafinowana, l. Drohobycz	100 kg	45,9	46,9	30,8	30,8	30,8
Benzyna, l. Drohobycz	100 kg	74,6	72,2	66,0	60,6	60,6
Olej maszynowy, l. Drohobycz	100 kg	39,1	52,1	47,5	47,5	47,5
Nawozy sztuczne						
Azotniak 21% N, fr. st. odbiorcza	1 t	388,0	324,2	257,2	257,3	264,0
Sól potasowa 20% K ₂ O, l.w.st.załad.	1 t	78,7	106,0 ^d	76,3	74,2	72,5
Superfosfat 16% P ₂ O ₅ , fr.st. Warsz.	1 t	134,2	92,2	102,9 ^d	103,1 ^d	104,3 ^d
Różne						
Soda amoniakalna, fr. fabryka	100 kg	26,2	23,8	20,7	20,7	20,7
Terpentyna medyczna, l.st. wysył.	10 kg	19,1 ^e	13,8	10,1	11,7	9,5
Papier rotacyjny, fr. w. Warszawa	100 kg	67,7 ^e	56,6	39,0	39,0	39,0
Mydło, l. w. fabryka	100 kg	175,0	134,0	119,7	129,0	126,0

a Cena obliczona na podstawie relacji cen zbliżonych gatunków. b Cena brutto. c Loco wagon Warszawa. d Franco stacja odbiorcza. e Loco fabryka. Uwaga. Objaśnienie skrótów: l.— loco, p.— parytet, fr.— franco, l. w. st. załad.— loco wagon stacja załadowania, fr. w.— franco wagon, l.st.— loco stacja, fr. w. st. wysył.— franco wagon stacja wysyłająca, p. w. st.— parytet wagon stacji.

TABL. 6. CENY HURTOWE ŻYWNOSCI

Artykuły	Jednostka	przeciętne ceny w złotych							1938 III
		1928	1929	1932	1934	1935	1936	1937	
Pszonica ^a	100 kg	47,4	42,8	24,6	17,8	16,1	21,6	28,7	24,5
Zyto ^a	100 kg	40,9	28,4	20,7	15,4	13,3	15,1	23,1	17,8
Jęczmień browarn. ^a	100 kg	40,3	31,5	21,1	18,9	18,3	19,8	24,4	
Owies ^a	100 kg	37,1	27,1	17,9	14,3	14,7	15,1	21,4	18,2
Maka pszen. 65% ^a	100 kg	68,6	63,8	38,9	27,1	24,7	32,6	42,1	36,3
Maka żytnia 65% ^a	100 kg	57,7 ^b	41,4 ^b	31,5	21,0	19,5	23,9 ^e	31,9	26,7
Kasza jęczmienna ^d	100 kg	62,8	48,3	35,3	25,5	26,1	26,3	34,2	29,0
Cukier kryształ ^e	100 kg	134,8	141,4	141,8	130,9 ^f	118,9 ^f	96,0 ^f	96,0 ^f	96,0 ^f
Sól biała	100 kg	31,3	31,5	32,4	32,5	32,8	29,1	29,1	29,1
Wół żywej wagi ^d	100 kg	139,3	137,8	72,2	66,7	59,7	63,7	73,0	70,0
Wieprz żywej wagi ^d	100 kg	212,3	239,3	108,8	79,1	77,1	89,7	101,5	88,0
Mieso wołowe ^d	100 kg	247,4	278,4	115,9	117,3	107,8	107,5	105,8	112,0
Mleko ^d	100 l	41,7	40,1	22,4	15,7	16,0	15,7	19,6	20,0
Masło ^d	10 kg	68,8	63,7	35,6	28,0	27,4	27,6	31,2	36,7
Jaja świeże ^d	1 skrz. ^g	255,0	289,4	140,2	103,3	104,9	97,0	122,0	79,2
Ryż ^d	100 kg	80,0	82,4	66,0	49,3	50,8	50,6	53,8	58,0
Herbata ^d	10 kg	154,0	156,9	129,6	125,8	132,5	151,8	150,0	141,0
Kawa naturalna ^d	10 kg	61,8	65,1	42,8	34,2	38,1	47,1	49,6	41,0
Pieprz ^d	10 kg	95,5	98,5	47,3	46,6	51,7	52,2	46,5	33,0
Słedzie solone	1 beczka	115,0 ^h	102,0 ^h	81,9 ^h	80,1 ^h	88,2 ⁱ	80,5 ⁱ	73,5 ⁱ	72,0 ⁱ

^a Giełda poznańska. ^b 70%. ^c 50%. ^d Loco Warszawa. ^e Parytet Poznań. ^f Loco stacja odbiorcza. ^g 1 440 sztuk. ^h Bez cła, loco Gdańsk. ⁱ Wraz z cłem, loco Gdynia.

TABL. 7. CENY MIEJSCOWE PŁACONE PRODUCENTOM ROLNYM

Artykuły	Jednostka	Lata gospodarcze ^a				Lata kalendarzowe				1938 III
		1927-1928	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1928	1935	1936	1937	
przeciętne ceny w złotych										
Pszonica	100 kg	51,65	16,77	16,98	24,91	50,67	16,11	19,32	27,59	26,10
Zyto	100 kg	42,50	13,34	11,81	19,33	41,61	12,33	13,48	22,11	19,91
Jęczmień na kasze	100 kg	39,66	13,71	12,27	19,07	38,96	12,94	13,88	20,77	18,21
Owies	100 kg	38,52	13,06	12,52	17,63	38,45	12,95	13,20	20,09	19,02
Gryka	100 kg	40,76	15,54	13,60	20,02	41,24	14,93	14,45	21,89	17,83
Groch	100 kg	51,74	21,37	18,86	21,64	52,08	20,58	19,08	23,40	22,80
Ziemniaki jadalne	100 kg	9,34	3,24	3,15	4,12	9,69	3,31	3,13	4,43	3,82
Ziemniaki fabryczne	100 kg	7,30	2,62	2,61	3,41	7,58	2,70	2,62	3,68	3,17
Siano koni-czynny	100 kg	11,34	6,21	5,79	6,36	15,03	6,18	5,67	8,08	10,18
Siano łakowe	100 kg	8,74	4,90	4,55	5,04	11,60	4,88	4,45	6,51	8,23
Słoma	100 kg	5,33	3,00	2,62	3,07	6,56	2,84	2,62	4,20	6,08
Wieprz żywej wagi	1 kg	2,04	0,57	0,77	0,83	1,92	0,65	0,76	0,88	0,80
Mleko	1 l	0,30	0,14	0,14	0,14	0,31	0,14	0,14	0,15	0,16
Jaja	10 szt.	1,58	0,54	0,57	0,61	1,58	0,57	0,57	0,63	0,53
Koń roboczy	1 szt.	419	163	189	232	409	171	205	234	248
Krowa dojna	1 szt.	478	146	158	173	456	148	165	164	163

^a Od I.VIII do 31.VII następnego roku.

TABL. 8. CENY GIEŁDOWE ZBÓŻ W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Giełdy	1913	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	przeciętne ceny w złotych za 100 kg												
Pszenica													
Warszawa	34,4	54,3	52,6	45,3	35,8	27,6	27,4	29,5	19,9	17,9	22,8	30,2	27,3
Poznań	40,4	50,4	47,4	42,8	33,5	24,9	24,6	27,2	17,8	16,1	21,6	28,7	24,5
Lwów	38,3	51,1	.	45,3	34,0	24,7	26,2	27,2	18,3	17,5	20,4	27,8	24,5
Berlin	39,9	56,0	49,7	48,2	54,6	52,8	48,7	39,7	.	.	.	.	.
Hamburg	.	.	.	.	34,8	24,6	21,5	18,5	18,2	19,7	22,3	30,6	.
Praga	38,1	63,5	57,3	48,5	44,3	41,4	41,7	41,8	36,8 ^a	39,4 ^a	38,0 ^a	32,7 ^a	33,1 ^a
Paryż	38,0	57,4	56,3	52,8	52,1	60,5	51,7	38,7	42,4	27,6	34,0	.	.
Liverpool	36,0	52,7	48,5	45,0	35,7	22,6	20,1	17,3	15,0	16,4	20,9	27,3	23,8
Winnipeg	.	.	.	.	30,1	17,3	15,1	13,9	13,9	15,8	17,9	25,4	25,7
Chicago	29,6	45,5	43,3	40,5	31,9	22,1	17,5	19,3	19,2	20,2	.	.	.
Nowy Jork	31,8	50,5	47,9	44,1	34,1	25,7	21,2	22,5	20,2	20,4	23,5	26,0	20,7
Buenos-Aires	32,7	43,7	40,7	36,8	29,9	14,9	14,9	12,1	11,0	12,7	18,4	21,1	16,5
Żyto													
Warszawa	23,8	43,7	42,6	29,6	19,4	23,9	21,9	17,2	14,8	13,2	15,2	24,2	19,5
Poznań	33,1	42,5	40,9	28,4	19,1	23,3	20,7	16,3	15,4	13,3	15,1	23,1	7,5
Berlin	33,0	52,8	50,7	40,8	34,5	38,7	37,8	32,0	.	.	.	.	.
Hamburg	.	.	.	.	26,2	16,9	16,3	11,8	11,4	10,8	13,5	25,2	24,4
Praga	31,8	60,2	55,7	38,6	26,0	36,0	33,0	22,9	27,1 ^a	30,3 ^a	29,2 ^a	25,2 ^a	25,7 ^a
Paryż	.	48,6	46,9	40,2	28,1	30,7	31,2	23,9	.	.	.	.	.
Chicago	22,4	37,4	39,9	36,4	23,3	13,7	13,0	15,5	.	.	.	.	15,5
Nowy Jork	.	41,8	44,1	40,0	24,2	16,4	17,7	15,2	13,2	12,4	15,2	23,2	17,3
Jęczmień													
Warszawa	27,7	41,4	43,2	31,7	25,5	25,1	21,0	16,2	18,5	18,3	19,2	25,2	19,8
Poznań	29,1	39,5	40,3	31,5	25,0	25,4	21,1	15,9	18,9	18,3	19,8	24,4	.
Berlin	.	51,1	52,2	44,1	41,2	40,4	37,9	37,3	.	.	.	.	.
Praga	30,5	50,7	55,4	42,3	36,1	37,4	26,2	24,2	26,3 ^a	31,3 ^a	29,0 ^a	25,2 ^a	25,8 ^a
Paryż	.	45,5	48,2	42,7	28,5	31,4	30,9	26,4	.	.	.	.	.
Owies													
Warszawa	26,4	38,3	42,2	29,5	20,6	25,1	20,9	15,1	14,1	15,2	15,6	22,9	20,9
Poznań	33,1	35,5	37,1	27,1	18,4	23,2	17,9	13,1	14,3	14,7	15,1	21,4	18,2
Berlin	33,9	64,2	48,0	39,0	32,5	33,1	31,3	28,2	.	.	.	.	.
Praga	29,2	46,1	48,8	38,5	27,5	33,7	24,9	19,0	22,9 ^a	27,3 ^a	26,3 ^a	23,4 ^a	24,0 ^a
Paryż	33,7	39,0	42,5	39,0	25,6	30,2	35,2	21,5	17,3	16,5	28,3	26,3	20,4
Liverpool	28,3	40,5	46,3	39,2	26,7	23,2	21,9	17,5	17,7	.	.	.	.
Chicago	24,3	33,4	38,9	29,9	24,8	17,4	12,9	14,3	16,8	15,6	14,0	16,0	12,1
Buenos-Aires	20,8	27,8	33,6	27,1	15,0	11,4	12,1	9,2	8,3	10,2	.	10,0	10,3
Ryż													
Londyn	34,9	62,5	58,9	56,3	47,2	31,3	25,8	19,2	17,6	20,0	20,5	24,1	20,4
Nowy Jork	.	73,7	76,5	86,0	88,1	73,3	68,7	48,0	43,4	50,0	51,5	46,4	39,4
Bombaj	36,4	54,3	48,5	46,2	40,0	23,6	22,0	19,6	13,0	16,3	17,1	.	.

^a Ceny z powodu zmiany gatunku lub zmiany sposobu notowania nieporównywalne z cenami nie oznaczonymi uwaga ^a.

Uwaga. Ceny odnoszą się do następujących gatunków: pszenica w Hamburgu — Manitoba nr 1 (c.i.f.), w Chicago — Hardwinter nr 2, w Nowym Jorku — czerwony jaro-ozima; żyto w Hamburgu la Plata (c.i.f.), w Nowym Jorku nr 2; owies w Liverpoolu — Canada Mixed Feed, w Chicago — biały nr 2. Pozostałe ceny — przeciętne typowych gatunków.

TABL. 9. CENY HURTOWE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW NA RYNKACH ŚWIATOWYCH

Artykuły Gatunek	Miejsca notowania	1913	1928	1935	1936	1937	1938 III
		przeciętne ceny w zł za 100 kg					
Pszonica czerwona, jaro-ozima	Nowy Jork	32	48	20	24	26	21
Maka pszenna twarda ozima, fob	Nowy Jork			31	34	35	29
Ziemniaki krajowe	Londyn	17	30	14	18	18	
	Amsterdam	13	27	16	12	10	
Mięso wołowe "zady mrożone (argentyńskie)	Londyn	224	288	136	137	152	154
Mięso wieprzowe gat. I	Kopenhaga		339	186	182	186	216
" krajowe	Londyn	284	379	181	191	203	220
Bekony duńskie	Londyn		391	226	241	242	265
Masło nowozelandzkie	Londyn		725	233	261	286	303
" duńskie	Londyn	517	799	287	308	327	317
Juja ^a gat. I	Kopenhaga		29	10	10	11	7
Kawa Santos superior dobra	Londyn	246	455	94	100	119	70
Herbata indyjska Peko dobra	Londyn	330	516	244	282	330	302
Cukier Br. W. J. kryształ	Londyn	69	114	48	46		
" surowy 88°	Czechosłow.	38	44	11	11	10	
Jedwab ^b „Japan”	Londyn	76	103	20	22	24	20
" włoski	Londyn	85	106	21	27	26	21
Jedwab sztuczny ^b 120 drs	Krefeld	27	25	11	10	10	
" gat. I biel 150 drs	Mediolan	26	14	9	7	6	6
Wełna Buenos-Aires na termin	Havre	335	636	181	212	255	190
" nie prana Merino ^{1/100}	Londyn	430	873	268	333	360	267
Bawełna egipska Sakellaridis F.G.P.	Liverpool	392	747	206	240	237	203
Bawełna middling upland loco	Nowy Jork	252	394	139	141	134	104
Przędza bawełniana ^{1/100}	Manchester			244	258	309	251
Juta krajowa gat. I na termin	Londyn	130	140	47	47	53	48
Skóry surowe bydlęce naj- lepsze, ciężkie	Londyn	301	384	128	142	168	118
Krupony wyprawione podeszw. Surówka ^c fonte de mouli. III.	Boston			402	417	483	
franco stacja wyladowania	Bruksela	139	146	69	77	139	109
Surówka Cleveland III. fob	Middlesbrough	126	140	87	94	118	141
Żelazo sztabowe ^c okrągłe i czworogranne 3—5 ¹ / ₂ c., franco st. odb.	Middlesbrough	347	331	210	237	278	297
Żelazo sztabowe, fob	Antwerpia	219	243	136	137	226	214
Blacha ^c mocna ¹ / ₂ cal., fob	Antwerpia	245	270	172	178	280	271
Aluminium wirgińskie 98-99%	Nowy Jork		477	241	233	238	239
Miedź elektrolityczna	Londyn	313	296	91	111	155	114
" krajowa elektrolityczna	Nowy Jork	306	291	99	109	153	112
Ołów krajowy surowy	Londyn	86	96	36	45	60	42
" loco	Nowy Jork	86	124	48	55	70	53
Cynk G.O.B.	Londyn	98	108	36	39	57	37
Cyna Straits, loco	Nowy Jork	883	991	588	541	634	481
Węgiel kamienny „Northum- berland” nie przesiewany, fob	Newcastle	23	26	17	20	26	25
Węgiel kamień górnośląski, fob	Gdynia/Gdańsk		27	16	16	21	21
Ropa naftowa ^d pensylwańska, loco szyb	Nowy Jork	14	17	6	7	8	7
Kauczuk Standard plant.	Amsterdam	1504	430	143	193	227	
Miazga drzewna mechaniczna sucha gat. I, fob	Göteborg			9	11	19	15
Papier rotacyjny, loco fabryka	Kanada	33	56	17	20	21	

a Za 100 szt. b Za 1 kg. c Za 1 t. d Za 100 l.
Zródła: Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich, Berlin 1937;
Wirtschaft und Statistik, Berlin 1938.

TABL. 10. CENY DETALICZNE ARTYKUŁÓW PIERWSZEJ POTRZEBY W NIEKTÓRYCH MIASTACH

Artykuły Jednostki	Lata Miesiące	War-	Łódź	Wil-	Po-	Gdy-	Kato-	Kra-	Lwów
		szawa		no	znań	nia	włce	ków	
przeciętne ceny w złotych									
Chleb żytni pyłowy za 1 kg	1928	0,62	0,61	0,65	0,62	.	0,63	0,62	0,61
	1936	0,30	0,27	0,28	0,28	0,30	0,29	0,30	0,28
	1937	0,35	0,34	0,34	0,34	0,37	0,36	0,36	0,36
	III 1938	0,32	0,32	0,32	0,30	0,34	0,34	0,34	0,31
Mąka pszenna za 1 kg	1928	0,98	0,87	1,07	0,91	.	0,96	0,92	0,94
	1936	0,47	0,45	0,40	0,41	0,48	0,42	0,45	0,36
	1937	0,54	0,50	0,51	0,53	0,53	0,50	0,48	0,45
	III 1938	0,50	0,48	0,50	0,50	0,50	0,50	0,42	0,41
Ziemniaki za 1 kg	1928	0,19	0,20	0,19	0,16	.	0,15	0,17	0,16
	1936	0,09	0,07	0,06	0,07	0,08	0,08	0,09	0,06
	1937	0,11	0,11	0,06	0,08	0,09	0,10	0,10	0,06
	III 1938	0,10	0,09	0,05	0,06	0,08	0,09	0,08	0,06
Mięso wołowe za 1 kg	1928	3,19	2,84	2,61	3,27	.	3,14	2,73	2,55
	1936	1,42	1,20	0,92	1,50	1,33	1,43	1,21	0,91
	1937	1,47	1,15	0,94	1,60	1,41	1,47	1,20	0,94
	III 1938	1,43	1,11	0,98	1,40	1,40	1,38	1,16	0,75
Mięso wieprzowe za 1 kg	1928	3,17	2,63	3,30	2,93	.	2,98	2,97	3,10
	1936	1,37	1,36	1,19	1,34	1,62	1,49	1,36	1,30
	1937	1,51	1,52	1,35	1,60	1,67	1,62	1,63	1,38
	III 1938	1,38	1,60	1,25	1,20	1,60	1,40	1,40	1,20
Świnina za 1 kg	1928	3,47	3,47	4,20	3,17	.	3,47	3,56	3,30
	1936	1,44	1,69	1,37	1,62	1,67	1,53	1,64	1,60
	1937	1,66	1,73	1,79	1,78	1,88	1,86	1,75	1,75
	III 1938	1,61	1,80	1,78	1,50	1,80	1,60	1,80	1,60
Mleko za 1 l	1928	0,53	0,46	0,42	0,40	.	0,48	0,46	0,44
	1936	0,25	0,21	0,17	0,19	0,23	0,25	0,20	0,19
	1937	0,28	0,26	0,19	0,21	0,24	0,26	0,20	0,20
	III 1938	0,27	0,29	0,18	0,22	0,24	0,28	0,22	0,21
Masło za 1 kg	1928	7,62	7,04	6,79	7,55	.	7,83	6,36	6,80
	1936	3,07	3,38	2,88	3,15	3,34	3,19	3,00	2,83
	1937	3,62	3,81	3,40	3,50	3,63	3,62	3,36	3,30
	III 1938	4,24	4,20	3,90	4,00	4,00	4,20	3,90	3,90
Jaja za 1 szt.	1928	0,21	0,23	0,20	0,21	.	0,21	0,20	0,19
	1936	0,08	0,09	0,07	0,08	0,09	0,08	0,08	0,07
	1937	0,09	0,10	0,10	0,09	0,10	0,09	0,09	0,08
	III 1938	0,07	0,07	0,06	0,06	0,07	0,07	0,07	0,06
Cukier za 1 kg	1928	1,56	1,49	1,58	1,42	.	1,51	1,57	1,58
	1936	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	1937	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	III 1938	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Węgiel za 10 kg	1928	0,69	0,68	0,57	0,65	.	0,36	0,49	0,67
	1936	0,48	0,49	0,34	0,41	0,45	0,26	0,33	0,45
	1937	0,48	0,48	0,33	0,44	0,45	0,28	0,32	0,45
	III 1938	0,48	0,48	0,32	0,44	0,45	0,28	0,34	0,40
Nafta za 1 l	1928	0,58	0,58	0,58	0,58	.	0,68	0,70	0,54
	1936	0,38	0,38	0,35	0,40	0,42	0,39	0,36	0,34
	1937	0,38	0,37	0,35	0,40	0,42	0,38	0,35	0,34
	III 1938	0,38	0,37	0,35	0,40	0,42	0,38	0,35	0,34
Elektryczność za 10 kWh ^a	1928	9,05	7,67	10,30	6,75	.	3,93	7,00	7,10
	1936	5,63	6,20	7,75	5,78	6,70	3,53	6,10	6,30
	1937	5,30	6,20	7,13	5,72	6,10	3,53	6,00	6,30
	III 1938	5,30	6,20	7,00	5,72	6,00	3,53	6,00	6,30

^a Obliczono przy przeciętnym spożyciu miesięcznym 10 kWh.^a (dok. str. 235)

TABL. 10. CENY DETALICZNE ARTYKUŁÓW PIERWSZEJ POTRZEBY W NIEKTÓRYCH MIASTACH (dok.)

Artykuły Jednostki	Lata Miesiąc	War-	Łódź	Wil-	Po-	Gdy-	Kato-	Kra-	Lwów
		szawa		no	znań	nia	wice	ków	
przeciętne ceny w złotych									
Gaz za 10 m ³	1928	4,58	3,56	7,50	2,94	.	3,50	3,90	3,50
	1936	3,20	3,00	5,00	2,68	3,50	3,67	4,20	3,60
	1937	3,20	3,00	5,00	2,63	3,50	3,60	4,20	3,20
	III 1938	3,20	3,00	5,00	2,63	3,50	3,60	4,20	3,00

a Obliczono przy przeciętnym spożyciu miesięcznym 20 m³.

TABL. 11. CENY DETALICZNE ARTYKUŁÓW PIERWSZEJ POTRZEBY W NIEKTÓRYCH KRAJACH W GRUDNIU 1937 R.

Artykuły	Jedno- stka	War-	An-	Berlin	Haga	Paryż	Praga	Wie-	Rzym
		szawa	glia ^a					deń	
przeciętne ceny w złotych									
Chleb żytni . . .	1 kg	0,34	.	0,70	0,75	.	0,45	0,63	.
Chleb pszenny . .	1 kg	0,70	0,58	.	0,66	0,47	0,48	.	0,47
Mąka pszenna . .	1 kg	0,52	0,45	1,08	0,65	.	0,52	0,68	0,56
Ryż	1 kg	0,78	.	1,11	0,62	0,80	0,59	0,60	0,56
Ziemiaki	1 kg	0,10	0,22	0,17	0,16	0,20	0,11	0,12	0,19
Mleko	1 l	0,29	0,68	0,51	0,38	0,35	0,31	0,45	0,43
Jaja	1 szt.	0,13	0,25	0,26	0,19	0,24	0,16	0,16	0,18
Masło	1 kg	3,85	4,18	6,65	5,28	5,68	3,52	4,58	5,14
Mięso wołowe . .	1 kg	1,45	2,69	3,61	3,90	3,77	2,69	2,79	3,89
Mięso wieprzowe .	1 kg	1,45	.	3,40	3,52	2,96	2,41	3,38	.
Stonina	1 kg	1,80	.	4,51	2,70	2,33	2,04	2,59	2,98
Cukier	1 kg	1,00	0,61	1,57	1,50	0,88	1,11	1,25	1,69
Węgiel	10 kg	0,48	.	0,84	.	1,01	0,54	1,10	1,53
Gaz	1 m ³	0,30	.	.	.	0,22	0,28	0,21	0,19
Elektryczność . .	1 kWh	0,44	.	.	.	0,32	0,50	0,70	0,54
Nafta	1 l	0,38	.	.	.	0,48	0,33	0,32	.

a Przepiętne ceny dla 509 miast.

Uwaga. Gatunki artykułów w różnych miastach nie zawsze są identyczne.

TABL. 12. PORÓWNANIE KOSZTÓW ŻYWNOCİ W MIASTACH
Wskaźniki. Koszty żywności w Warszawie = 100

Miasta	1914	1928	1932	1936	1937	Miasta	1914	1928	1932	1936	1937
Woj. centralne						Woj. zachodnie					
Miasta ponad 100 tys. m.	97	96	95	97	97	Miasta ponad 100 tys. m.	115	91	94	97	97
Częstochowa	94	84	88	88	91	Bydgoszcz	119	89	92	96	97
Lublin	86	85	88	86	87	Gdynia	.	.	.	103	101
Łódź	94	93	90	95	97	Katowice . . .	118	95	98	99	100
Sosnowiec . . .	98	91	89	91	93	Poznań	110	90	91	95	96
Warszawa . . .	100	100	100	100	100	Miasta od 25 do 100 tys. m.	105	92	91	95	96
Miasta od 25 do 100 tys. m.	87	84	86	86	87	Miasta poniżej 25 tys. m.	.	86	86	91	90
Miasta poniżej 25 tys. m.	.	82	82	84	85	Woj. południowe					
Woj. wschodnie						Miasta ponad 100 tys. m.	127	90	95	93	91
Miasta ponad 100 tys. m.	84	92	92	88	90	Kraków	123	90	99	97	98
Wilno	84	92	92	88	90	Lwów	130	89	92	90	88
Miasta od 25 do 100 tys. m.	87	81	83	81	85	Miasta od 25 do 100 tys. m.	106	84	87	85	87
Miasta poniżej 25 tys. m.	.	82	81	80	82	Miasta poniżej 25 tys. m.	.	81	84	83	84

Uwaga. Obliczenia według norm typowego budżetu rodziny robotniczej.

TABL. 13. CENY DETALICZNE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH^a WYRAŻONE W KILOGRAMACH ŻYTA, W KILOGRAMACH WIEPRZA I W LITRACH MLEKA

Artykuły	1914	Lata gospodarcze ^b							1937	1938	
	lub 1913	1927- 1928	1928- 1929	1929- 1930	1931- 1932	1932- 1933	1933- 1934	1934- 1935	1935- 1936	1936- 1937	III
przeciętne ceny											
w kilogramach żyta ^c											
Pług, 1 szt.	134	100	130	220	191	264	270	150	127	146	146
Superfosfat ^d , 100 kg	57	31	41	68	43	73	81	50	43	49	49
Garnek emal., 10 szt.	61	51	64	118	127	167	182	109	92	100	100
Kamasze, 1 para	78	99	127	220	150	184	205	126	106	125	125
Madapolam, 10 m	61	53	67	108	75	100	111	73	61	68	68
Nici nr 50, 10 szpul.	17	20	25	42	33	46	52	32	27	31	31
Cukier, 10 kg	46	36	47	83	72	95	92	52	44	50	50
Sól, 10 kg	6	8	10	17	16	27	29	17	14	16	16
Wódka, 1 l	11	14	18	30	29	34	35	21	18	21	21
Tytoń, 1 kg	115	141	190	375	335	566	640	391	330	345	345
Mydło, 10 kg	51	52	64	107	79	91	112	72	66	70	70
Węgiel, 100 kg	23	15	23	40	35	43	43	25	21	24	24
Nafta, 10 l	13	13	18	32	27	33	33	20	17	19	19
100 złotych ^e	343	235	296	494	441	750	847	517	437	508	508
w kilogramach wieprza żywej wagi ^c											
Pług, 1 szt.	23.0	20.8	22.1	21.2	47.6	61.7	41.5	34.9	33.3	36.0	36.0
Superfosfat ^d , 100 kg	9.7	6.5	7.0	6.6	10.8	17.2	12.5	11.6	11.3	12.3	12.3
Garnek emal., 10 szt.	10.5	10.6	10.9	11.4	31.6	39.1	27.9	25.3	24.1	25.0	25.0
Kamasze, 1 para	13.4	20.7	21.6	21.2	37.3	43.1	31.5	29.2	27.9	31.7	31.7
Madapolam, 10 m	10.5	11.1	11.4	10.4	18.7	23.5	17.0	16.9	16.1	17.5	17.5
Nici nr 50, 10 szpul.	2.9	4.2	4.3	4.0	8.4	10.7	7.9	7.3	7.0	7.2	7.2
Cukier, 10 kg	7.8	7.4	7.9	8.0	17.9	22.3	14.1	12.0	11.5	12.3	12.3
Sól, 10 kg	1.0	1.7	1.7	1.7	4.0	6.3	4.4	3.9	3.7	4.0	4.0
Wódka, 1 l	1.8	2.9	3.0	2.9	7.2	8.1	5.3	4.9	4.7	5.1	5.1
Tytoń, 1 kg	19.7	29.4	32.2	36.2	83.5	132.5	98.1	91.0	86.8	94.4	94.4
Mydło, 10 kg	8.7	10.9	10.9	10.3	19.7	21.4	17.1	16.8	17.2	17.9	17.9
Węgiel, 100 kg	3.9	3.1	3.9	3.9	8.8	10.2	6.6	5.8	5.5	6.0	6.0
Nafta, 10 l	2.2	2.6	3.1	3.1	6.7	7.7	5.1	4.6	4.4	4.8	4.8
100 złotych ^e	58.8	49.0	50.3	47.6	109.9	175.4	129.9	120.5	114.9	125.0	125.0
w litrach mleka ^c											
Pług, 1 szt.	141	133	149	206	251	228	207	193	181	181	181
Superfosfat ^d , 100 kg	44	42	46	47	70	69	69	65	61	61	61
Garnek emal., 10 szt.	72	66	80	137	159	154	150	140	129	129	129
Kamasze, 1 para	141	130	148	162	176	173	173	162	150	150	150
Madapolam, 10 m	75	69	73	81	96	93	100	93	89	89	89
Nici nr 50, 10 szpul.	28	26	28	36	44	44	44	41	38	38	38
Cukier, 10 kg	50	48	56	78	91	77	71	67	63	63	63
Sól, 10 kg	12	10	12	17	26	24	23	21	20	20	20
Wódka, 1 l	20	18	21	31	33	29	29	27	26	26	26
Tytoń, 1 kg	200	194	253	362	540	540	540	504	472	472	472
Mydło, 10 kg	74	66	72	85	87	94	99	100	89	89	89
Węgiel, 100 kg	21	23	27	38	41	36	34	32	30	30	30
Nafta, 10 l	18	19	22	29	31	28	27	25	24	24	24
100 złotych ^e	333	303	333	476	714	714	714	667	625	625	625

^a Według notowań w Warszawie. ^b Od I.VIII do 31.VII następnego roku. ^c Według cen płaconych producentom przeciętnie w Polsce. ^d 16%. ^e Ilość żyta, wieprza lub mleka oddawana przez rolników za 100 zł.

DZIAŁ XIII. PRACA

W tabl. 8—15, 19—21, 26, 34—38 statystyką w przemyśle przetwórczym objęte są zakłady zatrudniające normalnie 20 i więcej robotników. Dane tabl. 8—10, 12—15, 37 i 38 dotyczą zespołu zakładów nieco zmienionego w porównaniu z zespołem, którego dotyczyły dane analogicznych tablic w wydaniach Małego Rocznika za lata poprzednie.

TABL. I. PRACOWNICY NAJEMNI ZATRUDNIENI I BEZROBOTNI
Na podstawie spisu ludności z dn. 9.XII 1931

Województwa	Ogółem	Rolnictwo	Inne zawody										w tym bezrobotni
			ra-	w tym									
				górnictwo i przemysł	handlowo i ubezpieczenia	komunikacji i transport	usługi publiczne	szkolnictwo i oświata	lecznictwo i higiena	usługi domowe			
w tysiącach													
Robotnicy ^b													
Polska	4217.0	1411.6	2805.4	1675.3	179.6	222.4	117.7	24.5	63.3	415.4	603.4		
%	100.0	33.5	66.5	39.7	4.3	5.3	2.8	0.6	1.5	9.8	X		
M.st. Warszawa	296.1	0.6	295.5	148.3	35.3	20.8	10.0	4.9	11.4	57.9	64.7		
Warszawskie	356.5	164.5	192.0	119.5	9.8	15.8	6.8	1.6	4.6	24.4	48.5		
Łódzkie	523.0	138.7	384.3	289.5	19.6	15.3	8.9	2.4	6.2	37.3	98.4		
Kieleckie	387.9	102.8	285.1	208.7	10.2	15.8	7.4	1.5	3.8	30.9	72.7		
Lubelskie	221.7	113.7	108.0	59.1	6.2	8.9	4.7	1.2	2.3	18.2	20.1		
Białostockie	139.7	49.2	90.5	48.8	4.4	8.2	6.8	0.9	1.8	12.6	17.9		
Wileńskie	116.3	44.3	72.0	27.4	5.2	5.7	10.7	1.0	2.0	15.6	11.9		
Nowogródzkie	59.9	27.4	32.5	12.0	1.1	2.4	5.6	0.3	0.6	7.5	3.6		
Poleskie	53.0	19.0	34.0	14.2	1.4	3.7	4.4	0.3	0.7	5.6	5.1		
Wołyńskie	104.0	40.8	63.2	28.0	3.5	6.0	7.7	0.8	1.3	11.3	7.8		
Poznańskie	465.7	206.0	259.7	136.4	21.4	30.9	8.1	2.3	7.4	37.5	70.7		
Pomorskie	215.1	96.2	118.9	57.8	8.6	17.9	5.6	0.8	2.8	15.8	27.9		
Śląskie	323.0	20.9	302.1	231.2	12.9	20.4	6.8	1.4	3.9	21.9	72.1		
Krakowskie	328.8	96.8	232.0	131.8	15.2	19.7	6.9	2.0	6.1	44.3	41.9		
Lwowskie	329.7	123.8	205.9	96.2	17.3	19.4	8.3	2.2	5.9	48.5	28.3		
Stanisławow.	147.9	72.9	75.0	41.2	3.8	7.5	3.6	0.5	1.4	14.2	8.6		
Tarnopolskie	148.7	94.0	54.7	25.2	3.7	4.0	5.4	0.4	1.1	11.9	4.0		
Pracownicy umysłowi													
Polska	664.5	17.3	647.2	106.2	85.6	67.1	169.1	129.2	32.9	X	78.0		
%	100.0	2.6	97.4	16.0	12.9	10.1	25.4	19.4	5.0	X	X		
M.st. Warszawa	102.4	0.4	102.0	18.4	21.4	8.3	21.4	15.0	6.1	X	16.4		
Warszawskie	42.1	2.3	39.8	5.8	3.6	4.3	11.1	9.4	2.0	X	4.6		
Łódzkie	53.2	1.1	52.1	12.6	7.6	3.4	11.6	10.8	3.2	X	7.9		
Kieleckie	46.0	1.0	45.0	11.2	4.0	4.7	10.4	9.9	2.1	X	5.6		
Lubelskie	30.5	1.2	29.3	2.6	2.6	2.8	8.6	8.6	1.2	X	2.8		
Białostockie	22.5	0.5	22.0	2.0	1.7	2.3	6.4	5.6	1.1	X	2.3		
Wileńskie	23.1	0.6	22.5	1.6	2.6	3.0	6.3	5.3	1.4	X	2.9		
Nowogródzkie	10.5	0.5	10.0	0.6	0.7	1.0	3.2	2.9	0.5	X	1.0		
Poleskie	12.4	0.4	12.0	0.9	0.9	1.3	4.1	2.9	0.5	X	1.3		
Wołyńskie	22.1	0.7	21.4	1.8	2.0	1.9	7.9	4.9	0.9	X	2.1		
Poznańskie	70.2	3.6	66.6	9.1	11.7	8.9	16.9	10.4	3.4	X	8.6		
Pomorskie	30.0	1.4	28.6	3.4	3.4	4.3	7.5	4.9	1.4	X	2.6		
Śląskie	50.4	0.4	50.0	17.1	5.4	5.8	9.9	7.1	2.4	X	5.2		
Krakowskie	52.0	0.6	51.4	8.0	7.4	5.7	14.6	10.4	2.5	X	5.1		
Lwowskie	62.4	1.2	61.2	7.8	8.0	6.3	17.5	12.7	2.9	X	6.9		
Stanisławow.	18.2	0.5	17.7	2.2	1.4	2.0	5.6	4.2	0.7	X	1.7		
Tarnopolskie	16.5	0.9	15.6	1.1	1.2	1.1	6.1	4.2	0.6	X	1.0		

a Włączeni do poszczególnych działów zawodowych według ostatniego miejsca zatrudnienia. b łącznie z chałupnikami.

TABL. 2. PRACOWNICY NAJEMNI W ROLNICTWIE ZAMIESZKALI NA WS
Na podstawie spisu ludności z dn. 9.XII 1931

Województwa	Ogółem	Robotnicy						w tym bezrobotni	Pracownicy umysłowi
		razem	rze- mie- śnicy w gos- podar- stwach rolnych	robotnicy rolni zamieszkali		bez pod- nia ro- dzaju pra- cy ^a	w tym bezrobotni		
				w mie- szka- niach służbo- wych	wraz z pra- co- daw- cą wła- snych				
w tysiącach									
Polska	367.7	1353.2	20.5	358.2	382.1	245.7	346.7	116.6	14.5
Warszawskie	162.4	160.3	2.7	58.5	37.9	19.2	42.0	16.5	2.7
Łódzkie	136.2	135.2	1.6	33.0	35.8	32.4	32.4	14.6	1.0
Kieleckie	101.1	100.2	1.4	23.3	28.4	16.4	30.7	12.1	0.9
Lubelskie	112.0	110.9	2.0	31.7	33.8	15.9	27.5	5.8	1.1
Białostockie	46.8	46.4	0.6	10.1	15.9	6.9	12.9	3.3	0.4
Wilenskie	43.8	43.3	0.4	7.9	20.2	7.1	7.7	3.0	0.3
Nowogrodzkie	27.2	26.8	0.5	6.3	13.4	3.0	3.6	1.0	0.4
Poleskie	18.6	18.3	0.2	2.9	7.5	3.3	4.4	1.1	0.3
Wołyńskie	40.1	39.4	0.4	5.4	18.2	5.3	10.1	2.5	0.7
Poznańskie	200.7	197.7	5.8	107.0	29.8	33.5	21.6	21.5	3.0
Pomorskie	93.5	92.3	1.9	38.3	15.5	19.6	17.0	14.1	1.2
Śląskie	19.6	19.3	0.3	5.2	8.4	3.1	2.3	1.9	0.3
Krakowskie	92.6	92.1	0.5	7.3	46.7	13.1	24.5	7.0	0.5
Lwowskie	117.6	116.7	1.0	10.2	40.9	23.0	41.6	6.5	0.8
Stanisławowskie	67.9	67.5	0.3	3.2	17.2	17.0	29.8	3.2	0.4
Tarnopolskie	87.6	86.8	0.9	7.9	12.5	26.9	38.6	2.5	0.8

^a Zamieszkali w mieszkaniach własnych.

TABL. 3. BEZROBOTNI^a POZA ROLNICTWEM
Na podstawie spisu ludności z dn. 9.XII 1931

Województwa	Bezrobotni					Bezrobotni wraz z osobami na ich utrzymaniu				
	ogółem	górnictwo i przemysł	hand- l i ubez- pie- cze- nia	ko- muni- kacja i trans- port	pozo- stałe dzia- ły	ogółem	górnictwo i przemysł	hand- l i ubez- pie- cze- nia	ko- muni- kacja i trans- port	pozo- stałe dzia- ły
Robotnicy										
Polska	603.4	517.9	28.2	22.3	35.0	1339.6	1168.4	53.3	51.5	66.4
M.st. Warszawa	64.7	51.0	6.1	2.6	5.0	130.3	104.9	11.4	5.8	8.2
Centralne ^b	257.2	230.5	6.1	8.5	12.1	588.0	528.5	12.9	21.0	25.6
Wschodnie	28.0	21.9	1.6	1.8	2.7	64.9	52.2	3.3	4.2	5.2
Pozn. i pomor.	98.6	79.4	6.8	4.5	7.9	227.8	190.1	11.2	10.8	15.7
Śląskie	72.1	65.2	2.2	2.0	2.7	148.9	137.8	3.5	3.6	4.0
Południowe	82.8	69.9	5.4	2.9	4.6	179.7	154.9	11.0	6.1	7.7
Pracownicy umysłowi										
Polska	78.0	18.4	14.3	3.2	42.1	135.3	36.2	26.0	5.6	67.5
M.st. Warszawa	16.4	3.3	3.5	0.6	9.0	26.0	5.6	6.4	0.9	13.1
Centralne ^b	23.2	6.6	3.6	1.0	12.0	43.9	13.8	7.1	1.9	21.1
Wschodnie	7.3	1.4	1.0	0.5	4.4	14.1	3.1	2.1	0.9	8.6
Pozn. i pomor.	11.2	2.0	2.7	0.4	6.1	17.8	3.6	4.4	0.7	9.1
Śląskie	5.2	2.0	0.9	0.2	2.1	8.8	3.8	1.3	0.4	3.3
Południowe	14.7	3.1	2.6	0.5	8.5	24.7	6.3	4.7	0.8	12.9

^a Zaliczeni do poszczególnych działów zawodowych według ostatniego miejsca zatrudnienia. ^b Bez m. st. Warszawy

TABL. 4. PRACOWNICY NAJEMNI^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU
Na podstawie spisu ludności z dn. 9.XII 1931

Płeć Główne działy zawodu	Ogółem w tys.	Odsetek pracowników liczących lat									
		14 i mniej	15- -17	18- -21	22- -24	25- -31	32- -41	42- -51	52- -61	62 i więcej	
Robotnicy	4162.5	2.7	7.5	16.6	11.0	21.1	17.5	11.5	7.4	4.5	
Mężczyźni	2803.4	2.3	6.4	14.6	10.3	22.6	19.1	12.3	7.8	4.5	
Kobiety	1359.1	3.6	9.8	20.8	12.4	18.2	14.3	9.9	6.5	4.3	
Rolnictwo ^b	1467.9	6.1	10.7	17.6	9.7	18.4	14.1	10.0	7.5	5.7	
Mężczyźni	953.3	5.7	10.0	16.6	9.4	19.9	14.6	10.0	7.7	5.9	
Kobiety	514.6	6.8	12.2	19.7	10.2	15.4	13.1	9.9	7.2	5.3	
Górnictwo i prze- mysł	1620.8	0.6	5.4	16.6	11.4	23.2	18.7	12.4	7.6	4.0	
Mężczyźni	1295.8	0.5	5.1	16.2	11.0	24.1	19.2	12.4	7.6	3.8	
Kobiety	325.0	1.0	6.6	18.3	12.7	19.5	17.1	12.5	7.6	4.6	
Zakłady:											
I—III kat.	515.4	0.2	1.6	9.9	9.6	25.9	24.5	16.4	8.8	3.0	
Mężczyźni	412.6	0.1	1.5	8.9	8.7	26.6	25.0	16.7	9.2	3.2	
Kobiety	102.8	0.3	2.1	13.8	13.5	23.4	22.5	14.9	7.0	2.4	
IV—VII kat.	327.1	0.3	5.0	17.2	11.3	24.5	19.3	12.2	7.0	3.1	
Mężczyźni	262.6	0.3	4.8	15.6	10.0	24.8	20.1	13.0	7.8	3.5	
Kobiety	64.5	0.5	5.6	23.7	16.9	23.2	16.0	9.1	3.7	1.2	
VIII i niewiad. kategorii	778.3	1.0	8.1	20.9	12.6	20.8	14.7	9.9	7.0	4.9	
Mężczyźni	620.6	0.8	7.6	21.3	13.1	22.2	14.9	9.3	6.4	4.3	
Kobiety	157.7	1.6	10.0	19.1	10.6	15.4	14.0	12.3	9.5	7.3	
Handel i ubezpie- czenia	179.6	0.7	7.1	17.3	11.4	21.0	16.7	11.3	8.2	6.2	
Mężczyźni	113.9	0.7	6.8	14.7	9.8	21.6	18.4	12.3	9.0	6.8	
Kobiety	65.7	0.8	7.6	22.0	14.5	20.1	13.6	9.4	6.8	5.0	
Komunikacja i transport	222.4	0.2	0.5	3.8	5.0	24.2	31.1	23.0	10.3	1.8	
Służba domowa Pracownicy umysłowi	415.4	2.5	10.7	25.0	14.7	20.1	12.6	7.0	4.3	2.9	
Mężczyźni	664.5	0.1	1.1	7.3	10.3	27.9	27.6	15.4	7.3	2.9	
Kobiety	465.9	0.1	0.6	5.4	7.9	26.2	29.5	17.7	8.7	3.5	
Kobiety	198.6	0.2	1.5	11.7	16.0	31.8	23.2	9.9	4.0	1.5	

^a Bez chałupników. Łącznie z bezrobotnymi. ^b Łącznie z leśnictwem, ogrodnictwem i rybactwem.

TABL. 5. PRACOWNICY UMYSŁOWI UBEZPIECZENI W Z.U.P.U.
W WARSZAWIE^a WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA

Wykształcenie	1933					
	1930	1931	1932	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach					
Ogółem	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Początkowe	16.5	16.2	15.6	14.7	16.6	10.5
Srednie ogólne nie ukończone	21.0	20.6	20.3	19.5	16.7	25.8
" ukończone	7.9	8.1	8.1	8.7	6.7	13.1
" bez bliższego określenia	2.4	2.5	2.5	2.3	2.1	2.8
Zawodowe o poziomie niższym średnim	9.9	10.0	9.9	9.8	9.3	10.9
Wyższe nie ukończone	21.5	21.9	22.1	22.4	23.0	21.0
" ukończone	5.3	5.2	5.3	5.8	6.6	4.1
Nie znane	10.7	11.3	12.3	13.1	15.0	9.0
	4.8	4.2	3.9	3.7	4.0	2.8

^a Województwa: centralne oraz wileńskie, nowogrodzkie i poleskie.
Źródło: T. Czajkowski *Struktura zatrudnienia pracowników umysłowych*, Warszawa 1936 (Wydawnictwo Instytutu Spraw Społecznych).

TABL. 6. ZATRUDNIENI PRACOWNICY NAJEMNI POZA ROLNICTWEM WEDŁUG RÓŻNYCH ZESPOŁÓW STATYSTYCZNYCH

Charakter zatrudnienia Województwa	W grudniu 1931			Przeciętnie w 1936				
	Zatrudnieni według spisu ludności	Ubezpieczeni na wypadek		Statystyka zatrudnienia w przemyśle	Ubezpieczeni na wypadek		Statystyka	
		cho-robey	bra-ku pracy		cho-robey	bra-ku pracy	pro-dukcyjnej	zatrudnienia w przemyśle
	w tysiącach							
Robotnicy	2 202,0	730,3	550,9	1 662,5	918,4	744,6	668,1	
Centralne	1 033,5	759,1	373,4	270,4	786,0	471,4	359,7	
Wschodnie	173,7	98,3	23,2	14,8	112,4	52,7	30,8	
Pozn. i pomor.	280,0	79,0	50,4	203,2	102,1	69,8	62,7	
Śląskie	230,0	150,0	126,7	198,6	139,5	120,1	120,1	
Południowe	484,8	104,7	88,6	362,3	152,7	115,4	100,1	
Pracownicy umysłowi	569,2	248,8 ^a	.	293,3	292,4	58,0 ^d	.	
Centralne	250,6	112,6	.	135,1	134,0	32,5	.	
Wschodnie	58,6	18,6	.	27,8	25,4	2,1	.	
Pozn. i pomor.	84,0	45,3	.	46,0	49,5	7,7	.	
Śląskie	44,8	32,6	.	27,8	29,4	7,5	.	
Południowe	131,2	39,7	.	56,6	54,1	8,2	.	

^a Zakłady przemysłowe zatrudniające normalnie 20 i więcej robotników łącznie z górnictwem, hutnictwem, elektrowniami i wodociągami. ^b Zakłady przemysłowe I—VII kategorii, łącznie z górnictwem i hutnictwem, elektrowniami i wodociągami. ^c Ubezpieczeni w ubezpieczeniu pracowników umysłowych (emerytalnym i na wypadek braku pracy). ^d Bez pracowników w górnictwie i elektrowniach i wodociągach.

TABL. 7. WSKAŹNIKI STANU ZATRUDNIENIA W NIEKTÓRYCH KRAJACH Rok 1929 = 100

Kraje	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1937			
	Przeciętne roczne								Stan w końcu kwart.			
Zatrud. światowe ^a	92	83	75	78	84	88	93	100	97	102	104	98
A. Pracownicy najemni ubezpieczeni w ubezpieczalniach społecznych												
Polska	96	88	78	74	77	78	83	91	83	96	99	89
Anglia	96	92	92	95	99	102	107	113	111	114	115	112
Belgia	97	87	78	81	78	80	85	89	88	91	90	83
Czechosłowacja	98	92	83	75	75	77	82	90	80	97	96	88
Holandia	98	91	79	78	77	73	72	78	75	81	81	75
Łotwa	105	98	83	88	95	101	107	116	110	117	120	121
Niemcy	93	81	71	74	86	91	98	104	99	108	109	103
Węgry	94	89	82	82	87	91	98	104	100	105	108	99
B. Robotnicy w wielkim i średnim przemyśle												
Polska	87	74	64	64	69	73	78	88	81	90	94	85
Dania ^b	100	92	102	114	123	129	133	130	138	137	126	125
Estonia	96	88	83	84	98	110	126	144	144	149	146	136
Francja ^c	100	96	86	84	82	76	75	79	79	79	78	83
Japonia	90	82	82	90	100	110	116	128	123	129	133	125
Stany Zjedn. Am.	87	74	63	69	79	82	88	95	97	97	98	86
Szwecja ^d	.	.	.	89	97	103	109	117	112	119	121	111
Włochy	97	89	79	79	83	94	95	105	101	105	111	101

^a Bez Z. S. R. R. ^b 1931 = 100. ^c 1930 = 100. ^d 1926—1930 = 100.

TABL. 8. ROBOTNICZY ZATRUDNIENI W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE

Lata Województwa Miesiące	Ogółem		Górnictwo		Hutnictwo		Przemysł przetwórczy			Elektrownie i wodociągi
	w tysiącach	wskaznik 1928 = 100	razem	w tym węglowe	razem	w tym żelazne	razem	w tym włókienniczy	metalowy	
w tysiącach										
1928	849,8	100,0	139,0	112,7	63,6	50,7	640,5	174,8	148,7	6,7
1929	858,7	101,0	150,8	125,0	64,5	52,1	635,7	163,3	149,1	7,7
1930	748,7	88,1	148,6	118,4	55,3	44,3	537,0	132,4	126,5	7,8
1931	639,5	75,2	132,1	108,9	46,8	38,2	453,6	121,7	106,9	7,0
1932	549,4	64,7	111,6	93,4	34,1	28,9	396,8	110,8	95,4	6,9
1933	547,2	64,4	93,9	76,0	33,3	28,6	412,9	117,8	96,1	7,1
1934	593,4	69,8	92,4	73,5	35,9	31,0	457,8	129,0	101,2	7,3
1935	624,9	73,5	89,2	69,3	37,9	33,4	490,2	135,3	108,7	7,6
1936	668,1	78,6	90,2	68,3	40,1	35,7	530,1	142,7	117,5	7,7
1937	755,2	88,9	101,2	75,0	47,1	42,0	598,4	150,1	141,7	8,5
M.st. Warszawa	77,7	106,1	—	—	—	—	76,5	4,4	30,8	1,2
Warszawskie	42,3	117,2	0,1	—	—	—	41,7	4,3	12,8	0,5
Łódzkie	137,3	89,2	—	—	—	—	136,6	103,5	6,7	0,7
Kieleckie	117,3	83,9	24,8	18,2	16,5	16,5	75,0	16,2	29,8	1,0
Lubelskie	13,9	98,6	—	—	—	—	13,8	—	4,1	0,1
Białostockie	17,5	123,2	—	—	—	—	17,3	—	2,0	0,2
Wileńskie	5,8	103,6	—	—	—	—	5,6	0,1	0,8	0,2
Nowogrodzkie	3,8	146,2	—	—	—	—	3,8	0,1	0,5	—
Poleskie	5,8	148,7	—	—	—	—	5,7	—	0,8	0,1
Wołyńskie	13,1	207,9	—	—	—	—	13,0	—	0,4	0,1
Poznańskie	55,0	79,0	0,6	—	—	—	53,7	1,1	15,9	0,7
Pomorskie	17,0	70,8	0,0	—	—	—	16,4	—	4,9	0,6
Śląskie	136,7	71,5	54,6	50,1	30,4	25,5	50,5	7,8	13,3	1,2
Krakowskie	57,3	85,0	10,2	6,7	0,2	0,0	45,8	9,1	11,1	1,1
Lwowskie	34,9	96,9	7,6	—	—	—	26,5	1,2	6,0	0,8
Stanisławowskie	15,9	96,4	3,3	—	—	—	12,6	0,4	2,3	0,0
Tarnopolskie	3,9	156,0	—	—	—	—	3,9	0,0	0,1	0,0
1928 31.III	804,8	94,7	137,7	112,1	60,7	47,9	600,2	172,3	144,1	6,2
30.VI	857,4	100,9	138,7	111,4	63,5	50,4	648,4	166,1	149,0	6,8
30.IX	880,0	103,6	138,6	112,0	66,0	52,8	668,5	176,8	153,6	6,9
31.XII	869,8	102,4	142,5	117,0	66,6	53,8	653,6	179,1	151,8	7,1
1932 31.III	539,6	63,5	119,2	100,0	35,6	29,7	378,0	112,3	95,3	6,8
30.VI	549,3	64,6	108,7	90,6	32,6	27,3	401,0	109,3	95,6	7,0
30.IX	562,0	66,1	105,9	88,3	33,0	28,4	416,2	122,2	97,0	6,9
31.XII	493,4	58,1	106,1	87,8	31,5	27,0	349,1	93,1	93,3	6,7
1936 31.III	624,9	73,5	88,2	67,5	37,9	33,7	491,5	141,1	109,9	7,3
30.VI	673,0	79,2	88,7	66,9	40,0	35,7	536,4	142,3	116,4	7,9
30.IX	711,6	83,7	90,8	68,0	41,6	37,1	571,2	152,1	124,5	8,0
31.XII	652,6	76,8	94,9	71,5	42,0	37,4	507,9	137,0	123,5	7,8
1937 31.III	695,6	81,8	96,1	72,1	44,4	39,5	547,2	151,2	130,8	7,9
30.VI	770,3	90,6	101,2	74,5	46,6	41,3	613,7	150,0	140,3	8,8
30.IX	808,5	95,1	104,8	76,9	49,4	44,1	645,2	155,6	151,6	9,1
31.XII	733,1	86,3	107,0	79,5	50,2	45,1	567,2	145,8	151,9	8,7
1938 31.III	777,1	91,4	106,3	79,2	52,4	47,1	609,9	154,2	156,4	8,5

TABL. 10. UDZIAŁ MĘŻCZYŹN, KOBIET I MŁODOCIANYCH WŚRÓD ROBOTNIKÓW W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE

Przemysły	Na 100 zatrudnionych w końcu stycznia przypada											
	mężczyzn				kobiet				młodocianych			
	1931	1936	1937	1938	1931	1936	1937	1938	1931	1936	1937	1938
Ogółem ^a	73.5	72.2	72.5	73.0	22.4	25.2	24.9	23.5	4.1	2.6	2.6	3.5
Górnictwo ^a	95.9	97.5	97.6	97.7	3.9	2.5	2.3	2.2	0.2	0.0	0.1	0.1
w tym węglowe	96.4	97.6	97.6	97.7	3.4	2.4	2.3	2.2	0.2	0.0	0.1	0.1
Hutnictwo	90.9	94.8	92.9	92.7	6.2	3.2	4.4	3.9	2.9	2.0	2.7	3.4
w tym żelazne	92.6	95.4	93.3	92.9	4.3	2.4	3.8	3.4	3.1	2.2	2.9	3.7
Przem. przetw.	65.2	66.3	66.9	67.3	29.5	30.7	30.1	28.6	5.3	3.0	3.0	4.1
Mineralny	74.0	78.9	77.6	77.0	17.1	17.0	17.6	17.4	6.9	4.1	4.8	5.6
Metalowy	84.0	86.0	85.5	83.7	8.2	9.2	9.2	8.7	7.8	4.8	5.3	7.6
Elektrotechn.	58.3	57.6	58.5	59.6	31.4	38.2	36.5	32.1	10.3	4.2	5.0	8.3
Chemiczny	69.0	67.8	69.8	69.3	28.3	29.5	29.1	29.4	2.7	2.7	1.1	1.3
Włókienniczy	43.6	45.1	45.0	45.2	53.4	53.2	53.6	53.4	3.0	1.7	1.4	1.4
Papierniczy	57.0	60.3	60.0	60.2	37.8	37.4	37.2	35.3	5.2	2.3	2.8	4.5
Skórzany	79.3	82.2	80.9	80.9	17.4	16.1	15.1	16.3	3.3	1.7	4.0	2.8
Drzewny	82.1	84.2	85.2	84.5	11.8	13.2	12.4	12.9	6.1	2.6	2.4	2.6
Spożywczy	61.7	60.0	62.0	60.8	36.0	38.4	36.6	37.2	2.3	1.6	1.4	2.0
Odzieżowy	29.3	33.1	35.8	35.6	63.0	64.2	60.9	60.4	7.7	2.7	3.3	4.0
Budowlany	92.6	96.3	96.6	97.0	2.6	1.2	1.5	1.3	4.8	2.5	1.9	1.7
Poligraficzny	56.6	61.6	61.4	59.0	31.7	30.4	32.3	33.5	11.7	8.0	6.3	7.5

^a Bez kopalń ropy naftowej i soli.

TABL. 11. ROBOTNICY ZATRUDNIENI W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM WEDŁUG WIEKU W STYCZNIU 1934 R.

Wyszczególnienie	Liczba objętych badaniem	Odsetek robotników liczących lat						Wiek średni ^a
		19 i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60 i więcej	
Ogółem	311 373	7.0	36.5	28.1	16.3	8.6	3.5	32.0
Mężczyźni	197 393	6.8	32.0	29.8	17.2	9.8	4.4	33.3
Kobiety	113 980	7.4	45.0	24.9	14.6	6.2	1.9	29.4
		według wielkości zakładów						
Zakłady zatrudn.:								
do 49 robotników	43 379	10.0	38.4	26.1	14.2	7.7	3.6	30.5
50-199	84 682	8.4	38.6	26.7	15.0	7.8	3.5	31.0
200 i więcej	183 312	5.8	35.4	29.1	17.2	9.0	3.5	32.7
		według przemysłów						
Mineralny	19 969	12.5	41.2	25.5	12.1	6.0	2.7	29.1
Metalowy	38 848	12.8	38.0	26.1	13.5	7.1	2.5	29.8
Elektrotechniczny	6 366	14.0	45.9	23.3	10.4	5.1	1.3	27.7
Chemiczny	28 924	3.8	37.1	33.5	15.7	7.4	2.5	32.3
Włókienniczy	113 732	4.3	33.0	27.2	19.5	11.3	4.7	34.5
Papierniczy	10 920	5.6	38.5	27.8	16.1	8.6	3.4	34.7
Skórzany	4 185	4.3	31.7	30.4	19.2	10.0	4.4	33.9
Drzewny	31 411	9.4	42.0	27.9	12.9	5.7	2.1	29.7
Spożywczy	36 000	4.5	31.9	32.4	18.3	8.6	4.3	33.6
Odzieżowy	9 517	10.2	54.4	23.2	8.2	2.9	1.1	27.0
Budowlany	3 703	4.7	29.3	35.7	18.0	9.9	2.4	33.8
Poligraficzny	7 798	12.7	45.0	21.4	13.0	5.5	2.4	28.1
		według województw						
Centralne	199 509	6.1	35.0	27.6	17.5	9.7	4.1	32.9
Wschodnie	9 622	10.5	44.7	25.4	12.0	5.7	1.7	28.9
Zachodnie	56 633	9.8	37.6	28.8	13.8	7.1	2.9	30.8
Południowe	45 609	7.3	40.5	29.4	14.6	6.1	2.1	30.6

^a Wiek, który połowa robotników już przekroczyła, a którego połowa jeszcze nie osiągnęła.

TABL. 12. ROBOTNICZY W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM WEDŁUG DNI PRACY W TYGODNIU

Czas pracy w tygodniu	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
w tysiącach										
Ogółem	599	598	505	430	372	376	425	455	489	556
1—3 dni	7	15	25	26	41	36	35	33	36	30
4—5 „	65	75	79	80	92	90	90	92	96	100
Pełny tydzień	527	508	401	324	239	250	300	330	357	426
w odsetkach										
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1—3 dni	1,2	2,5	4,9	6,0	11,0	9,7	8,3	7,3	7,4	6,0
4—5 „	10,9	12,5	15,6	18,7	24,7	23,9	21,2	20,2	19,6	18,1
Pełny tydzień	87,9	85,0	79,5	75,3	64,3	66,4	70,5	72,5	73,0	75,9

U w a g a do tabl. 12—15. Tablice dotyczą robotników zatrudnionych przy produkcji, tj. bez dozorców, woźniców, urlopowanych, chorych itp.

TABL. 13. ODSETEK ROBOTNIKÓW CZĘŚCIOWO ZATRUDNIONYCH W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM

Przemysły	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Ogółem	12,1	15,0	20,5	24,7	35,7	33,6	29,5	27,5	27,0	24,4
Mineralny	6,3	6,5	11,3	11,8	25,1	24,8	22,1	22,5	22,5	21,7
Metalowy	5,4	7,9	15,2	16,8	21,0	19,3	15,0	13,8	12,6	12,0
Elektrotechniczny	5,6	9,1	20,6	25,0	34,1	30,6	21,7	18,7	16,0	14,4
Chemiczny	3,7	4,0	7,8	15,0	25,3	26,1	19,8	17,0	17,6	13,7
Włókienniczy	26,8	38,5	45,7	40,9	51,5	44,0	46,5	44,5	44,9	41,7
Papierniczy	5,2	5,9	8,4	19,1	34,9	32,0	25,2	22,9	17,5	18,5
Skórzany	7,4	10,7	14,9	25,8	30,3	28,5	26,8	26,0	25,2	26,4
Drzewny	9,4	9,4	16,0	19,5	29,8	31,1	27,0	25,2	24,6	25,1
Spożywczy	6,2	3,4	6,4	18,1	38,3	43,4	38,2	36,5	35,4	27,5
Odzieżowy	7,7	10,4	28,4	16,9	36,6	31,5	33,6	27,2	29,3	31,8
Budowlany	7,5	3,4	4,2	4,7	24,0	26,6	25,4	21,0	22,0	21,8
Poligraficzny	2,5	3,8	4,2	6,5	13,4	14,5	12,7	10,6	11,4	10,6

a Pracujący 5 i mniej dni w tygodniu w stosunku do ogółu zatrudnionych.

TABL. 14. PRZECIĘTNA LICZBA GODZIN PRACY W TYGODNIU* PRZYPADAJĄCA NA JEDNEGO ROBOTNIKA ZATRUDNIENEGO W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM

Przemysły	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Ogółem	45,4	44,8	43,9	43,3	41,4	41,5	42,2	42,6	42,7	43,3
Mineralny	46,8	46,6	45,8	44,9	42,9	43,1	44,0	44,0	43,9	44,2
Metalowy	45,5	45,1	44,1	43,4	43,0	43,1	44,1	44,3	44,6	45,0
Elektrotechniczny	45,9	45,0	43,0	43,7	39,9	40,9	43,7	44,3	44,3	45,0
Chemiczny	48,8	48,5	48,3	47,0	44,1	44,0	44,9	45,1	45,1	46,1
Włókienniczy	43,5	41,0	39,7	40,7	38,7	39,7	39,7	40,1	39,9	40,6
Papierniczy	46,1	45,9	45,5	44,1	42,1	42,6	44,2	44,5	45,4	45,4
Skórzany	44,7	44,8	44,3	42,6	42,2	42,3	43,2	43,5	43,5	43,7
Drzewny	45,3	45,2	44,4	43,3	41,5	41,7	42,8	43,2	43,5	43,5
Spożywczy	47,0	47,0	46,4	44,5	40,8	38,5	39,6	40,1	40,3	42,0
Odzieżowy	46,2	44,9	43,3	43,9	40,5	41,1	41,3	42,7	42,5	42,4
Budowlany	46,3	46,5	46,2	45,3	42,4	41,9	42,5	43,1	43,0	42,8
Poligraficzny	45,7	45,5	45,3	44,1	43,0	43,0	44,1	44,9	44,6	45,0

a Na tydzień normalny (bez dni świątecznych).

TABL. 15. PRZEPRACOWANE ROBOTNIKO-GODZINY W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE

Przemysły	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w milionach									
Ogółem ^a . . .	1799.4	1816.7	1501.9	1266.7	993.9	987.2	1115.3	1185.3	1291.7	1488.0
Górnictwo ^a . . .	287.7	322.1	262.3	236.0	167.7	145.2	146.8	139.1	143.1	178.3
Węglowe . . .	256.8	292.7	239.5	223.6	163.8	139.7	139.9	130.9	131.4	159.5
Rud żelaza . . .	13.9	12.8	8.6	5.0	1.5	2.4	3.3	4.9	8.2	14.0
" cynku i ołowiu . . .	17.0	16.6	14.2	7.4	2.6	3.1	3.6	3.3	3.5	4.8
Hutnictwo . . .	153.6	152.9	125.3	95.7	60.0	66.1	74.9	80.0	88.2	109.1
Żelazne . . .	121.6	121.9	97.3	75.1	48.1	55.5	63.6	69.9	77.9	97.0
Cynkowe i ołow. . .	32.0	31.0	28.0	20.6	11.9	10.6	11.3	10.1	10.3	12.1
Przemysł przetw. . .	1358.1	1341.7	1114.3	935.0	766.2	775.9	893.6	966.2	1060.4	1200.6
Mineralny . . .	144.3	148.5	113.7	87.8	66.6	73.5	93.0	104.3	120.5	136.5
Metalowy . . .	319.9	318.0	264.8	215.2	179.0	179.1	203.8	220.2	245.4	294.7
Elektrotechn. . .	13.1	15.1	11.6	9.4	7.8	8.9	14.2	19.3	22.9	30.2
Chemiczny . . .	83.7	86.2	83.8	75.5	63.6	62.1	69.3	74.3	79.9	91.8
Włókienniczy . . .	347.3	318.7	249.3	236.9	204.0	210.9	236.0	251.3	264.5	277.9
Papierniczy . . .	27.8	27.8	27.4	24.5	22.7	22.4	25.2	26.5	29.3	31.7
Skórzany . . .	12.1	10.8	10.2	9.0	9.2	9.8	11.1	12.3	12.8	12.8
Drzewny . . .	120.7	117.2	99.2	73.2	56.3	64.3	76.3	83.8	93.6	107.7
Spożywczy . . .	135.7	142.9	132.5	112.3	93.9	81.7	88.0	93.1	101.7	112.6
Odzieżowy . . .	35.4	37.4	31.9	26.7	20.4	22.8	27.6	26.5	27.1	28.5
Budowlany . . .	92.6	92.4	64.1	41.2	23.5	21.1	28.3	32.4	39.8	51.5
Poligraficzny . . .	25.5	25.7	25.8	23.3	19.2	19.3	20.8	22.2	22.9	24.7

^a Bez kopalń ropy naftowej i soli.

TABL. 16. WSKAŹNIKI WYDAJNOŚCI PRACY W NIEKTÓRYCH GAŁĘZIACH PRZEMYSŁU^a

Rok 1928 = 100

Przemysły	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Górnictwo węglowe . . .	100	99	108	112	124	132	138	143
Hutnictwo żelazne . . .	93	109	115	95	111	110	114	130
Przemysł przetwórczy:								
Mineralny	101	110	117	122	125	131	131	131
Włókienniczy	104	109	106	114	119	131	143	149
Papierniczy	110	116	118	114	122	126	129	142
Drzewny	103	117	111	112	123	124	121	121
Spożywczy	109	113	112	109	122	116	119	117

^a Zakłady I—VII kategorii.

Źródło: L. Landau *Zmiany wydajności pracy w przemyśle w latach 1928—1936*, Statystyka Pracy, 1938.

TABL. 17. WYDAJNOŚĆ PRACY
W KOPALNIACH WĘGLA
KAMIENNEGO

Lata	Wydobycie węgla na 1 robotniko- dniówkę w t		
	Cała załoga	Żałoga na dole	Górnicy
1913	1.14	1.71	5.58
1923	0.58	0.91	4.11
1924	0.69	1.09	4.70
1925	0.94	1.47	6.04
1926	1.12	1.72	6.90
1927	1.19	1.81	7.41
1928	1.27	1.91	6.99
1929	1.26	1.87	7.06
1930	1.25	1.89	6.93
1931	1.37	2.06	7.51
1932	1.41	2.18	8.05
1933	1.59	2.46	8.97
1934	1.70	2.61	9.34
1935	1.77	2.74	9.70
1936	1.84	2.80	9.98
1937	1.82	2.72	9.75

TABL. 18. WYDAJNOŚĆ PRACY W
KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO
W NIEKTÓRYCH KRAJACH W 1936 R.

Kraje Zagłębia	Wydobycie węgla na 1 robotniko- dniówkę w t	
	Cała załoga	Żałoga na dole
Polska	1.8	2.8
Górny Śląsk	2.0	3.0
Dąbrowskie	1.4	2.4
Krakowskie	1.4	2.4
Anglia	1.2	. . .
Belgia	0.8	1.2
Czechosłowacja ^a	1.5	. . .
Francja	0.9	1.3
Holandia ^a	1.8	2.8
Niemcy	1.5	2.0
Zagłębie Ruhry	1.7	2.7
Górny Śląsk	1.9	2.9
Dolny Śląsk	1.0	1.3

^a Grudzień 1936.

TABL. 19. OBRÓT ROBOTNIKÓW
W HUTNICTWIE ORAZ W WIELKIM
I ŚREDNIM PRZEMYSŁE
I ŚREDNIM PRZEMYSŁE

Przemysły	Przyjęci			Zwoleni		
	na 100 zatrudnionych w ciągu roku					
	1935	1936	1937	1935	1936	1937
Hutnictwo	41	41	38	37	30	23
Żelazne	27	31	32	22	19	16
Cynkowe i ołowiane	144	120	91	148	113	80
Przemysł przetw.	85	84	77	78	79	71
Mineralny	125	123	113	118	113	113
Metalowy	67	64	49	54	47	33
Elektrotechn.	67	64	70	54	47	53
Chemiczny	36	35	45	31	27	35
Włókien.	47	44	42	43	44	35
Papiern.	42	40	40	41	32	31
Skórzany	73	72	53	84	68	57
Drzewny	108	108	98	97	101	96
Spożywczy	166	164	151	160	167	151
Odzieżowy	91	113	90	101	105	99
Budowlany	260	257	238	249	274	250
Poligraf.	56	60	54	50	58	49

TABL. 20. URLOPY^a ROBOTNIKÓW
ZATRUDNIONYCH W WIELKIM
I ŚREDNIM PRZEMYSŁE

Przemysły	Dni urlopowe na 1 zatrudnionego				
	1933	1934	1935	1936	1937
Ogółem	6.3	5.9	6.5	6.8	6.8
Górnictwo ^b	9.8	9.3	12.2	12.6	10.6
w tym węglowe	10.0	9.4	12.5	13.1	11.5
Hutnictwo	9.1	8.6	11.6	11.5	10.7
w tym żelazne	9.5	9.1	11.5	11.2	10.4
Przemysł przetw.	5.2	5.0	5.0	5.5	5.7
w tym: mineralny	1.5	1.5	1.8	2.0	2.2
metalowy	5.3	5.0	5.3	5.5	6.2
elektrotechn.	5.3	5.0	5.5	6.7	5.7
chemiczny	7.9	8.7	9.9	9.0	9.3
włókien.	5.7	5.7	5.7	6.9	7.3
spożywczy	6.2	6.0	5.3	5.6	5.1

^a Wykorzystane płatne urlopy wy-
poczynkowe. ^b Bez kopalń ropy naft-
owej i soli.

TABL. 21. KOSZTY URLOPÓW ROBOTNIKÓW ZATRUDNIONYCH
W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSLE

Przemysły	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
w milionach złotych							
Ogółem ^a	30.3	25.4	18.6	16.6	16.3	19.3	21.4
Górnictwo ^a	10.3	10.0	7.0	5.6	4.8	6.0	6.0
w tym węglowe	9.8	9.7	7.0	5.5	4.7	5.9	5.8
Hutnictwo	4.4	3.8	2.6	2.4	2.3	3.6	3.8
w tym żelazne	3.7	3.3	2.3	2.1	2.1	3.1	3.3
Przemysł przetwórczy	15.6	11.6	9.0	8.6	9.2	9.7	11.6
w tym: mineralny	0.4	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3
metalowy i elektrot.	2.9	2.0	1.5	1.4	1.5	1.8	2.3
chemiczny	2.6	1.8	1.5	1.4	1.6	1.7	1.8
włókienniczy	4.0	3.5	2.8	2.9	3.2	3.3	4.2
spożywczy	2.7	2.0	1.5	1.3	1.3	1.1	1.2
w odsebkach ogólnych sum wypłat robotniczych							
Ogółem ^a	2.1	2.3	2.4	2.3	2.1	2.4	2.5
Górnictwo ^a	3.1	3.3	3.5	3.5	3.1	4.2	4.1
w tym węglowe	3.2	3.4	3.6	3.5	3.2	4.2	4.2
Hutnictwo	2.7	3.0	3.6	3.0	2.6	3.7	3.6
w tym żelazne	2.9	3.3	3.9	3.1	2.7	3.7	3.6
Przemysł przetwórczy	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8	1.8	1.9
w tym: mineralny	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.7
metalowy i elektrot.	1.7	1.7	1.8	1.8	1.7	1.8	1.9
chemiczny	2.5	2.5	2.6	2.6	2.9	3.0	3.0
włókienniczy	1.8	1.9	1.9	2.0	1.9	1.9	2.3
spożywczy	2.0	2.0	2.0	2.1	2.0	1.8	1.9

a Bez kopalń ropy naftowej i soli.

TABL. 22. DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNYCH BIUR POŚREDNICTWA PRACY^a

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
w tysiącach										
Zarejestrowani poszukujący pracy. Stan w końcu okresu										
Marzec	167.0	170.4	289.5	372.5	360.0	279.8	388.3	506.2	475.5	521.8
Czerwiec	116.7	105.1	205.0	274.9	264.1	224.6	306.4	364.9	314.0	293.0
Wrzesień	79.9	81.8	170.5	246.4	150.4	202.1	289.2	254.7	266.0	251.4
Grudzień	126.4	185.3	299.8	312.5	220.2	342.6	413.7	402.8	466.0	470.0
według płci										
Mężczyźni	97.0	140.6	237.0	249.9	183.6	282.2	344.1	342.4	395.6	400.6
Kobiety	29.4	44.7	62.8	62.6	36.6	60.4	69.6	60.4	70.4	69.4
według województw										
M. st. Warszawa	6.8	13.8	17.8	16.4	16.0	26.0	33.6	27.1	29.0	29.4
Warszawskie	9.7	11.4	20.2	18.1	8.9	20.7	24.7	27.8	32.8	35.0
Łódzkie	23.2	47.0	70.4	57.5	36.7	41.0	58.3	59.0	73.5	72.5
Kieleckie	17.9	30.0	38.4	41.5	29.1	29.9	45.7	51.3	51.2	51.1
Lubelskie	3.3	3.0	4.8	6.9	3.2	6.2	9.1	7.1	8.1	9.7
Białostockie	3.4	4.1	7.5	8.4	3.3	10.0	14.2	11.1	14.8	15.2
Wileńskie	3.8	3.5	3.4	4.2	2.0	6.4	8.3	7.7	9.2	8.9
Nowogrodzkie	0.4	0.6	0.9	1.3	0.5	2.7	3.0	2.4	3.2	2.6
Poleskie	0.7	1.1	2.6	3.2	1.2	3.6	3.0	3.5	4.3	4.9
Wołyńskie	0.8	1.9	2.3	3.4	1.0	2.5	2.8	2.4	3.8	4.0
Poznańskie	9.3	17.0	23.0	29.5	19.4	43.8	45.5	47.0	62.2	64.7
Pomorskie	5.9	8.9	14.1	12.0	6.2	13.8	13.6	12.0	21.6	30.1
Śląskie	23.0	17.0	52.1	72.9	75.5	89.6	106.4	101.9	94.8	83.0

a Do I.IV 1934 Państwowe Urzędy Pośrednictwa Pracy, od I.IV 1934 Biura Pośrednictwa Pracy Funduszu Bezrobocia, od I.IV 1935 Wojewódzkie Biura Funduszu Pracy i ich ekspozytury.

(dok. str. 248)

TABL. 22. DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNYCH BIUR POŚREDNICTWA PRACY^a (dok.)

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w tysiącach									
według województw (dok.)										
Krakowskie	7,8	10,2	19,4	13,6	7,5	28,0	22,8	22,9	32,0	25,8
Lwowskie	9,2	13,2	17,9	17,1	8,3	14,8	18,4	16,3	21,9	22,8
Stanisławowskie	1,0	1,9	4,3	5,6	1,0	2,9	2,9	2,5	2,5	4,8
Tarnopolskie	0,2	0,7	0,7	0,9	0,4	0,7	1,4	0,8	1,1	1,4
według charakteru i zawodu pracowników										
Górnicy	7,4	2,3	7,9	13,8	21,1	30,1	28,4	27,6	26,0	17,8
Hutnicy	1,3	1,0	4,1	5,7	7,2	8,4	7,6	6,3	5,2	4,6
Metalowcy	6,7	11,2	22,4	29,5	27,3	35,2	30,6	26,7	26,7	21,5
Włókniarze	10,3	25,9	38,4	39,1	21,1	22,9	22,9	24,1	25,0	24,4
Budowlani	12,3	22,3	31,8	35,2	23,1	34,0	26,9	25,5	32,8	30,3
Niewykwalifikowani	65,4	93,5	150,3	109,9	35,5	113,6	214,7	222,7	273,4	280,3
Inni robotnicy	11,5	14,8	22,2	35,9	40,8	44,2	37,9	31,8	35,7	43,2
Młodociani	1,6	0,9	1,4	2,3	1,4	1,9	1,2	1,0	4,0	6,7
Pracownicy umysłowi	9,9	13,4	21,3	41,1	42,7	52,3	43,5	37,1	37,2	31,2
Zapośredniczeni w ciągu roku										
Ogółem	229,8	241,3	232,4	258,9	264,0	424,6	447,3	487,5	576,1	594,5
Górnicy	13,8	13,3	5,6	5,5	11,3	33,7	31,0	40,9	43,3	31,2
Hutnicy	4,6	3,3	1,9	1,7	10,4	11,1	8,4	7,6	7,8	4,6
Metalowcy	10,3	9,0	7,5	9,7	13,9	19,8	19,5	21,1	27,8	20,3
Włókniarze	3,4	2,1	3,0	4,2	5,0	6,6	27,4	34,1	31,3	5,3
Budowlani	10,2	11,8	16,3	16,7	14,1	23,4	23,9	24,9	33,8	37,6
Niewykwalifikowani	117,4	132,9	138,0	169,9	165,4	272,4	289,2	303,0	356,4	411,1
Inni robotnicy	54,0	56,1	51,2	42,9	35,0	48,5	36,6	42,1	51,6	54,0
Młodociani	12,0	8,7	5,0	4,3	3,4	2,4	2,7	4,2	6,0	4,2
Pracownicy umysłowi	4,1	4,1	3,9	4,0	5,5	6,7	8,6	9,6	18,1	14,5

a Ob. uwagę a na str. 247.

TABL. 23. ZAPOŚREDNICZENI PRZEZ PUBLICZNE BIURA POŚREDNICTWA PRACY W 1937 R. WEDŁUG CHARAKTERU ZATRUDNIENIA

Charakter zatrudnienia	Województwa					
	Polska	cen- tralne	wscho- dnie	poznań- skie i pomor- skie	śląskie	połu- dniowe
Ogółem	594 478	189 324	34 023	188 164	110 043	72 924
Roboty publiczne:	359 510	127 537	28 729	123 854	28 034	51 356
finansowane przez Fundusz Pracy	189 021	68 922	20 457	57 243	20 941	23 480
inne	170 489	60 615	8 272	66 611	7 093	27 876
Pozostałe dziedziny zatrudn. w 1937 R.	234 968	61 787	5 294	64 310	82 009	21 568

TABL. 24. DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNYCH BIUR POŚREDNICTWA PRACY W 1936 R.

Wyszczególnienie	Województwa						
	Polska	cen- tralne	w tym m. st. War- szawa	wscho- dnie	poznań- skie i pomor- skie	śląskie	połu- dniowe
Liczba biur	205	119	83	2	48	5	31
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc	26 893	14 922	11 845	784	6 934	108	4 145
Liczba zapośredniczo- nych	19 116	9 508	7 034	481	6 150	108	2 863

TABL. 25. BEZROBOCIE W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1937			
	Stan w końcu roku									I	II	III	IV
	Stan w końcu kwart.												
Wskaźnik bezrobocia światowego													
Rok 1929 = 100													
Bezrobocie światowe	133	214	277	299	262	226	192	149	129	131	94	84	129
Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach													
Polska	185	300	313	220	343	414	403	466	470	522	293	251	470
Anglia	1344	2500	2 671	2 776	2 263	2 086	1 858	1 622	1 665	1 576	1 370	1 334	1 665
Czechosłow.	53	240	486	746	780	752	794	619	459	627	304	231	459
Estonia	6	6	9	14	9	3	2	2	2	2	0,5	0,5	2
Finlandia	9	9	16	20	17	11	7	4	4	4	2	3	4
Francja	10	27	176	307	335	455	481	447	394	418	347	334	394
Gdańsk W.M.	16	24	33	39	28	23	21	15	10	15	5	3	10
Irlandia	26	26	31	103	79	128	133	105	98	93	64	69	98
Japonia	315	362	471	463	382	366	360	330	280	316	299	276	280
Lotwa	8	10	22	17	11	8	8	6	4	6	1	1	4
Niemcy	2851	4384	5 668	5 773	4 059	2 605	2 508	1 479	995	1 245	648	469	995
Norwegia	22	27	35	40	42	40	41	36	34	33	22	25	34
Rumunia	8	35	49	38	26	17	17	16	17	17	6	6	16
St. Zj. Am. ^a								6 301	4 875	5 495	5 016	4 637	4 875
^b	7090	11010	14618	12532	12095	10243	8 968						
Szwecja ^b	54	83	110	129	110	115	114	100	110	87	51	45	110
Węgry	17	53	65	75	56	53	52	51	46	57	46	45	46
Włochy	409	642	982	1 130	1 132	962							
Bezrobotni otrzymujący zasiłki w tysiącach													
Polska	80	104	150	82	65	77	71	93	110	130	43	35	110
Austria	227	295	330	368	336	308	285	290	269	277	196	176	269
Belgia	16	64	129	171	194	213	162	132	136	113	86	91	136
Dania ^b	63	73	97	138	132	114	125	127	153	123	60	72	153
Francja	1	13	147	277	313	419	440	413	365	389	319	308	365
Holandia	49	81	147	209	237	215	192	163	156	149	119	124	156
Niemcy	1985	2833	3 148	2 073	1 729	1 300	1 409	896	578	783	352	242	578
Odsetek bezrobotnych													
Anglia ^c	11,0	19,9	20,7	21,6	17,5	16,0	14,1	12,2	12,2	11,8	10,3	10,0	12,2
Czechosłow. ^d	2,8	8,3	11,3	16,9	17,1	19,0	15,5	12,1	10,0	12,4	6,6	6,1	10,0
Dania ^b	22,4	25,1	32,2	42,8	37,5	30,3	31,7	30,3	34,6	28,6	13,9	16,5	34,6
Holandia ^b	12,3	18,2	27,8	34,5	40,0	37,4	40,7	35,0	32,4	31,9	25,3	26,1	32,4
Japonia ^d	4,5	5,3	6,7	6,4	5,2	4,9	4,6	4,2	3,4	4,0	3,7	3,5	3,7
Norwegia ^b	18,9	25,5	27,2	42,4	39,2	32,8	26,0	21,7	26,6	23,2	15,6	17,0	26,6
Szwajcaria ^e	4,2	6,6	10,1	13,6	16,0	13,3	16,9	14,4	13,6	12,8	6,5	6,9	13,6
Szwecja ^b	16,9	23,3	27,1	31,5	27,7	25,0	22,5	18,5	18,5	15,3	8,8	7,7	18,5

a Bezrobotni na podstawie: A — zarejestrowanych poszukujących pracy; B — szcunku ogłoszanego w *The Annalist*. b Wśród zorganizowanych w związkach zawodowych. c Zarejestrowani w stosunku do ubezpieczonych na wypadek bezrobocia. d Zarejestrowani w stosunku do zatrudnionych.

TABL. 30. SZACUNEK PODZIAŁU ROBOTNIKÓW W POSZCZEGÓLNYCH RODZAJACH ZATRUDNIENIA WEDŁUG WYSOKOŚCI ZAROBKU TYGODNIOWEGO W 1933 R.

Rodzaje zatrudnienia	Liczba robotników	Przeciętny zarobek tygodniowy w zł	Odszetek robotników, których zarobek tygodniowy wynosił złotych									80% więcej
			poniżej 10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80		
Ogółem	1 217	24.3	22.7	29.7	20.0	11.6	6.7	3.8	2.2	1.3	3.0	
Górnictwo	97	37.7	5.4	16.4	20.6	19.5	14.5	11.3	6.2	3.0	3.1	
Hutnictwo	33	46.2	4.3	13.3	17.6	17.5	14.2	9.6	7.1	6.1	10.3	
Przemysł przetwórczy:												
wielki i średni	340	27.4	11.8	28.3	26.6	15.3	8.1	4.2	2.3	1.3	2.1	
drobny	142	22.8	21.9	30.6	23.6	11.7	5.8	2.8	1.5	0.8	1.3	
Rzemiosło	179	18.4	32.9	35.2	16.9	7.5	3.6	1.7	0.9	0.5	0.8	
Chłopskie	200	14.0	44.7	37.7	10.6	3.6	1.7	0.7	0.4	0.2	0.4	
Handel, ubezpiecz., transport	113	22.5	20.8	32.7	23.4	11.3	5.6	2.7	1.4	0.8	1.2	
Inne ^a	61	40.9	3.9	13.2	20.1	19.8	14.4	8.7	6.3	5.2	6.4	
Roboty publ.	52	14.1	47.2	37.1	6.7	3.7	2.9	1.0	0.4	0.5	0.3	

^a Elektrownie, wodociągi, warsztaty kolejowe i wytwórnie wojskowe.
Źródło: T. Czajkowski, *Próba szacunkowego obliczenia skali zarobków robotniczych w Polsce*, Statystyka Pracy, Rocznik XIII, zes. 4, 1934.

TABL. 31. PRZECIĘTNE ZARÓBKI TYGODNIOWE ROBOTNIKÓW OBJĘTYCH UBEZPIECZENIEM EMERYTALNYM W Z. U. S.^a WEDŁUG GAŁĘZI PRACY W 1935 R.

Gałęzie pracy	Robotnicy w tysiącach ^b			Przeciętna liczba tygodni zatrudnienia w roku ^b			Przeciętny w ciągu roku zarobek tygodniowy w zł ^b		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Mężczyźni									
Ogółem	1 624	857	757	26.0	37.9	12.4	23.9	25.8	16.9
Górn. i kamieniołomy	85	57	28	33.0	42.5	14.3	28.8	30.7	17.5
Hutn. i przem. met.	131	103	28	36.9	42.2	17.8	32.3	33.4	23.1
Przem. włókienniczy	90	74	16	39.6	43.4	21.1	28.8	29.2	24.3
„ drzewny	136	64	72	21.4	31.7	12.1	14.8	15.9	12.5
„ spożywczy	155	92	63	26.6	36.3	12.7	21.0	22.3	15.7
„ bud. i rob. publ.	378	95	283	13.3	24.9	9.4	19.6	22.2	17.1
Inne gałęzie przemysłu	212	137	75	31.1	39.1	16.7	26.3	28.2	18.3
Transport	149	66	83	23.1	38.1	11.3	24.1	27.4	15.4
Handel i usługi	122	81	41	33.0	41.6	16.0	20.2	21.1	15.5
Biura i szkoły	54	36	18	34.1	44.4	13.7	24.1	25.4	16.1
Służba i dozorczy dom.	42	31	11	37.0	44.2	17.6	14.6	15.0	11.1
Inne i nie wymienione zakłady pracy	70	31	39	21.4	32.1	12.7	23.6	26.0	18.5
Kobiety									
Ogółem	809	509	300	30.2	38.5	16.1	12.4	13.0	9.7
Przem. włókienniczy	102	85	17	38.7	42.2	21.4	20.2	20.3	19.2
„ spożywczy	50	32	18	25.1	33.7	10.2	18.7	20.0	10.8
Inne gałęzie przemysłu	136	84	52	29.9	39.1	15.0	15.0	15.8	11.8
Handel i usługi	82	49	33	29.6	39.0	15.7	13.5	13.8	12.1
Biura i szkoły	16	11	5	35.2	43.2	17.0	13.7	14.1	11.4
Służba i dozorczy dom.	398	237	161	29.2	37.4	17.1	7.6	7.8	7.1
Inne i nie wymienione zakłady pracy	25	11	14	22.6	38.2	10.4	15.6	17.2	11.1

^{a-b} Ob. uwagi ^{a-b} na str. 253.

TABL. 32. PRZECIĘTNE ZAROBKI TYGODNIOWE ROBOTNIKÓW
OBJĘTYCH UBEZPIECZENIEM EMERYTALNYM W Z.U.S.^a WEDŁUG
GRUP WIEKU W 1935 R.

Grupy wieku Województwa	Robotnicy w tysiącach ^b			Przeciętna liczba tygodni zatrudnienia w roku ^b			Przeciętny w ciągu roku zarobek tygodniowy w zł ^b		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Mężczyźni									
Ogółem	1 624	867	757	26.0	37.9	12.4	23.9	25.8	16.9
według grup wieku									
10—14 lat	2	1	1	12.9	16.7	8.4	7.7	7.8	7.5
15—19 "	101	52	49	21.4	30.7	11.5	10.1	10.2	9.9
20—24 "	266	120	146	21.1	32.2	12.1	16.3	17.2	14.3
25—29 "	339	179	160	25.7	36.8	13.3	22.1	23.9	16.6
30—34 "	268	156	112	29.3	40.2	14.1	26.0	27.9	18.4
35—39 "	181	111	70	31.0	41.5	14.4	27.3	29.1	19.0
40—44 "	120	76	44	31.8	41.8	14.6	29.1	30.9	20.1
45—49 "	92	58	34	31.7	42.1	14.0	29.3	31.1	19.9
50—54 "	66	41	25	31.4	42.2	13.8	29.2	31.0	20.4
55—59 "	47	29	18	31.7	42.7	13.9	28.4	30.0	20.6
60—64 "	30	19	11	32.1	42.2	14.3	26.4	27.6	20.1
65 i więcej lat wiek nie znany	8 104	5 20	3 84	33.3 6.5	44.7 15.1	15.8 4.5	25.0 17.0	26.2 20.5	20.1 14.3
według województw									
M. st. Warszawa	217	137	80	29.2	38.3	13.5	32.7	34.5	24.0
Centralne ^c	534	315	219	29.5	39.9	14.6	24.1	25.8	17.4
Wschodnie	168	64	104	19.2	34.4	9.8	15.7	17.1	12.7
Poznań, i pomor. Południowe ^d . . .	229 476	122 229	107 247	24.6 23.8	35.5 37.4	12.3 11.1	23.8 20.9	25.4 23.0	18.4 14.4
Kobiety									
Ogółem	909	509	300	30.2	38.5	16.1	12.4	13.0	9.7
według grup wieku									
10—14 lat	4	2	2	15.0	18.2	11.0	6.8	7.0	6.2
15—19 "	109	59	50	21.7	28.2	14.2	7.7	8.0	7.1
20—24 "	225	134	91	28.5	36.8	16.2	10.1	10.5	8.5
25—29 "	166	107	59	31.8	39.7	17.3	12.6	13.2	10.1
30—34 "	97	65	32	33.1	40.7	17.5	14.2	14.8	11.4
35—39 "	66	45	21	34.2	42.1	17.2	14.9	15.5	11.9
40—44 "	44	32	12	36.0	43.3	17.5	15.8	16.4	12.0
45—49 "	34	25	9	37.0	44.1	17.9	15.8	16.3	12.6
50—54 "	22	16	6	37.7	44.9	18.4	15.0	15.5	12.1
55—59 "	15	11	4	38.4	45.1	18.0	14.2	14.4	12.2
60—64 "	8	6	2	39.0	46.0	19.7	13.8	14.3	10.6
65 i więcej lat wiek nie znany	3 16	2 5	1 11	39.1 12.2	47.1 23.8	19.5 6.6	11.4 11.1	11.8 11.5	8.9 10.3
według województw									
M. st. Warszawa	153	102	51	31.4	38.3	17.6	13.8	14.5	10.8
Centralne ^c	271	181	90	32.4	40.0	17.0	14.6	15.4	11.1
Wschodnie	63	31	32	22.5	33.0	12.4	8.6	8.9	7.7
Poznań, i pomor. Południowe ^d . . .	106 216	66 129	40 87	30.5 28.9	39.3 37.7	16.1 15.7	10.2 10.1	10.5 10.5	8.9 8.4

^a Ubezpieczeniu w Z.U.S. nie podlegają robotnicy na Górnym Śląsku, a w pozostałej części Państwa: robotnicy rolni oraz etatowi pracownicy państwowi i samorządowi. ^b A—wszyscy robotnicy; B—zatrudnieni w grudniu (głównie robotnicy stale zatrudnieni); C—zatrudnieni w ciągu roku a nie zatrudnieni w grudniu (głównie robotnicy sezonowi, np. zatrudnieni podczas sezonu budowlanego, i robotnicy dorywczo zatrudnieni). ^c Bez m. st. Warszawy. ^d Łącznie ze Śląskiem Cieszyńskim.

TABL. 33. ROBOTNICZY OBJĘCI UBEZPIECZENIEM EMERYTALNYM W Z.U.S.^a WEDŁUG WYSOKOŚCI ZAROBKU TYGODNIOWEGO W 1935 R.

Grupy wieku ^b Województwa	Liczba robot- ników w tys.	Odsetek robotników, których ostatni zarobek tygodniowy wynosił złotych						Zarobek średni tygodniowy złotych ^c	
		do 6	6-12	12-18	18-30	30-42	42-60		60 i więcej
Mężczyźni									
Wszyscy robotnicy	1 624	9.7	25.4	22.9	24.4	10.2	5.3	2.1	15.9
10-19 lat	103	34.6	42.0	16.0	6.5	0.8	0.1	0.0	8.2
20-29 "	605	9.2	30.4	25.9	24.0	7.2	2.6	0.7	14.4
30 i więcej lat	812	5.5	18.3	21.7	28.2	14.3	8.5	3.5	19.7
Centralne . . .	751	5.9	18.3	22.3	29.4	13.7	7.3	3.1	19.2
Wschodnie . . .	168	14.3	45.0	22.5	13.6	3.2	1.1	0.3	10.8
Poznań, i pomor.	229	5.9	17.8	27.9	31.3	10.9	4.9	1.3	17.7
Południowe ^d . . .	476	16.0	33.5	21.6	16.8	6.7	4.0	1.4	12.2
Zatrudn. w grudniu ^e	867	7.0	17.0	19.8	29.3	14.9	8.5	3.5	20.3
10-19 lat	53	38.6	37.0	16.1	7.1	1.0	0.2	0.0	7.3
20-29 "	299	6.6	22.2	24.3	30.3	10.8	4.5	1.3	17.2
30 i więcej lat	495	3.6	11.3	17.2	31.5	19.2	11.9	5.3	24.6
Centralne . . .	452	4.7	11.9	17.9	32.5	18.1	10.1	4.8	23.5
Wschodnie . . .	64	9.7	34.8	26.6	20.9	5.3	2.1	0.6	13.2
Poznań, i pomor.	122	5.7	13.9	21.4	33.3	15.9	7.1	2.1	20.8
Południowe ^d . . .	229	11.2	23.8	20.8	23.3	10.9	7.3	2.7	16.3
Nie zatrud. w grud. ^e	757	12.8	35.1	26.5	18.7	4.7	1.8	0.4	12.9
10-19 lat	50	30.3	47.4	16.0	5.7	0.5	0.1	—	8.5
20-29 "	306	11.7	38.5	27.4	17.9	3.7	0.6	0.2	11.9
30 i więcej lat	317	8.6	29.2	28.6	23.1	6.6	3.2	0.7	14.6
Centralne . . .	299	7.6	28.0	29.1	24.8	7.0	2.9	0.6	15.0
Wschodnie . . .	104	17.1	51.3	20.0	9.1	1.9	0.5	0.1	9.8
Poznań, i pomor.	107	6.1	22.2	35.2	29.0	5.3	1.8	0.4	15.7
Południowe ^d . . .	247	20.3	42.5	22.4	10.7	2.8	1.0	0.3	10.2
Kobiety									
Wszystkie robotn.	809	40.1	29.4	15.1	12.9	1.9	0.6	0.0	8.0
10-19 lat	113	65.0	27.7	5.5	1.7	0.1	0.0	0.0	4.6
20-29 "	391	41.5	31.4	15.4	10.2	1.2	0.3	0.0	7.6
30 i więcej lat	289	28.4	27.1	18.5	21.1	3.5	1.3	0.7	10.8
Centralne . . .	424	30.4	28.8	17.4	19.7	2.8	0.8	0.1	10.1
Wschodnie . . .	63	53.8	36.5	7.1	1.9	0.6	0.1	—	5.6
Poznań, i pomor.	106	44.2	32.7	15.9	5.8	1.1	0.3	0.0	7.1
Południowe ^d . . .	216	53.1	26.9	12.3	6.3	0.8	0.5	0.1	5.7
Zatrudn. w grudniu ^e	509	35.3	27.2	17.1	17.0	2.5	0.8	0.1	9.2
10-19 lat	61	62.3	28.5	6.7	2.4	0.1	0.0	—	4.8
20-29 "	241	36.9	29.7	17.9	13.6	1.6	0.3	0.0	8.6
30 i więcej lat	202	25.3	23.6	19.4	25.6	4.3	1.7	0.1	15.3
Centralne . . .	283	25.7	25.4	19.4	24.9	3.5	1.0	0.1	11.7
Wschodnie . . .	31	49.5	37.4	9.1	2.7	1.1	0.2	—	6.1
Poznań, i pomor.	66	42.9	30.7	17.2	7.2	1.6	0.4	—	7.4
Południowe ^d . . .	129	49.1	26.7	14.1	8.2	1.0	0.8	0.1	6.2
Nie zatrud. w grud. ^e	300	48.2	33.2	11.5	6.0	0.8	0.3	0.0	6.3
10-19 lat	52	68.1	26.9	4.1	0.9	0.0	0.0	0.0	4.4
20-29 "	150	49.0	34.1	11.3	4.8	0.6	0.2	0.0	6.2
30 i więcej lat	87	35.5	35.2	16.2	11.0	1.7	0.4	0.0	8.5
Centralne . . .	141	39.8	35.5	13.6	9.4	1.3	0.4	0.0	7.7
Wschodnie . . .	32	58.0	35.6	5.2	1.2	0.0	—	—	5.2
Poznań, i pomor.	40	46.4	36.0	13.6	3.6	0.3	0.1	0.0	6.6
Południowe ^d . . .	87	59.0	27.2	9.6	3.4	0.6	0.2	0.0	5.1

a Ob. uwagę a na str. 253. b Pominęto pracowników o nie podanym wieku. c Zarobek, który połowa pracowników przekracza, a którego połowa nie osiąga. d Łącznie ze Śląskiem Cieszyńskim. e Ob. uwagę b na str. 253.

TABL. 34. ZAROBKI TYGODNIOWE I GODZINNE ROBOTNIKÓW W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM

Wyszczególnienie	Robotnicy objęci badaniem w tys.	Przeciętne zarobki w złotych					
		tygodniowe ogółu robotników	godzinne				młodocianych
			ogółu robotników	mężczyzn	kobiet	chłopców	
Ogółem VIII 1932	317,3	29,60	0,72	0,81	0,56	0,27	0,31
VIII 1933	357,8	28,01	0,66	0,74	0,52	0,22	0,27
VIII 1934	386,4	26,74	0,64	0,71	0,50	0,21	0,27
VIII 1935	424,2	26,96	0,63	0,70	0,50	0,21	0,25
VIII 1936	467,8	27,30	0,63	0,71	0,50	0,21	0,25
Zakł. z umow. zbior.	261,2	28,58	0,68	0,75	0,54	0,24	0,29
„ bez umów zbior.	206,6	25,69	0,59	0,66	0,42	0,20	0,21
VIII 1937 ^a	601,6	29,28	0,67	0,75	0,52	0,24	0,27
według wielkości zakładów							
Zakłady zatrudniające:							
do 49 robotników	68,9	23,65	0,54	0,60	0,39	0,19	0,20
50—199 robotników	167,9	26,84	0,61	0,69	0,44	0,22	0,26
200 i więcej robotn.	364,8	31,47	0,72	0,81	0,56	0,26	0,30
według przemysłów							
Mineralny	80,4	21,96	0,50	0,56	0,30	0,26	0,21
Metalowy	114,2	36,28	0,81	0,91	0,48	0,21	0,26
Elektrotechniczny	15,1	30,15	0,68	0,84	0,48	0,23	0,34
Chemiczny	46,7	35,68	0,77	0,88	0,49	0,30	0,29
Włókienniczy	152,4	30,32	0,72	0,84	0,61	0,40	0,41
Papierniczy	15,6	28,46	0,62	0,77	0,40	0,26	0,21
Skórzany	6,5	31,96	0,74	0,82	0,44	0,32	0,32
Drzewny	55,9	17,04	0,39	0,42	0,27	0,22	0,21
Spożywczy	53,7	27,63	0,64	0,68	0,57	0,28	0,20
Odzieżowy	15,1	23,61	0,54	0,79	0,41	0,24	0,21
Budowlany	34,6	30,79	0,71	0,72	0,30	0,26	0,30
Poligraficzny	11,4	39,85	0,89	1,26	0,42	0,19	0,19
według województw							
M. st. Warszawa	73,5	39,63	0,90	1,07	0,55	0,29	0,29
Warszawskie	43,2	32,84	0,73	0,82	0,46	0,25	0,22
Łódzkie	138,5	31,10	0,71	0,80	0,62	0,30	0,43
Kieleckie	77,9	25,96	0,60	0,67	0,46	0,22	0,25
Lubelskie	14,1	23,15	0,52	0,57	0,26	0,25	0,21
Białostockie	18,0	26,21	0,59	0,63	0,53	0,23	0,20
Wileńskie	5,6	21,30	0,50	0,55	0,35	0,20	0,18
Nowogrodzkie	4,3	13,33	0,31	0,39	0,17	0,17	0,14
Poleskie	5,2	17,84	0,42	0,44	0,34	0,44	0,34
Wołyńskie	14,4	18,25	0,45	0,48	0,20	0,26	0,19
Poznańskie	47,7	25,40	0,57	0,64	0,41	0,18	0,19
Pomorskie	17,2	25,89	0,58	0,65	0,35	0,21	0,22
Śląskie	53,6	33,66	0,75	0,88	0,46	0,24	0,26
Krakowskie	46,4	28,12	0,66	0,73	0,49	0,21	0,29
Lwowskie	25,7	23,11	0,53	0,60	0,36	0,15	0,17
Stanisławowskie	12,5	15,91	0,37	0,38	0,27	0,14	0,14
Tarnopolskie	3,8	17,73	0,43	0,41	0,56	0,18	0,08

^a Dane dotyczą zespołu zakładów rozszerzonego w porównaniu z danymi za lata poprzednie.

TABL. 35. ROBOTNICZY W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM WEDŁUG WYSOKOŚCI ZAROBKU TYGODNIOWEGO

Wyszczególnienie	Odsetek robotników, których zarobek tygodniowy wynosił złotych								
	poni- żej 10	10- -20	20- -30	30- -40	40- -50	50- -60	60- -70	70- -80	80 i wię- cej
Ogółem VIII 1932	9,3	25,5	26,1	18,1	9,4	4,8	2,7	1,6	2,5
VIII 1933	11,1	26,8	27,0	16,6	8,4	4,3	2,4	1,3	2,1
VIII 1934	12,2	29,3	26,3	15,4	7,8	3,7	2,2	1,2	1,8
VIII 1935	11,4	28,7	27,6	15,2	7,9	3,9	2,2	1,3	1,8
VIII 1936	10,9	28,1	27,9	15,6	7,9	4,1	2,4	1,3	1,8
Zakł. z umow. zbior.	6,6	25,1	32,7	17,7	8,5	4,1	2,3	1,3	1,8
„ bez umów zbior.	16,4	31,8	21,9	12,9	7,0	4,1	2,5	1,4	2,6
VIII 1937 ^b	9,8	24,9	26,2	18,1	9,4	5,0	2,8	1,5	2,3
	według płci								
Mężczyźni	6,8	19,9	24,1	20,6	12,1	7,0	4,0	2,2	3,3
Kobiety	11,9	35,5	33,2	14,0	4,2	1,0	0,2	0,0	0,0
	według wielkości zakładów								
Zakłady zatrudniające:									
do 49 robotników	16,6	33,2	24,3	13,0	6,2	3,1	1,5	0,9	1,2
50—199 robotników	12,4	28,2	25,6	16,5	8,4	4,1	2,1	1,1	1,2
200 i więcej robotn.	7,3	21,8	26,8	19,8	10,5	5,9	3,4	1,8	2,2
	według przemysłów								
Mineralny	16,9	35,4	24,8	13,4	5,8	2,2	0,9	0,3	0,2
Metalowy	9,4	17,4	19,9	18,3	12,1	8,2	5,5	3,4	5,8
Elektrotechniczny	6,5	26,0	29,2	17,3	8,8	5,1	2,9	1,4	2,8
Chemiczny	3,9	17,9	22,7	21,0	13,1	9,4	6,1	2,9	3,0
Włókienniczy	2,5	18,4	35,9	25,6	10,4	3,5	1,6	0,8	1,3
Papierniczy	13,2	25,2	20,6	15,0	13,0	6,5	3,0	1,5	2,0
Skórzany	5,5	21,1	26,8	19,8	13,4	5,6	3,6	1,9	2,3
Drzewny	23,5	45,7	21,7	6,6	1,7	0,5	0,2	0,0	0,0
Spożywczy	11,6	28,7	23,3	14,5	10,4	6,5	2,8	1,1	1,1
Odzieżowy	12,6	36,3	27,8	11,9	6,2	2,5	1,2	0,7	0,8
Budowlany	7,9	19,2	27,4	21,5	11,0	7,6	3,2	1,3	0,5
Poligraficzny	12,5	23,3	15,8	12,2	7,4	5,6	6,5	4,5	12,2
	według województw								
M. st. Warszawa	4,8	17,2	19,3	18,9	13,0	9,9	6,2	3,4	7,3
Warszawskie	6,6	23,3	24,6	18,4	11,0	5,3	3,8	2,7	4,3
Łódzkie	3,4	17,2	33,6	26,0	11,1	4,2	1,9	1,0	1,6
Kieleckie	11,9	30,1	27,1	16,3	7,1	3,5	1,8	0,9	1,3
Lubelskie	21,8	33,9	18,5	12,4	5,9	2,9	1,6	1,5	1,4
Białostockie	9,9	23,3	33,5	18,6	7,8	4,4	1,5	0,4	0,6
Wilenskie	20,0	37,7	23,0	8,8	4,9	2,4	1,8	0,6	0,8
Nowogrodzkie	48,4	36,5	9,1	2,8	1,7	0,9	0,5	0,0	0,1
Poleskie	17,7	50,8	21,6	8,1	1,1	0,4	0,2	0,0	0,1
Wołyńskie	27,5	34,9	21,8	9,9	3,6	1,3	0,7	0,2	0,1
Poznańskie	11,4	31,4	27,2	15,4	8,1	3,5	1,5	0,7	0,8
Pomorskie	8,3	29,8	28,7	19,0	8,2	3,4	1,7	0,4	0,5
Śląskie	7,9	18,0	25,6	16,3	12,0	8,7	6,0	3,0	2,5
Krakowskie	8,7	28,7	25,7	16,4	9,8	5,5	2,6	1,3	1,3
Lwowskie	21,9	34,6	16,9	10,7	7,3	4,3	2,0	1,1	1,2
Stanisławowskie	26,7	49,3	17,2	4,2	1,5	0,5	0,1	0,2	0,3
Tarnopolskie	35,4	32,3	11,5	12,2	5,8	2,3	0,2	0,1	0,2

^a Liczby robotników objętych badaniem ob. tabl. 34 na str. 255. ^b Ob. uwagę ^a na str. 255.

TABL. 36. ZAROBKI GODZINNE ROBOTNIKÓW W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM W SIERPNIU 1936 R. WEDŁUG STOPNIA WYKWAŁIFIKOWANIA

Przemysły Województwa	Robotnicy objęci badaniem w % ogółu					Przeciętne zarobki godzinne w złotych			
	ogółem w tys.	wy- kwa- lifi- kowi	przy- ucze- ni	nie- wy- kwa- lifi- kowi	zatrud- nieni bez- pośred- nio przy produkcji	wy- kwa- lifi- kowi	przy- uczo- nych	nie- wy- kwa- lifi- kowi	zatrud- nionych nie bezpo- średnio przy produkcji
Mężczyźni									
Ogółem	295.9	38.9	23.3	31.3	6.5	0.91	0.65	0.53	0.64
według przemysłów									
Mineralny	44.5	27.6	21.8	46.9	3.7	0.67	0.52	0.46	0.47
Metalowy	56.4	48.5	29.7	17.6	4.2	1.02	0.67	0.62	0.68
Elektrotechniczny	5.7	42.3	30.1	21.6	6.0	1.12	0.73	0.60	0.80
Chemiczny	23.7	31.1	33.8	26.5	8.6	1.12	0.87	0.71	0.78
Włókienniczy	61.9	55.7	15.8	20.4	8.1	0.87	0.67	0.63	0.70
Papierniczy	7.6	29.6	35.1	28.7	6.6	1.03	0.74	0.58	0.67
Skórzany	4.8	34.7	29.9	29.2	6.2	1.10	0.72	0.65	0.66
Drzewny	36.1	25.1	19.5	51.7	3.7	0.53	0.41	0.34	0.35
Spożywczy	30.0	26.8	21.4	37.0	14.8	0.87	0.64	0.54	0.62
Odzieżowy	3.9	30.9	44.6	16.7	7.8	0.89	0.66	0.56	0.74
Budowlany	16.2	35.7	17.0	43.7	3.6	0.93	0.72	0.59	0.56
Poligraficzny	5.1	63.2	19.7	9.6	7.5	1.66	0.76	0.62	0.79
według województw									
M. st. Warszawa	33.1	44.3	23.3	23.9	8.5	1.35	0.88	0.74	0.82
Centralne ^a	136.2	42.1	23.1	28.2	6.6	0.86	0.61	0.51	0.52
Wschodnie	13.0	30.4	18.7	45.8	5.1	0.60	0.40	0.32	0.37
Poznań i pomor.	34.7	33.9	23.1	35.7	7.3	0.77	0.60	0.51	0.61
Śląskie	27.5	39.2	24.6	30.9	5.3	0.98	0.88	0.70	0.79
Południowe	51.4	32.4	24.7	37.6	5.3	0.85	0.57	0.45	0.63
Kobiety									
Ogółem	140.7	39.8	31.3	28.8	2.1	0.59	0.48	0.40	0.41
według przemysłów									
Mineralny	10.6	17.2	22.5	57.5	2.8	0.35	0.28	0.27	0.30
Metalowy	6.8	11.4	40.6	44.6	3.4	0.48	0.41	0.40	0.43
Elektrotechniczny	3.8	17.3	40.3	39.9	2.5	0.61	0.49	0.49	0.47
Chemiczny	9.8	6.0	59.6	30.0	4.4	0.62	0.49	0.38	0.42
Włókienniczy	74.4	60.3	23.1	15.9	0.7	0.61	0.51	0.49	0.42
Papierniczy	4.8	13.0	44.7	40.1	2.2	0.52	0.42	0.33	0.40
Skórzany	1.1	7.3	36.9	52.5	3.3	0.53	0.43	0.43	0.46
Drzewny	5.5	26.0	27.9	43.6	2.5	0.33	0.31	0.23	0.21
Spożywczy	13.9	19.4	36.6	37.8	6.2	0.85	0.67	0.51	0.44
Odzieżowy	6.9	26.4	54.9	17.7	1.0	0.40	0.39	0.37	0.37
Budowlany	0.1	1.5	2.2	81.4	14.9	0.28	0.28	0.34	0.34
Poligraficzny	3.0	24.4	46.1	25.7	3.8	0.51	0.46	0.32	0.60
według województw									
M. st. Warszawa	15.3	23.0	40.8	33.8	2.4	0.63	0.55	0.47	0.49
Centralne ^a	85.3	52.0	25.6	21.1	1.3	0.59	0.50	0.42	0.40
Wschodnie	3.4	22.9	22.5	52.4	2.2	0.30	0.28	0.28	0.28
Poznań i pomor.	11.4	15.8	38.3	41.9	4.0	0.46	0.43	0.39	0.35
Śląskie	11.1	25.6	37.6	33.8	3.0	0.58	0.43	0.38	0.44
Południowe	14.2	19.4	47.1	29.6	3.9	0.67	0.42	0.34	0.42

^a Bez m. st. Warszawy.

TABL. 37. ZAROBKI GODZINNE ROBOTNIKÓW W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSLE

Przemysły	Przeciętne roczne									
	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
W złotych										
Ogółem ^a	0,93	1,01	1,00	0,93	0,86	0,78	0,74	0,72	0,71	0,70
Górnictwo ^a	1,03	1,15	1,22	1,22	1,13	1,06	1,01	0,99	0,97	1,00
Węglowe	1,08	1,18	1,25	1,24	1,14	1,07	1,02	1,01	1,00	1,00
zagł. górnośląskie	1,10	1,23	1,31	1,30	1,22	1,16	1,11	1,09	1,08	1,13
„ dąbrowskie	0,88	1,07	1,13	1,11	1,00	0,94	0,87	0,87	0,88	0,81
„ krakowskie	0,88	0,96	1,03	1,03	0,94	0,85	0,78	0,79	0,79	0,84
Rud żelaza	0,64	0,68	0,70	0,70	0,61	0,52	0,48	0,43	0,39	0,44
„ cynku i ołowiu	0,90	0,98	1,11	1,10	1,12	1,03	1,02	1,02	1,03	1,07
Hutnictwo	1,09	1,21	1,26	1,27	1,16	1,17	1,16	1,15	1,16	1,17
Żelazne	1,12	1,23	1,27	1,30	1,17	1,18	1,17	1,16	1,16	1,16
„ kieleckie	0,88	0,93	0,92	0,92	0,87	0,85	0,82	0,83	0,83	0,85
„ śląskie	1,33	1,43	1,46	1,50	1,40	1,38	1,37	1,37	1,36	1,34
Cynkowe i ołowiane	0,98	1,11	1,22	1,17	1,14	1,14	1,13	1,12	1,13	1,21
Przemysł przetwórczy	0,90	0,95	0,92	0,83	0,77	0,69	0,66	0,64	0,64	0,65
Mineralny	0,70	0,75	0,73	0,60	0,58	0,48	0,45	0,45	0,47	0,46
Metalowy i elektro- techniczny	0,97	1,03	1,01	0,96	0,92	0,81	0,75	0,73	0,74	0,70
Chemiczny	1,09	1,17	1,13	0,93	0,87	0,84	0,80	0,78	0,76	0,71
Włókienniczy	0,83	0,87	0,81	0,78	0,70	0,66	0,66	0,65	0,66	0,69
Papierniczy	0,92	1,00	0,96	0,79	0,74	0,71	0,68	0,66	0,64	0,63
Skórzany	1,15	1,17	1,13	0,93	0,87	0,80	0,78	0,74	0,73	0,70
Drzewny	0,62	0,65	0,63	0,52	0,49	0,41	0,38	0,37	0,37	0,36
Spożywczy	0,98	1,00	0,96	0,84	0,77	0,71	0,69	0,65	0,63	0,62
Odzieżowy	0,72	0,78	0,71	0,65	0,61	0,57	0,53	0,52	0,51	0,52
Budowlany	1,13	1,29	1,25	1,19	0,97	0,82	0,78	0,76	0,74	0,73
Poligraficzny	1,41	1,43	1,36	1,26	1,19	1,08	1,01	0,97	0,96	0,99
Wskaźniki. Rok 1928 = 100										
Ogółem ^a	100	109	106	100	92	84	80	77	76	80
Górnictwo ^a	100	112	118	118	110	103	98	96	94	97
Węglowe	100	111	118	117	108	101	96	95	94	94
zagł. górnośląskie	100	112	119	118	111	105	101	99	96	103
„ dąbrowskie	100	109	115	113	102	96	89	89	88	89
„ krakowskie	100	112	120	120	109	99	91	92	92	93
Rud żelaza	100	106	109	109	95	81	75	67	61	66
„ cynku i ołowiu	100	109	123	122	124	114	113	113	114	119
Hutnictwo	100	111	116	117	106	107	106	106	106	107
Żelazne	100	110	113	118	104	105	104	104	104	104
„ kieleckie	100	108	107	107	101	99	95	97	97	100
„ śląskie	100	108	110	113	105	104	103	103	102	101
Cynkowe i ołowiane	100	113	124	119	116	116	115	114	115	123
Przemysł przetwórczy	100	106	102	92	86	77	73	71	71	73
Mineralny	100	107	104	86	80	69	64	64	67	70
Metalowy i elektro- techniczny	100	106	104	99	95	84	77	75	76	77
Chemiczny	100	107	104	85	80	77	73	70	70	72
Włókienniczy	100	105	98	90	84	80	80	78	80	83
Papierniczy	100	109	104	86	80	77	74	72	70	72
Skórzany	100	102	98	81	76	70	68	64	63	66
Drzewny	100	105	102	84	79	68	61	60	60	63
Spożywczy	100	102	98	86	79	72	70	66	64	66
Odzieżowy	100	106	99	90	85	79	74	72	71	72
Budowlany	100	114	111	108	86	73	67	67	65	66
Poligraficzny	100	101	96	89	84	77	72	69	68	69

a Bez kopalń ropy naftowej i soli.

TABL. 38. WSKAŹNIKI SUM WYPŁACONYCH ROBOTNIKOM W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYSŁE
 Rok 1928 = 100

Przemysł	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Wskaźniki wartości nominalnej									
Ogółem ^a	109	89	70	51	46	49	51	55	66
Górnictwo ^a	125	108	97	64	52	50	46	47	60
Węglowe	127	110	102	69	55	52	49	48	62
Rud żelaza	98	66	40	10	14	18	24	36	70
„ cynku i ołowiu	107	103	83	19	21	24	22	24	33
Hutnictwo	110	94	73	42	46	52	55	61	76
Żelazne	110	91	72	41	48	55	60	66	83
Cynkowe i ołowiane	110	109	77	43	39	41	36	37	47
Przemysł przetwórczy	105	84	63	49	44	48	51	56	65
Mineralny	110	82	52	37	35	41	47	56	66
Metalowy i elektro- techniczny	106	86	67	53	47	51	54	62	75
Chemiczny	111	104	77	61	57	61	62	67	79
Włókienniczy	96	70	62	50	48	54	57	61	67
Papierniczy	109	103	76	66	62	67	68	73	82
Skórzany	91	83	60	58	57	63	65	67	70
Drzewny	102	84	61	37	38	39	41	46	56
Spożywczy	107	95	71	54	44	46	48	48	55
Odzieżowy	112	89	68	49	51	57	54	54	58
Budowlany	114	77	47	22	17	21	24	29	37
Poligraficzny	106	98	82	84	59	58	60	61	63
Wskaźniki wartości realnej									
Ogółem ^a	109	97	85	68	68	78	84	95	106
Górnictwo ^a	124	118	118	86	77	80	77	80	97
Węglowe	126	119	123	92	81	84	81	83	99
Rud żelaza	98	74	48	14	21	29	40	62	112
„ cynku i ołowiu	106	112	64	25	31	38	36	41	54
Hutnictwo	110	102	88	56	69	83	92	105	122
Żelazne	110	99	87	55	71	87	99	114	139
Cynkowe i ołowiane	110	119	93	58	57	65	60	64	75
Przemysł przetwórczy	105	91	77	65	66	77	85	97	106
Mineralny	110	89	63	49	52	66	78	97	107
Metalowy i elektro- techniczny	106	94	81	71	70	81	90	106	122
Chemiczny	110	113	93	81	85	97	103	118	127
Włókienniczy	96	76	74	66	72	86	95	105	107
Papierniczy	108	112	91	88	92	107	114	126	132
Skórzany	90	90	73	77	84	100	109	118	113
Drzewny	101	91	62	49	52	62	69	80	91
Spożywczy	107	104	86	73	68	73	76	83	89
Odzieżowy	111	97	82	68	75	62	90	94	94
Budowlany	113	83	57	29	24	33	39	49	60
Poligraficzny	108	106	98	85	86	93	100	108	102

^a Bez kopalni ropy naftowej i soli.

TABL. 39. ROBOTNICZY ZATRUDNIENI NA ROBOTACH PUBLICZNYCH
FINANSOWANYCH PRZEZ FUNDUSZ PRACY WEDŁUG WYSOKOŚCI
PŁACY DZIENNEJ W SIERPNIU 1936 R.

Rodzaje robót Kategorie robotników	Prze- ciętne w roku liczba zatrud- nio- nych w tys.	Odsetek robotników, których płaca dzienna wynosiła złotych					Płaca śred- kowa dzien- nie zło- tych
		poni- żej 2	2—3	3—4	4—5	5 i więcej	
Ogółem 1935	98	17,4	33,0	28,1	14,4	7,1	3,0
1936	113	9,4	27,2	40,6	14,0	8,8	1,2
według rodzaju robót							
Roboty drogowe:							
drogi bite	39	16,0	36,7	36,9	6,6	3,8	2,9
drogi wodne	3	8,0	50,3	24,7	11,4	5,6	2,2
koleje	1	0,7	2,5	82,7	7,7	6,4	3,6
Melioracje	13	5,2	19,4	55,2	14,6	5,6	3,5
Roboty miejskie:							
nawierzchnie ulic	37	4,3	26,1	37,8	20,1	11,7	3,5
kanalizacja	5	2,0	8,9	62,6	19,0	7,5	3,7
wodociągi	5	3,4	20,0	47,8	16,1	12,7	3,6
inne roboty miejskie	4	18,5	28,4	22,6	17,2	13,3	3,1
Budownictwo:							
publiczne	3	20,4	22,5	20,1	13,8	23,2	3,4
mieszaniowe ^b	1	—	2,3	12,3	28,8	56,6	5,1
według kategorii robotników							
Niewykwalifikowani:							
dniówkowi	77	12,7	31,3	45,0	9,5	1,5	3,1
akordowi	19	5,2	29,7	43,4	15,9	5,8	3,4
Wykwalifikowani:							
dniówkowi	11	0,9	6,6	17,9	27,5	47,1	4,5
akordowi	6	1,0	10,8	22,9	33,7	31,6	4,5

^a Płaca, którą połowa robotników przekracza, a której połowa nie osiąga.
^b Roboty prowadzone były w dużych miastach.

TABL. 40. WSKAŹNIKI NOMINALNYCH PŁAC ROBOTNICZYCH
W NIEKTÓRYCH KRAJACH
Przeciętne roczne. Rok 1928 = 100

Kraje	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Polska	109	108	100	92	84	80	77	76	80
Anglia	100	100	98	96	95	96	97	100	104
Belgia ^a	100	108	101	92	90	86	82	88	94
Czechosłowacja (Praga)	103	105	106	106	105	103	102	102	108
Dania	100	102	102	102	102	103	104	105	108
Francja (Paryż)	116	127	126	121	121	121	119	135	138
Holandia	104	106	104	97	93	91	87	84	88
Japonia	99	94	86	84	85	87	87	87	90
Niemcy	106	107	102	87	84	83	84	84	84
Stany Zjedn. Am.	102	102	98	86	85	101	104	107	120
Szwecja	102	106	105	104	99	99	102	103	103
Włochy	102	101	92	88	86	85	85	88	88

^a 1929 = 100.
Uwaga. Wskaźniki obliczono na podstawie stawek płac lub zarobków godzinnych.

Źródło: *Revue Internationale du Travail*, nr 4, Genewa 1938.

TABL. 41. PRZECIĘTNE ZAROBKI MIESIĘCZNE PRACOWNIKÓW UMYSTOWYCH OBJĘTYCH UBEZPIECZENIEM EMERYTALNYM W Z.U.S.^a W 1935 R.

Wyszczególnienie	Pracownicy w tysiącach ^b			Przeciętna liczba miesięcy zatrudnienia w roku ^b			Przeciętny w ciągu roku zarobek miesięczny w zł ^b		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Mężczyźni									
Ogółem	239	197	42	9.7	10.7	4.8	280.5	287.9	203.8
według gałęzi pracy ^c									
Rolnictwo	14	12	2	9.9	10.9	5.0	221.7	225.5	183.5
Przem. min. drzewny i spożyw.	17	14	3	9.5	10.7	4.7	265.0	272.3	199.0
Przem. budowlany	7	5	2	8.0	9.7	4.6	240.1	252.6	186.7
Inne gałęzie przem.	38	34	4	10.5	11.0	5.2	367.8	372.2	281.9
Transport	10	8	2	9.4	10.3	5.1	257.3	262.3	206.4
Handel i usługi	41	33	8	9.4	10.6	4.6	245.8	251.8	193.1
Biura i szkoły	80	64	16	9.4	10.5	4.8	240.9	248.5	171.5
Inne i niewiadome	9	7	2	9.4	10.7	4.7	247.4	252.9	201.8
według grup wieku									
15—19 lat	4	3	1	7.9	8.6	4.1	83.9	85.0	72.2
20—24 "	27	20	7	7.9	9.1	4.6	128.5	130.7	116.5
25—29 "	51	42	9	9.3	10.3	4.8	199.2	202.6	167.3
30—39 "	78	66	12	10.2	11.1	5.0	298.0	304.6	215.0
40—64 "	73	62	11	10.4	11.3	5.1	366.6	373.1	284.3
65 i więcej lat	1	1	0	8.9	11.2	5.0	287.9	276.1	333.4
wiek nie znany	5	3	2	5.5	7.2	3.0	216.4	223.9	188.9
według województw									
M. st. Warszawa	45	37	8	9.7	10.7	4.9	353.1	362.4	251.2
Centralne ^d	60	50	10	9.8	10.8	4.9	269.0	275.8	195.1
Wschodnie	23	18	5	9.1	10.4	4.7	187.5	192.6	150.6
Poznań. i pomor.	40	33	7	9.4	10.5	4.8	239.6	244.9	188.8
Górny Śląsk	23	20	3	10.3	11.1	5.0	404.9	409.0	338.2
Południowe ^e	48	39	9	9.6	10.7	4.6	246.9	253.9	174.5
Kobiety									
Ogółem	103	82	21	9.4	10.5	4.8	170.8	174.1	141.7
według gałęzi pracy ^c									
Rolnictwo	2	1	1	9.2	10.6	5.5	141.3	143.1	132.6
Przemysł	17	15	2	10.1	10.8	5.0	192.7	196.1	146.2
Handel i usługi	27	21	6	9.2	10.6	4.4	156.4	157.6	146.7
Biura i szkoły	44	35	9	9.2	10.3	5.0	168.3	172.6	134.8
Inne i niewiadome	7	5	2	9.1	10.5	4.5	167.7	170.9	142.0
według grup wieku									
15—19 lat	3	2	1	6.5	7.5	3.0	77.2	76.6	81.6
20—24 "	26	20	6	8.5	9.7	4.6	111.4	112.3	104.9
25—29 "	28	22	6	9.6	10.7	5.1	153.4	155.8	133.5
30—39 "	29	24	5	10.2	11.2	5.3	204.6	207.8	171.7
40—64 "	15	13	2	10.4	11.4	5.3	234.5	237.8	195.2
65 i więcej lat	0	0	0	9.4	11.4	6.3	178.6	180.3	173.6
wiek nie znany	2	1	1	5.1	6.8	2.8	148.5	159.6	111.6
według województw									
M. st. Warszawa	27	22	5	9.5	10.6	4.8	223.1	227.5	181.1
Centralne ^d	21	16	5	9.2	10.4	4.8	154.2	157.4	128.9
Wschodnie	8	6	2	8.5	10.0	4.4	127.5	131.8	102.2
Poznań. i pomor.	20	16	4	9.6	10.7	4.7	141.4	143.2	123.9
Górny Śląsk	6	5	1	9.4	10.1	5.3	193.9	196.1	169.3
Południowe ^e	21	17	4	9.5	10.6	5.0	155.8	158.0	136.1

^a Ubezpieczeniu emerytalnemu w Z.U.S. nie podlegają etatowi pracownicy państwowi i samorządowi. ^b A — wszyscy pracownicy; B — zatrudnieni w grudniu; C — zatrudnieni w ciągu roku, a nie zatrudnieni w grudniu. ^c Bez pracowników umysłowych na Górnym Śląsku. ^d Bez m. st. Warszawy. ^e Łącznie ze Śląskiem Cieszyńskim.

TABL. 44. UPOSAŻENIE MIESIĘCZNE FUNKCJONARIUSZÓW PAŃSTWOWYCH, WOJSKOWYCH ZAWODOWYCH ORAZ PRACOWNIKÓW PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH

A. Administracja cywilna i nauczycielstwo

Grupa uposażenia	Uposażenie zasadnicze w złotych	Liczba etatów	
		ogółem	w tym nauczyciele
I	3 000	1	—
II	2 000	13	—
III	1 500	40	—
IV	1 000	732	566
V	700	1 177	345
VI	450	6 522	3 495
VII	335	14 987	9 706
VIII	260	24 894	16 401
IX	210	46 029	33 844
X	160	26 518	9 425
XI	130	25 444	15 349
XII	100	3 955	—

B. Sędziowie i prokuratorzy

Grupa uposażenia	Uposażenie zasadnicze w złotych	Liczba etatów
I	1 100	199
II	800	489
III	575	1 546
IV	425	1 366

C. Policja państwowa

Stopnie	Uposażenie zasadnicze w złotych
Inspektor	700
Nadkomisarz	430
Komisarz	335
Podkomisarz	270
Aspirant	240
Starszy przodownik	200
Przodownik	180
Starszy posterunkowy	160
Posterunkowy	150

D. Wojskowi zawodowi

Stopnie	Uposażenie zasadnicze ^a dla	
	szamotnych	utrzymujących rodzinę
	w złotych	
Marszałek	3 000	—
Generał broni	2 000	—
Generał dyw.	1 500	—
Generał bryg.	1 000	—
Pułkownik	632	713
Podpułkownik	524	580
Major	435	490
Kapitan	345	400
Porucznik	265	324
Podporucznik	206	266
Chorąży	230	300
Starszy sierż.	194	264
Sierżant	171	241
Plutonowy	151	201
Kapral	137	167

E. Polskie Koleje Państwowe

Grupa uposażenia	Uposażenie zasadnicze w złotych	Liczba etatów
1	1 000	10
2	700	50
3	550	116
4	450	397
5	390	490
6	335	968
7	295	2 130
8	260	5 775
9	225	9 372
10	200	15 292
11	175	23 803
12	150	45 752
13	125	31 157
14	100	7 008

F. Polska Poczta, Telegraf i Telefon

Grupa uposażenia	Uposażenie zasadnicze w złotych	Liczba etatów
1	1 000	9
2	700	40
3	450	170
4	350	1 058
5	280	1 671
6	240	2 840
7	205	6 231
8	175	9 756
9	145	8 112
10	120	2 951
11	100	1 666

^a Urzędnicy i niżsi funkcjonariusze administracji ogólnej oraz nauczyciele i funkcjonariusze straży więziennej. ^b Sądownictwo powszechne i administracyjne. ^c W miejscowościach poza stolicą.

Uwaga. Liczby etatów podano na podstawie preliminarza budżetowego na 1938/39 (dla przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe—preliminarz na 1938) przy czym nie uwzględniono etatów, dla których w preliminarzu budżetowym nie oznaczono grupy uposażenia.

(dok. str. 264)

TABL. 44. UPOSAŻENIE MIESIĘCZNE FUNKCJONARIUSZÓW PAŃSTWOWYCH, WOJSKOWYCH ZAWODOWYCH ORAZ PRACOWNIKÓW PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH (dok.)

DODATKI FUNKCYJNE I SŁUŻBOWE

Do niektórych stanowisk w służbie państwowej przywiązane są dodatki funkcyjne lub służbowe, zależne od faktycznie pełnionych czynności, niezależnie od grupy uposażenia (stopnia):

W administracji ogólnej dodatki funkcyjne mieszczą się w granicach: od zł 3 000 do zł 50, np. minister zł 2 000, wojewoda zł 1 500, dyrektor departamentu zł 600, naczelnik wydziału w ministerstwach zł 300, naczelnik wydziału w urzędach wojewódzkich zł 200, starosta zł 100, naczelnik więzienia III klasy zł 50.

W szkolnictwie — od zł 500 do zł 5, np. rektor uniwersytetu zł 500, dziekan wydziału uniwersytetu zł 250, wizytator szkół zł 150, dyrektor szkoły średniej zł 150 — 100, kierownik szkoły powszechnej zł 50 — 5.

W sądownictwie — od zł 2 000 do zł 50, np. pierwszy prezes Sądu Najwyższego zł 2 000, prezes Sądu Najwyższego zł 800, prokurator sądu apelacyjnego zł 600, prezes sądu okręgowego zł 400, sędzia-kierownik sądu grodzkiego zł 100 — 50.

W policji państwowej — od zł 800 do zł 40, np. nadinspektor zł 450, komisarz w służbie śledczej zł 210, w służbie zwykłej zł 165, przodownik w służbie śledczej zł 90, w służbie zwykłej zł 60, posterunkowy w służbie śledczej zł 60, w służbie zwykłej zł 40. Oficerowie otrzymują ryczałt na uzupełnienie umundurowania i dodatki służbowe na stanowiskach kierowniczych.

W wojsku — od zł 3 000 do zł 75, np. inspektor armii zł 1 200, dowódca dywizji zł 700, dowódca pułku zł 350, dowódca baonu piechoty w pułku zł 150, dowódca kompanii w pułku zł 105, dowódca plutonu w pułku zł 75. Oprócz wymienionych dodatków istnieją innego rodzaju dodatki: jak np. aeronautyczny na uzupełnienie wyekwipowania, przeciwgazowy, techniczny.

W przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe” — od zł 600 do zł 25, np. dyrektor kolei państwowych zł 600, naczelnik samodzielnego biura zł 250, naczelnik służby (biura) w dyrekcji okręgowej zł 250 — 200, naczelnik warsztatów głównych II klasy zł 125, zawiadowca odcinka drogowego I klasy zł 50, zawiadowca odcinka drogowego III klasy zł 25.

W przedsiębiorstwie „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” — od zł 500 do zł 30, np. dyrektor dyrekcji zł 500, naczelnik wydziału, dyrektor urzędu zł 200, naczelnik urzędu I klasy zł 100, naczelnik urzędu IV i V klasy zł 30.

DODATKI LOKALNE

Wszystkim funkcjonariuszom państwowym przysługują dodatki lokalne w wysokości około 15% w Warszawie i około 10% na obszarze półwyspu Hel oraz w miastach: Gdynia, Katowice, Chorzów, Tarnowskie Góry, Mysłowice, Cieszyń, Bielsko i Biła (wojskowi zawodowi w Warszawie otrzymują zamiast dodatku lokalnego odpowiednio zwiększone uposażenie zasadnicze).

PODATEK SPECJALNY

Miesięczne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkiem funkcyjnym lub służbowym wypłacane było dla pracowników publicznoprawnych bez żadnych potrąceń, dla pracowników prywatnoprawnych po potrąceniu podatku dochodowego oraz składek ubezpieczeń społecznych i Funduszu Pracy.

Od 1.XII 1935 uposażenia zostały obciążone podatkiem specjalnym. Obciążenie tym podatkiem od 1.IV 1938 zostało obniżone i wynosi: 1) dla pracowników publicznoprawnych: uposażenia ponad zł 150 do zł 200 — 3%, do zł 250 — 5%, do zł 500 — 8%, do zł 1 000 — 11%, do zł 2 000 — 17%, i ponad zł 2 000 — 25%; 2) dla pracowników prywatnoprawnych: uposażenia ponad zł 165 do zł 220 — 2%, do zł 560 — 5%, do zł 1 150 — 7%, do zł 2 350 — 10% i ponad zł 2 350 — 15%.

TABL. 45. PRZYCHODY (ŚRODKI DO ŻYCIA) RODZIN ROBOTNICZYCH W WARSZAWIE W 1935 R.^a

Wyszczególnienie	Rodziny robotnicze				
	Ogółem	z zatrudnionymi bez bezrobotnych	z zatrudnionymi i bezrobotnymi	z bezrobotnymi bez zatrudnionych	bez osób zdolnych do pracy
Liczba rodzin zbadanych	300	195	55	71	19
Przeciętne przychody tygodniowe w złotych					
Na rodzinę	24,7	28,7	30,1	14,8	14,5
Na jednostkę konsumcyjną ^b	8,6	10,9	7,9	4,7	10,6
Rodziny według wysokości przychodów tygodniowych na rodzinę w odsetkach					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
do 5 zł	4,0	1,9	1,8	7,1	15,8
5 — 10 „	11,0	9,7	3,6	12,7	36,8
10 — 15 „	19,0	13,6	10,9	38,0	15,8
15 — 20 „	14,7	10,3	16,4	23,9	10,5
20 — 30 „	20,0	20,6	30,9	14,1	5,3
30 — 40 „	15,0	22,6	12,8	1,4	10,5
40 — 50 „	9,3	11,6	12,7	2,8	5,3
ponad 50 „	7,0	9,7	10,9	—	—
Rodziny według wysokości przychodów tygodniowych na jednostkę konsumcyjną ^b w odsetkach					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
do 2,50 zł	4,0	3,2	1,8	8,5	—
2,50 — 3,75 „	11,7	1,9	14,5	31,0	10,5
3,75 — 5,00 „	13,0	10,3	12,7	21,1	5,3
5,00 — 7,50 „	20,0	15,5	21,8	23,9	36,9
7,50 — 10,00 „	12,3	12,9	16,4	8,5	10,5
10,00 — 15,00 „	17,0	23,9	16,4	4,2	10,5
15,00 — 20,00 „	12,7	18,1	12,7	1,4	10,5
ponad 20,00 „	9,3	14,2	3,7	1,4	15,8
Przychody z poszczególnych źródeł w odsetkach ogółu przychodów					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zarobki z pracy stałej:					
najemnej	66,8	65,5	63,8	7,9	4,1
samodzielnej	3,3	3,0	6,3	—	3,8
Zarobki dorywcze	8,0	2,1	8,5	33,0	3,2
Zasiłki dla bezrobotnych	2,2	—	1,2	13,7	—
Inne świadczenia ubezp. społ. i emerytury państw.	4,2	1,9	3,9	3,6	45,1
Pomoc społeczna	4,5	1,1	6,5	17,2	6,0
Pomoc rodziny i znajomych	3,2	1,2	2,5	6,6	24,7
Oszczędności i sprzedaż nieruchomości	6,4	4,1	6,5	14,9	8,2
Posiadanie własnego mieszkania i podnajem	1,4	1,1	0,8	3,1	4,9

^a Na podstawie ankiety przeprowadzonej w czterech robotniczych dzielnicach Warszawy (Wola, Ochota, Bródno i Pełcowizna, Czerniaków). ^b Ob. uważaj na str. 266.

Źródło: L. Landau *Bezrobocie i stopa życiowa ludności dzielnic robotniczych Warszawy*, Warszawa 1936 (wydawnictwo Instytutu Spraw Społecznych).

TABL. 46. BUDŻETY DOMOWE RODZIN ROBOTNICZYCH W WARSZAWIE W 1927 R.

Wyszczególnienie	Budżet typowy	Grupy według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną			
		do 599 zł	600-899 zł	900-1199 zł	1 200 zł i więcej
Liczba rodzin zbadanych	x	9	16	7	6
Rozchody w złotych					
Suma roczna na rodzinę czteroosobową*	2 104	1 566	2 366	3 081	4 854
Przychody w odsetkach					
Przychody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zarobki głowy rodziny	84,4	81,9	87,7	84,8	91,2
Zarobki członków rodziny	8,5	11,5	7,8	5,4	2,5
Pozostałe pozycje przychodów	7,1	6,6	4,5	9,8	6,3
Rozchody w odsetkach					
Rozchody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Żywność	63,8	68,6	64,6	60,3	50,1
Alkohol i tytoń	2,4	1,7	2,8	2,5	3,7
Komorne	6,4	7,8	5,6	4,6	5,6
Urządzenie mieszkania	1,9	1,1	2,0	2,5	4,4
Opał i światło	4,5	4,7	4,3	4,1	4,4
Higiena i zdrowie	1,5	1,2	1,3	1,8	2,4
Odzież, obuwie, bielizna	10,9	9,3	11,2	12,6	13,4
Kultura i oświata	3,6	1,7	3,5	5,8	7,2
Ubezpieczenia i podatki	3,0	2,6	3,1	2,2	5,7
Inne wydatki	1,3	0,8	1,4	1,6	3,4
Rozchód na majątek i długi	0,7	0,5	0,2	2,0	0,1
Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów na jednostkę konsumcyjną					
Chleb . . . . . kg	152,2	147,5	160,2	168,8	130,2
Bułki i ciasto . . . . . kg	11,3	7,8	11,6	19,4	29,2
Maka . . . . . kg	20,9	18,8	25,4	22,5	26,6
Kasza i ryż . . . . . kg	8,0	6,3	10,8	6,8	11,8
Groch i fasola . . . . . kg	3,6	3,4	3,3	5,2	2,7
Ziemniaki . . . . . kg	190,6	181,5	201,4	219,0	176,0
Inne jarzyny . . . . . kg	51,3	42,6	49,2	71,4	106,3
Mleko l	64,8	38,6	85,1	121,5	141,7
Masło . . . . . kg	2,0	1,4	2,2	3,2	5,1
Ser . . . . . kg	0,4	0,3	0,4	0,6	2,2
Śmietana l	1,5	0,7	2,1	3,2	3,3
Jaja . . . . . szt.	38,9	14,9	50,9	74,4	182,1
Mięso, wędliny, ryby . . . . . kg	30,7	22,8	36,9	44,0	65,1
Tłuszcze (oprócz masła) . . . . . kg	9,5	7,7	10,0	14,2	15,4
Cukier i słodczyce . . . . . kg	20,1	17,3	22,1	25,2	31,4
Owoce i przetwory owocowe . . . . . kg	4,0	2,1	5,1	7,6	12,7

a Głowa rodziny (1,00 jednostek konsumcyjnych), żona głowy rodziny (0,80 jednostek konsumcyjnych), dziecko w wieku 14—17 lat (0,80 jednostek konsumcyjnych) oraz dziecko w wieku 3—7 lat (0,50 jednostek konsumcyjnych), czyli razem cztery osoby = 3,15 jednostkom konsumcyjnym.

TABL. 47. BUDŻETY DOMOWE RODZIN ROBOTNIKÓW BEZROBOTNYCH
W WARSZAWIE W 1932 R.

Wyszczególnienie	Wszyst- kie rodziny zbadane	Grupy według rocznej sumy wydatków na jed- nostkę konsumcyjną		
		do 263 zł	264- 359 zł	360 zł i więcej
Liczba rodzin zbadanych	80	34	24	22
Rozchody w złotych				
Suma roczna na rodzinę czteroosobową ^a	921	620	945	1 475
Przychody w odsetkach				
Przychody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Dochód z pracy i zajęć stałych	13,3	6,8	14,1	17,8
Dochód z pracy i zajęć ubocznych	23,3	22,9	23,5	23,9
Dochód za wykonanie usług osobistych	7,6	9,5	6,8	6,7
Świadczenia społeczne ustawowe	6,6	1,3	5,2	11,7
Świadczenia społeczne nieustawowe oraz pomoc społeczna	24,6	38,1	28,3	10,7
Inne przychody	24,6	21,4	22,1	29,2
Rozchody w odsetkach				
Rozchody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Zywność	75,0	82,6	76,0	67,6
Alkohol i tytoń	2,2	1,6	2,4	2,5
Komorne	2,7	0,6	1,3	5,7
Urządzenie mieszkania	0,2	0,2	0,1	0,3
Opał i światło	10,4	10,3	10,3	10,8
Higiena i zdrowie	2,3	1,4	2,3	3,1
Odzież, obuwie, bielizna	5,1	2,6	5,2	7,2
Kultura i oświata	0,9	0,4	1,0	1,2
Ubezpieczenia i podatki	0,1	0,0	0,1	0,2
Inne wydatki	1,1	0,3	1,3	1,4
Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów na jednostkę konsumcyjną				
Chleb . . . . . kg	115,6	98,8	124,8	135,6
Bułki i ciasto . . . . . kg	5,6	4,2	6,1	7,7
Mąka pszenna i żytnia . . . . . kg	15,5	10,9	15,6	24,4
Inna mąka, kasza, ryż . . . . . kg	12,4	11,2	14,3	14,2
Groch i fasola . . . . . kg	9,5	8,8	10,3	9,5
Ziemniaki . . . . . kg	243,8	205,3	264,2	291,2
Inne jarzyny . . . . . kg	25,9	18,2	28,8	36,8
Mleko l	39,0	24,6	36,8	70,0
Masło . . . . . kg	0,7	0,3	0,7	1,4
Ser . . . . . kg	0,2	0,0	0,1	0,6
Smietana l	1,4	1,2	1,4	1,8
Jaja . . . . . szt.	20,0	8,9	20,0	44,4
Mięso, wędliny, ryby . . . . . kg	26,6	19,1	27,1	40,9
Tłuszcze (oprócz masła) . . . . . kg	8,3	6,0	9,0	11,9
Cukier i słodycze . . . . . kg	13,0	9,5	12,6	20,3
Owoce i przetwory owocowe . . . . . kg	0,1	0,0	0,3	1,0

^a Ob. uwagę a na str. 266.

Źródło: A. Minkowska *Rodzina bezrobotna*, Warszawa 1935 (wydawnictwo Instytutu Gospodarstwa Społecznego).

Wyszczególnienie	Budżet typo- wy	Grupy według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną			
		do	1 440-	1 800-	3 000
		1 439	1 799	2 999	3 000
		zł	zł	zł	zł i wiecej
Liczba rodzin zbadanych	x	8	11	33	38
Rozchody w złotych					
Suma roczna na rodzinę czteroosobową ^b	6 173	4 086	5 677	7 507	13 093
Przychody w odsetkach					
Przychody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zarobki głowy rodziny	79,1	80,6	79,1	82,4	74,0
Zarobki członków rodziny	9,2	6,5	7,5	8,1	14,0
Pozostałe pozycje przychodów	11,7	12,9	13,4	9,5	11,0
Rozchody w odsetkach					
Rozchody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zywność	30,4	36,5	31,0	31,4	21,0
Alkohol i tytoń	2,3	3,0	2,4	2,2	1,0
Komorne	13,0	11,5	16,2	12,8	13,2
Urządzenie mieszkania	4,0	2,9	1,6	3,6	6,0
Opał i światło	5,1	6,0	5,5	4,8	3,0
Higiena i zdrowie	3,3	3,2	2,4	3,7	3,0
Odzież, obuwie, bielizna	12,1	11,3	13,2	12,8	12,1
Kultura i oświata	5,5	3,6	5,6	5,8	7,0
Ubezpieczenia i podatki	8,6	7,2	6,9	8,9	10,5
Inne wydatki	10,3	7,8	8,6	10,4	14,1
Rozchód na majątek i długi	5,4	7,0	6,6	3,6	4,0
Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów na jednostkę konsumcyjną					
Chleb . . . . . kg	97,3	106,4	89,8	88,7	82,2
Bułki i ciasto . . . . . kg	28,6	22,9	28,3	33,7	43,4
Maka . . . . . kg	25,6	26,2	29,8	24,1	21,1
Kasza i ryż . . . . . kg	12,6	13,1	9,8	12,6	13,6
Groch i fasola . . . . . kg	3,1	3,8	1,3	2,8	1,0
Ziemniaki . . . . . kg	202,3	246,0	173,4	147,4	142,0
Inne jarzyny . . . . . kg	55,8	47,3	50,8	67,2	77,4
Mleko l	139,6	123,6	166,6	143,6	171,0
Masło . . . . . kg	13,2	10,6	9,2	16,1	22,1
Ser . . . . . kg	3,7	3,1	2,8	4,7	5,0
Smietana l	6,1	4,1	5,4	8,9	10,0
Jaja . . . . . szt.	242,7	196,0	268,8	308,0	294,0
Mieso, wędliny, ryby . . . . . kg	67,0	49,4	70,8	88,8	100,0
Tłuszcze (oprócz masła) . . . . . kg	11,4	11,6	13,0	10,9	8,0
Cukier i słodycze . . . . . kg	31,7	30,4	26,5	37,4	33,0
Owoce i przetwory owocowe . . . . . kg	18,9	9,3	10,1	30,5	48,1

a Roczne sumy wydatków oszacowano na podstawie danych z maja 1932
b Ob. uwagę a na str. 266.

POWSZECHNYCH W 1934 R.

Wyszczególnienie	Miasto		Wieś		
	Wszystkie rodziny zbadane		Grupy według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną		
			do 1 199 zł	1 200 zł i więcej	
Liczba rodzin zbadanych	19	61	29	32	
Rozchody w złotych					
Suma roczna na rodzinę czteroosobową ¹⁾	4 228	4 143	3 268	5 112	
Przychody w odsetkach					
Przychody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	
Zarobki głowy rodziny	74,8	70,8	82,5	62,3	
Zarobki członków rodziny	5,8	14,7	2,8	22,7	
Pozostałe pozycje przychodów	19,4	14,5	14,7	15,0	
Rozchody w odsetkach					
Rozchody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	
Żywność	29,5	27,0	30,6	24,4	
Alkohol i tytoń	1,5	2,7	3,4	2,2	
Komorne	12,7	7,4	7,7	7,1	
Urządzenie mieszkania	5,0	4,7	3,8	5,3	
Opał i światło	4,9	4,7	4,8	4,6	
Higiena i zdrowie	4,8	4,9	4,4	5,3	
Odzież, obuwie, bielizna	16,2	16,2	16,0	16,3	
Kultura i oświata	8,8	11,8	9,1	13,4	
Ubezpieczenia i podatki	1,0	0,6	0,6	0,5	
Inne wydatki	12,7	16,1	12,0	18,8	
w tym usługi osobiste	5,3	7,0	4,7	8,6	
Rozchód na majątek i długi	2,9	3,9	7,6	2,0	
Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów na jednostkę konsumcyjną					
Chleb	kg	103,4	65,3	66,0	64,6
Bułki i ciasto	kg	21,9	11,2	8,5	14,0
Mąka	kg	30,3	65,8	69,2	62,3
Kasza i ryż	kg	7,5	11,3	9,4	13,4
Groch i fasola	kg	2,7	3,2	2,9	3,6
Ziemniaki	kg	128,8	174,0	174,9	173,0
Inne jarzyny	kg	67,6	71,3	69,0	73,8
Mleko	l	192,2	234,6	233,9	235,5
Masło	kg	15,5	11,5	9,5	13,7
Ser	kg	5,9	5,3	4,8	5,9
Śmietana	l	7,6	5,7	4,5	7,0
Jaja	szt.	312,1	356,9	326,8	389,0
Mięso, wędliny, ryby	kg	61,9	66,5	61,2	72,2
Tłuszcze (oprócz masła)	kg	10,8	14,4	14,2	14,7
Cukier i słodczyce	kg	35,8	36,5	33,5	39,8
Owoce i przetwory owocowe	kg	43,4	36,2	30,0	42,9

¹⁾ Ob. uwagę a na str. 266.

TABL. 50. WARTOŚĆ ODŻYWCZA I CIEPŁA DZIENNYCH NORM SPOŻYCIA NA JEDNOSTKĘ KONSUMCYJNĄ

Grupy według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną	Wartość odżywcza w gramach			Wartość ciepła w kaloriach		
	Białko	Tłuszcze	Węglowodany	Ogółem	z roślinnych	z zwierzęcych
Rodziny robotnicze (1927 r.)						
Budżet typowy	53	42	430	2 379	1 898	481
do 599 zł	45	31	396	2 099	1 760	339
600—899 „	61	47	468	2 607	2 051	556
900—1 199 „	70	68	503	2 992	2 201	791
1 200 i więcej „	81	86	496	3 146	2 127	1 019
Rodziny robotników bezrobotnych (1932 r.)						
Rodziny zbadane	48	33	384	2 078	1 711	367
do 263 zł	37	23	315	1 660	1 407	253
264—359 „	50	34	409	2 209	1 832	377
360 i więcej „	68	49	482	2 701	2 138	563
Rodziny pracowników umysłowych (1932 r.)						
Budżet typowy	76	90	380	2 714	1 627	1 087
do 1 439 zł	65	78	359	2 468	1 549	919
1 440—1 799 „	77	87	339	2 520	1 425	1 095
1 800—2 099 „	90	105	426	3 094	1 816	1 278
3 000 i więcej „	99	119	434	3 297	1 843	1 454
Rodziny nauczycieli szkół powszechnych (1934 r.)						
Rodziny zbadane: w miastach	85	106	444	3 152	1 867	1 285
na wsi	94	112	478	3 393	2 016	1 377
do 1 199 zł	90	102	469	3 243	1 973	1 270
1 200 i więcej „	98	123	488	3 554	2 063	1 491
Normy żywnościowe w wojsku						
W formacjach liniowych	96	50	636	3 463	2 874	589
W szkołach	139	81	710	4 264	3 136	1 128

TABL. 51. STRUKTURA BUDŻETÓW RODZIN ROBOTNICZYCH I PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	Lata	Liczba zbadanych budżetów	Rozchody					inne
			Ogółem	Żywność i używki	Ko-morne	Opał i oświetlenie	Odzież, obuwie itd.	
w odsetkach								
Rodziny robotnicze								
Polska ^a	1927	40	100,0	66,2	6,4	4,5	10,9	12,4
Belgia	1928/29	116	100,0	58,2	9,1	4,9	15,4	12,4
Czechosłow.	1931/32	414	100,0	51,0	5,7	5,3	12,1	25,9
Holandia ^b	1934/35	75	100,0	37,5	17,6	5,3	8,3	31,3
Niemcy	1927/28	896	100,0	45,3	10,0	3,6	12,7	28,4
Stany Zj. Am. ^c	1934	100,0	33,6	25,1 ^d	5,3	15,3	20,3	
Szwecja	1932/33	610	100,0	35,8	13,5	4,0	13,0	33,3
Rodziny pracowników umysłowych								
Polska ^a	1932	71	100,0	32,7	13,0	5,1	12,1	37,1
Belgia	1928/29	57	100,0	48,9	16,0	5,3	15,1	14,7
Czechosłow.	1931/32	379	100,0	35,3	7,9	4,3	14,3	38,2
Holandia ^b	1934/35	109	100,0	22,4	13,1	3,8	8,6	52,1
Niemcy	1927/28	498	100,0	33,2	12,0	3,7	13,9	37,1
Stany Zj. Am. ^c	1934	100,0	31,5	25,2 ^d	4,7	18,9	19,9	
Szwecja ^e	1932/33	90	100,0	24,4	14,3	3,7	12,2	45,4

^a Budżet typowy w Warszawie. ^b Budżety w Amsterdamie. ^c Budżety w Kalifornii. ^d Łącznie z wydatkami na umebowanie i utrzymywanie mieszkań. ^e Stan średni.

TABL. 52. STRAJKI

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Strajki	769	494	312	357	504	631	946	1 165	2 056	2 074
Zakłady objęte przez strajki	5 230	4 036	1 185	1 154	6 219	7 282	9 416	11 631	22 016	22 058
Strajkujący w tys.	354	217	48	107	314	343	369	450	675	543
Stracone robotniko-dni w tys.	2 781	1 085	273	601	2 101	3 829	2 356	2 008	3 950	3 288
Strajkujący w ważniejszych gałęziach pracy w tys.										
Rolnictwo	2	1	2	2	27	2	3	4	8	4
Górnictwo	45	20	12	29	80	71	10	18	17	30
Hutnictwo	7	1	0	4	18	3	6	1	3	2
Przemysł przetwórczy:										
mineralny	13	12	8	6	6	11	17	23	42	38
metal. i elektrotechn.	24	16	4	6	9	12	13	9	27	27
chemiczny	3	2	0	10	1	8	6	7	3	5
włókienniczy	203	16	6	23	44	130	63	125	172	121
drzewny	14	7	4	3	5	8	6	24	24	23
spożywczy	4	2	2	6	3	1	5	8	13	11
odzieżowy	11	9	2	4	11	20	24	31	39	73
budowlany	15	2	2	3	3	20	27	27	71	46
Strajki powszechne	4	116	3	—	88	41	179	161	224	135
Strajki według żądań										
Podwyżka płac:										
strajki	481	260	101	92	95	225	273	394	855	893
strajkujący w tys.	206	47	9	14	24	56	54	68	117	152
Nieobniżanie płac:										
strajki	20	22	30	76	107	74	109	90	90	62
strajkujący w tys.	7	3	6	18	93	112	25	19	9	7
Wypłata zaległ. zarobk.:										
strajki	82	76	76	118	205	165	227	259	268	250
strajkujący w tys.	11	13	9	27	43	31	22	26	26	19
Strajki protest. i solidar.:										
strajki	13	7	5	4	15	39	81	79	134	144
strajkujący w tys.	37	118	3	0	124	116	214	282	279	222
Strajki według wyników ^a										
Wygrane ^b :										
strajki	571	352	207	252	349	468	672	877	1 631	1 476
strajkujący w tys.	279	63	26	82	108	198	119	142	397	283
Przebrane:										
strajki	178	132	96	95	134	102	173	191	262	358
strajkujący w tys.	37	32	18	24	80	25	30	24	29	39

^a Uwzględniono strajki o wiadomych wynikach. ^b Całkowicie lub częściowo

TABL. 53. OKUPACJE ZAKŁADÓW PRZY ZATARGACH PRACY

Wyszczególnienie	1933	1934	1935	1936	1937	Wyszczególnienie	1933	1934	1935	1936	1937
Okupacje	137	193	390	963	1076	Okupacje według wyników ^a					
Zakłady okupowane	137	193	390	1355	2552	Wygrane ^b :					
Strajkujący w zatargach okupacyjnych w tys.	45	23	45	138	157	okupacje	108	149	326	811	811
Okupujący w tys.	37	17	32	121	132	okupujący w tys.	25	13	26	100	109
Robotniko-dni okupacji w tys.	240	147	205	898	811	Przebrane:					
						okupacje	22	29	51	117	198
						okupujący w tys.	9	3	3	13	15

^a Uwzględniono okupacje o wiadomych wynikach. ^b Całkowicie lub częściowo.

TABL. 54. LOKAUTY

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Lokauty	—	5	7	4	8	7	3	6	6	12
Zakłady objęte przez lokauty	—	29	39	34	9	13	44	6	6	13
Zlokautowani w tys.	—	3.2	2.7	2.1	1.2	2.5	2.4	1.1	1.0	1.3
Stracone robotniko-dni w tys.	—	79.3	58.2	44.8	41.1	29.9	46.4	78.1	10.1	18.4

TABL. 55. STRAJKI I LOKAUTY W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	Liczba strajków i lokautów				Strajkujący i zlokautowani				Stracone robotniko-dni			
	1928	1932	1936	1937	1928	1932	1936	1937	1928	1932	1936	1937
w tysiącach												
Polska	769	512	2 062	2086	354	315	676	544	2 781	2 142	3 960	3 366
Anglia	302	389	808	1122	124	379	316	595	1 388	6 488	1 830	3 420
Belgia	192	63	999	206	75	163	565	81	2 254	581	—	648
Czechosłow.	282	317	262	561	99	99	52	156	1 728	1 256	637	1 021
Francja	816	330	17091	—	204	54	2423	—	6 377	—	—	—
Holandia	195	204	92	83	17	17	9	5	638	1 773	95	39
Kanada	96	111	155	247	17	23	35	71	224	255	277	826
Norwegia	63	91	176	—	8	6	18	—	364	394	402	—
Rumunia	57	102	90	—	11	19	15	—	110	104	196	—
Stany Zj. Am.	604	841	2 172	4609	314	324	789	1855	12 632	10 502	13 902	28 216
Szwajcaria	45	38	41	37	5	5	4	6	98	159	39	116
Szwecja	201	182	60	—	71	50	3	—	4 835	3 095	438	—
Węgry	31	20	122	—	10	5	21	—	131	33	233	—

TABL. 56. ZWIĄZKI ZAWODOWE

Lata Centrale związkowe Grupy związków	Liczba		Członkowie		Do- chody	Wy- datki	Nakład czaso- pism związk. w tys. egz.
	zwią- zków	od- dzia- łów	zareje- stro- wani	placą- cy składki			
Ogółem							
1932	287	7 777	913	658	17 129	17 067	14 114
1933	277	9 281	897	660	15 289	15 109	12 286
1934	279	7 724	945	706	18 242	15 800	12 386
1935	298	7 383	941	618	13 851	13 208	7 968
w tym centrale:							
Zw. Stow. Zawodowych	25	1 266	284	137	2 844	2 691	2 141
Zjedn. Zawod. Polskie	14	1 582	150	121	3 976	3 714	806
Zw. Zw. Zawodowych	24	833	148	142	1 034	968	1 224
Chrześć. Zjedn. Zawod.	3	254	65	20	137	135	160
Unia Zw. Zaw. Pracow- ników Umysłowych	30	444	39	34	982	1 007	397
Centr. Zj. Klas. Zw. Zaw.	21	132	36	17	169	176	121
Zjedn. Zawod. „Praca”	3	26	14	3	29	51	—
Związki zawod. robotn. niemieckich w Polsce	6	82	13	14	321	331	145
Zj. Zaw. „Praca Polska”	14	88	10	5	29	27	—
Związki:							
robotnicze	147	3 910	648	377	4 305	3 918	2 976
prac. umysł. prywatnych	98	948	78	54	1 357	1 316	660
prac. umysł. państw. i samorządowych	53	2 525	215	187	8 189	7 974	4 118

Źródło: Dane Ministerstwa Opieki Społecznej.

TABL. 57. ROBOTNICZY I PRACOWNICY UMYSŁOWI ZORGANIZOWANI
W ZWIĄZKACH ZAWODOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Stan w dn. 31.XII

Kraje	1932 1934		Kraje	1932 1934		Kraje	1932 1934	
	w tysią- cach			w tysią- cach			w tysią- cach	
Anglia . . .	4 439	4 570	Grecja . . .	69	99	N. Zelandia	45	63
Argentyna . . .	250	260	Holandia . . .	779	719	Palestyna . . .		68
Austria . . .	645	430	Irlandia . . .	154	195	Polska . . .	913	945
Belgia . . .	959	951	Japonia . . .	384	412	Rumunia . . .	28	44
Chiny . . .		289	Jugosławia . . .	52	60	Stany Zj. Am.	2 127	3 045
Czechosłow. . .	1 979	1 994	Kanada . . .	277	258	Szwajcaria . . .	349	351
Dania . . .	369	422	Łotwa . . .	34	42	Szwecja . . .	719	760
Finlandia . . .	23	30	Meksyk . . .	2 000	2 600 ^a	Węgry . . .	154	164
Francja . . .	1 340	1 352	Norwegia . . .	153	173	Włochy . . .	4 033	4 698

^a Stan w dniu 31.XII 1933.Źródło: *L'Année Sociale 1935/36*, Genewa 1936.

TABL. 58. INSPEKCYJA PRACY

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Stan osobowy Inspekcji Pracy									
Inspektorzy okręgowi	12	12	12	12	12	12	12	11	13
Inspektorzy obwodowi	56	68	66	62	62	58	57	58	59
Podinspektorzy:									
do spraw ogólnych	28	31	30	27	28	25	27	35	38
" " kobiet									
i młodocianych	8	9	8	7	7	6	6	8	9
Lekarze inspekcyjni	2	2	2	2	1	1	1	1	2
Zakłady i robotnicy w ewidencji Inspekcji Pracy w tysiącach									
Zakłady pracy . . .	48	52	53	52	53	54	54	54	54
w tym w rolnictwie	20	20	20	20	20	20	20	20	19
Robotnicy	1 320	1 564	1 426	1 291	1 223	1 249	1 304	1 337	1 410
w tym w rolnictwie	417	454	445	438	436	432	428	419	415
Czynności Inspekcji Pracy w tysiącach									
Wizytacje	15,0	17,3	19,6	19,5	21,9	22,2	22,0	22,2	22,4
Wizytowane zakłady	11,6	13,5	15,1	14,4	16,7	19,4	17,2	17,6	17,3
w tym w rolnictwie ^a	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Robotnicy w wizyto-	642,6	806,4	742,9	640,9	605,4	675,1	715,2	724,2	740,1
w tym w rolnictwie ^a	9,2	7,1	6,5	4,2	3,9	5,6	2,8	4,5	11,1
Stwierdzone:									
wykroczenia przeciw									
przepisom ochron-	40,9	45,4	53,2	38,9	51,4	65,5	74,8	85,1	83,3
nym									
nieszcześliwe wypad-	36,8	47,7	40,4	33,6	24,3	26,1	45,7	48,1	44,6
ki przy pracy									
Interwencje w sprawie:									
zatargów poszczegól-	31,4	25,3	23,4	24,5	22,1	19,9	21,3	27,9	27,6
nych robotników									
zatargów zbiorowych	2,8	2,3	1,8	1,9	2,3	2,3	2,9	3,4	5,5
umów zbiorowych	0,6	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	1,2
Sprawy w komisjach	5,4	4,3	4,4	6,2	8,3	8,3	9,7	10,0	10,9
rozjemczych rolnych									
Zlecenia z zakresu	79,9	84,8	107,2	77,0	90,8	97,4	100,3	99,0	94,1
ochrony pracy i inne									

^a Uwzględniono tylko zakłady w ewidencji Inspekcji Pracy.

TABL. 59. DZIAŁALNOŚĆ FUNDUSZU PRACY W ZAKRESIE ROBÓT PUBLICZNYCH

Wydatki i dochody Funduszu Pracy ob. dział XXIII, tabl 27, str. 373

Województwa Rodzaje robót	Przeciętna liczba osób które pracowały ^{a,b}				Liczba pracowników ^a niko-dni ^a				Wydatki na roboty publiczne			
	w tysiącach				w milionach złotych				w mil. zł			
	1935-1936	1936-1937	1935-1936 ^c	1936-1937 ^d	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937
Ogółem	100,9	116,2	16 889	19727 ^e	49,9	80,2	87,4	95,7	206,0	216,0	216,0	216,0
według województw												
M. st. Warszawa	5,1	4,9	1 204	1 122	4,1	6,9	8,1	9,2	8,4	8,4	8,4	8,4
Warszawskie	8,4	8,5	1 643	1 427	4,6	7,7	6,3	6,2	6,3	6,3	6,3	6,3
Łódzkie	9,2	11,1	1 532	2 053	7,1	10,0	14,7	14,7	15,3	15,3	15,3	15,3
Kieleckie	11,1	13,6	2 232	2 833	6,7	12,8	11,3	10,8	11,3	11,3	11,3	11,3
Lubelskie	3,9	2,8	466	484	1,3	3,0	2,4	2,7	2,4	2,4	2,4	2,4
Białostockie	4,0	4,1	630	759	0,7	2,6	2,7	2,2	2,7	2,7	2,7	2,7
Wileńskie	5,3	3,9	821	691	0,7	2,2	2,3	2,9	3,1	3,1	3,1	3,1
Nowogródzkie	2,9	2,5	363	309	0,3	0,6	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Poleskie	4,0	3,1	627	595	0,6	1,3	1,2	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6
Wołyńskie	2,8	4,1	356	488	0,7	2,8	2,2	2,0	2,7	2,7	2,7	2,7
Poznańskie	6,6	15,7	903	1 681	3,1	3,9	5,3	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1
Pomorskie	6,0	8,4	1 171	1 217	3,1	4,1	4,5	7,0	7,7	7,7	7,7	7,7
Śląskie	5,7	8,1	1 180	1 783	7,9	8,5	10,3	9,5	10,0	10,0	10,0	10,0
Krakowskie	11,9	9,9	1 651	1 798	6,0	7,2	7,2	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
Lwowskie	7,3	8,3	1 120	1 372	2,0	3,8	4,2	6,7	7,1	7,1	7,1	7,1
Stanisławowskie	3,4	5,0	480	685	0,9	1,8	1,7	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1
Tarnopolskie	3,3	2,2	510	338	0,1	1,0	1,8	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
według rodzajów robót												
Studia i projekty techniczne				92	0,1	1,2	1,2	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Komunikacja	60,2	44,6	9 159	6 592	17,5	34,9	38,2	20,6	21,3	21,3	21,3	21,3
koleje	2,1	1,2	472	283	3,6	4,4	1,3	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
drogi wodne	7,7	3,1	1 396	558	2,4	5,5	5,9	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
drogi bite i mosty	80,4	40,3	7 291	5 751	11,5	25,0	31,0	17,2	17,9	17,9	17,9	17,9
Melioracje	12,5	13,8	2 497	2 753	8,0	7,8	9,8	9,7	10,1	10,1	10,1	10,1
Urządzenia międzymiastowe (elektryfikacja itp.)	0,4	0,2	77	39	1,3	3,3	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Urząd. miejskie	24,4	51,7	4 249	9 112	17,7	22,3	28,1	54,8	57,2	57,2	57,2	57,2
w tym:												
kanalizacja												
i wodociągi	9,4	10,4	1 903	2 223	9,3	9,8	16,0	19,2	20,0	20,0	20,0	20,0
nawierzchnie ulic	11,8	37,8	1 879	6 184	3,9	6,3	9,3	29,2	30,5	30,5	30,5	30,5
Budownictwo publiczne	1,8	3,5	392	699	4,5	6,3	2,9	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9
Budownictwo mieszkaniowe		0,9	250	188	0,6	3,7	5,3	5,0	5,3	5,3	5,3	5,3
Drobne roboty	1,6	1,5	265	252	0,2	0,7	1,4	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9

a Na robotach finansowanych przez Fundusz Pracy. b Robotnicy i pracownicy umysłowi oprócz zatrudnionych przy pracach związanych ze studiami i projektami technicznymi; w 1935/36 ponadto oprócz zatrudnionych przy budownictwie mieszkaniowym. c Dniówki przepracowane przez robotników; pracownicy umysłowi przepracowali 385 tys. dniówek, a junacy 2 365 tys. dniówek. d Bez dniówek przepracowanych przez junaków. e Dniówki przy studiach nie są podzielone według województw.

DZIAŁ XIV. OPIEKA SPOŁECZNA

TABL. 1. WYDATKI Z BUDŻETU MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ NA OPIEKĘ SPOŁECZNĄ

Rodzaje wydatków	1930-1931-	1931-1932-	1932-1933-	1933-1934-	1934-1935-	1935-1936-	1936-1937-	1937-1938-	1938-1939 ^a
	1930-1931-	1931-1932-	1932-1933-	1933-1934-	1934-1935-	1935-1936-	1936-1937-	1937-1938-	1938-1939 ^a
w milionach złotych									
Ogółem	56.5	49.5	53.6	58.0	33.4	28.5	15.7	14.8	14.4
Opieka nad:									
dziećmi i młodzieżą	8.7	6.3	5.3	4.9	4.9	5.7	5.3	5.1	5.1
niezdolnymi do pracy	1.4	1.0	0.8	0.6	0.6	0.6	0.5	0.6	0.6
inwalidami wojennymi	5.1	3.8	3.6	3.0	3.9	3.8	3.6	4.6	4.1
w tym leczenie i pro-									
tezowanie	3.8	2.7	2.8	2.3	2.5	2.6	2.4	2.8	2.8
ofiarami wojny i wy-									
padków politycznych	1.5	0.8	0.6	0.5	1.0	0.4	0.4	0.4	0.4
weteranami powstań									
narodowych zasłużo-									
nymi w walce o nie-									
podległość ^b	0.13	0.11	0.08	0.07	0.06	0.14	0.18	0.18	0.31
poszkodowanymi przez									
wypadki żywiołowe	1.6	1.1	0.7	0.6	0.9	2.5	0.5	0.4	0.4
ruchem migracyjnym									
bezrobotnymi i ich									
rodzinami	33.7	33.4	41.0	47.1	21.1	14.6	4.3	2.5	2.5
w kraju ^c	33.6	33.4	40.9	46.8	20.7	14.2	3.9	2.0	2.0
za granicą	0.00	0.05	0.11	0.15	0.31	0.38	0.35	0.50	0.50
Różne ^d	0.7	0.4	0.3	0.4	0.4	0.3	0.2	0.3	0.3

^a Budżet. ^b Opieka nad osobami zasłużonymi w walce o niepodległość poczynając od 1935/36. ^c Łącznie z dopłatą na rzecz Funduszu Pracy (Funduszu Bezrobocia). ^d Walka z nierządkiem, żebractwem, wólczoństwem oraz opieka nad b. więźniami i ich rodzinami, popieranie samopomocy społecznej itp.
Uwaga. Wydatki Funduszu Pracy na opiekę społeczną ob. dział XXIII, tabl. 27, str. 373.

TABL. 2. WYDATKI ZWIĄZKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I SKARBU ŚLĄSKIEGO NA OPIEKĘ SPOŁECZNĄ

Wyszczególnienie	1929-1930-	1930-1931-	1931-1932-	1932-1933-	1933-1934-	1934-1935-	1935-1936-	1936-1937-	1937-1938 ^a
	1929-1930-	1930-1931-	1931-1932-	1932-1933-	1933-1934-	1934-1935-	1935-1936-	1936-1937-	1937-1938 ^a
w milionach złotych									
Związki samorządu terytorialnego ^b	70.4	74.9	74.1	74.4	69.2	56.9	48.0	48.9	51.7
Gminy wiejskie	7.4	8.3	10.5	9.5	7.2	5.9	4.8	6.1	5.9
Miasta	80.9	54.8	53.4	56.3	48.7 ^c	37.9 ^c	35.3	36.4	37.1
w tym ponad 200 000									
mieszkańców ^d	30.3	29.3	30.2	27.8	28.4 ^e	20.4 ^e	18.6	19.1	20.4
Powiatowe związki samorządowe	8.9	8.4	7.6	6.2	9.4 ^e	9.1 ^e	3.9	2.8	4.5
Wojewódzkie związki samorządowe	3.2	3.4	2.6	2.4	3.9	4.0	4.0	3.6	4.2
Skarb Śląski ^e	16.8	14.9	15.0	11.5	7.9	9.7	10.7	12.2	12.4

^a Preliminarze budżetowe. ^b Łącznie z wydatkami zakładów opiekuńczych. ^c Łącznie z opłatami na Fundusz Pracy. ^d Warszawa, Łódź, Lwów, Poznań i Kraków. ^e Łącznie z wydatkami na zdrowotność, przy czym dla zakładów opiekuńczych uwzględnione są tylko dopłaty.
Uwaga. Wydatki i dochody zakładów opiekuńczych związków samorządu terytorialnego ob. dział XXIII, tabl. 42, str. 385.

TABL. 3. DOCHODY I WYDATKI STOWARZYSZEŃ OPIEKUJĄCYCH SIĘ MACIERZYŃSTWEM, DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ^a W 1935/36 R.

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centr.	wsch.	zach.	pld.
Liczba stowarzyszeń	407	127	74	11	195
Dochody w tys. zł	11 498.4	8 282.4	596.4	236.7	2 382.9
Subwencje i opłaty:					
Skarbu Państwa	1 815.0	1 614.0	35.7	6.9	156.4
Związków samorządu terytor. Funduszu Pracy	1 546.5	1 129.5	204.9	8.7	203.4
Ubezpieczeń społecznych	127.5	122.6	1.2	2.2	1.0
Opłaty od rodzin	124.0	117.4	—	0.2	6.4
Z własnych źródeł	1 958.1	1 215.6	48.6	70.8	623.1
Wydatki w tys. zł	5 927.3	4 083.3	306.0	147.9	1 390.1
	11 600.8	8 028.7	743.7	255.8	2 572.6

^a Stowarzyszenia o celach wyłącznie opiekuńczych.

TABL. 4. STOWARZYSZENIA OPIEKUŃCZE^a

Stan w dn. 31.III 1934

Rodzaje instytucji	Liczba stowarzyszeń						Liczba członków w tys.
	Polska ^b	M. st. Warszawy	Województwa				
			centr. ^c	wsch.	zach. ^b	pld.	
Ogółem	1 145	99	495	275	59	217	210.2
Stowarzyszenia opiekujące się:							
dziećmi i młodzieżą	262	44	59	48	11	100	50.1
dorosłymi i rodzinami	319	38	127	54	40	60	48.3
o celach specjalnych	564	17	309	173	8	57	111.6

^a Stowarzyszenia o celach wyłącznie opiekuńczych. ^b Bez woj. śląskiego. ^c Bez m. st. Warszawy.

TABL. 5. FUNDACJE OPIEKUŃCZE I LECZNICZE

Stan w dn. 1.I

Rodzaje fundacji	1936		1937		1938			
	Polska	M. st. Warszawy	Polska	M. st. Warszawy	Województwa			
					centr. ^a	wsch.	zach.	pld.
Ogółem	1 586	1 554	1 511	46	218	17	462	768
Opiekuńcze	1 470	1 447	1 395	34	183	16	438	724
Opiekuńczo-lecznicze	36	30	29	1	10	—	8	10
Lecznicze	80	77	87	11	25	1	16	34

^a Bez m. st. Warszawy.

Uwaga. Wartość majątku fundacji w dniu 1.I 1936 wynosiła około 200 milionów złotych.

TABL. 6. KOMISJE OPIEKI SPOŁECZNEJ I OPIEKUNOWIE SPOŁECZNI

Stan w dn. 31.III 1936

Wyszczególnienie	Polska ^a	M. st. Warszawy	Województwa			
			centr. ^b	wsch.	zach. ^a	pld.
Komisje opieki społecznej:						
wojewódzkie	10	x	4	3	1	2
powiatowe	224	x	76	36	43	69
gminne miejskie	551	1	204	58	129	159
w tym miast wydzielonych	41	1	21	5	6	8
gminne wiejskie	2 536	x	1 208	362	303	663
Opiekunowie społeczni	20 166	342	6 248	3 343	2 585	7 648

^a Bez woj. śląskiego, gdzie rozporządzenie o opiekunach i komisjach opieki społecznej nie obowiązuje. ^b Bez m. st. Warszawy.

Uwaga. Dane obejmują jedynie komisje działające i opiekunów czynnych.

TABL. 7. ZAKŁADY OPIEKI CAŁKOWITEJ (ZAMKNIĘTEJ) DLA DOROSŁYCH
Stan w dniu 31.III

Wyszczególnienie	1935	1936					
		Polska	M. st. Warszawa	Województwa			
				centr. ^a	wsch.	zach.	śl.
	Zakłady						
Ogółem	1 517	1 574	30	260	50	1 112	122
Schroniska	1 466 ^b	1 522 ^c	23	244	45	1 100 ^e	110
Zakłady specjalne	51	52	7	16	5	12	12
Właściciele zakładów							
Samorząd terytorialny ^d	1 029 ^b	1 080 ^c	5	90	8	931 ^e	46
Organizacje społeczne	110	117	18	43	26	16	14
Fundacje	155	167	4	73	—	53	37
Zgromadzenia zakonne	32	39	2	13	1	18	5
Związki wyznaniowe	105	154	1	38	15	86	14
Osoby prywatne	8	8	—	2	—	4	2
Właściciel nie podany	78	9	—	1	—	4	4
Wielkość zakładu							
poniżej 20 miejsc	221	240	4	97	12	85	42
20—59	250	253	8	107	27	65	46
60 i więcej miejsc	103	114	17	37	8	35	17
brak danych	143 ^e	128 ^e	1	19	3	88 ^e	17
	Pensjonariusze						
Ogółem	30 522	30 666	3 580	7 202	1 938	13 446	4 500
mężczyźni	9 168	9 165	952	1 898	476	4 622	1 217
kobiety	21 354	21 501	2 628	5 304	1 462	8 824	3 283
W schroniskach	26 681 ^d	26 696 ^e	2 728	6 221	1 786	12 299 ^e	3 662
W zakładach specjalnych	3 841	3 970	852	981	152	1 147	838
ociemniałi i głuchoniemi	131	153	20	28	24	81	—
nieuleczalnie chorzy	1 522	1 607	473	338	56	177	563
upośledzeni umysłowo	250	363	—	154	22	111	76
w domach ochrony kobiet	378	422	—	109	—	123	190
w domach pracy dobrowolnej	951	809	359	208	50	183	9
w domach pracy przymus.	609	616	—	144	—	472	—
Właściciele zakładów							
Samorząd terytorialny ^d	15 899 ^b	16 529 ^c	1 584	3 237	199	9 794 ^e	1 715
Organizacje społeczne	5 566	4 686	1 138	1 260	1 272	377	639
Fundacje	3 554	4 089	470	1 389	—	852	1 378
Zgromadzenia zakonne	2 029	2 402	192	385	115	1 402	308
Związki wyznaniowe	2 390	2 716	196	888	352	953	327
Osoby prywatne	94	132	—	29	—	51	52
Właściciel nie podany	990 ^e	112 ^e	—	14	—	17 ^e	81
Zródła opłat							
Skarb Państwa	123	29	13	6	4	4	2
Samorząd terytorialny ^d	12 736	12 927	2 116	3 361	995	4 652	1 803
Organizacje społeczne	2 048	2 112	721	460	504	37	390
Fundacje	1 597	1 838	12	793	—	289	744
Zgromadzenia zakonne	424	407	31	140	9	160	67
Związki wyznaniowe	1 250	1 019	105	351	256	28	279
Pensjonariusze i ich rodziny	2 274	2 721	568	535	37	978	603
Zródło opłaty nie podane	4 970	4 193	14	1 556	133	1 878	612
Wiek							
poniżej 30 lat	2 463	2 412	304	419	56	1 110	523
30—59	5 778	5 761	936	1 510	230	1 926	1 159
60 i więcej lat	14 922	15 066	2 330	4 650	1 598	3 953	2 535
wiek nie podany	2 259 ^e	2 007 ^e	10	623	54	1 037 ^e	283

^a Bez m. st. Warszawy. ^{b-c} W tym przytułków-schronisk w gminach wiejskich woj. poznańskiego: ^b—800 o 5 100 pensjonariuszach, ^c—839 o 5 420 pensjonariuszach. Dla tych zakładów brak danych o wielkości zakładu, źródłach opłaty i wieku pensjonariuszów. ^d Łącznie ze Skarbem Śląskim. ^e Bez przytułków-schronisk w gminach wiejskich woj. poznańskiego.

TABL. 8. ZAKŁADY OPIEKI CAŁKOWITEJ (ZAMKNIĘTEJ) DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
Stan w dn. 31.III

Wyszczególnienie	1935	1936					
		Polska	M. st. Warszawa	Województwa			
				centr.	wach.	zach.	pld.
Zakłady							
Ogółem	910	881	76	233	123	119	336
Złobki	44	42	5	10	4	14	9
Schroniska i bursy	807	775	59	201	114	91	310
Zakłady specjalne	59	64	12	22	5	14	11
Właściciele zakładów							
Samorząd terytorialny ^b	103	98	2	46	13	22	15
Organizacje społeczne	518	499	58	121	82	34	204
Fundacje	71	61	7	7	1	15	31
Zgromadzenia zakonne	137	142	4	32	23	21	62
Związki wyznaniowe	47	56	4	18	3	22	9
Osoby prywatne	11	10	—	3	1	3	3
Właściciel nie podany	23	15	1	6	—	2	6
Wielkość zakładu							
poniżej 10 miejsc	8	9	—	1	2	3	3
10—19 ..	68	68	4	7	10	10	37
20—59 ..	479	472	29	111	72	47	213
60—99 ..	132	136	19	45	13	18	41
100—199 ..	104	101	19	32	15	16	19
200 i więcej miejsc	24	21	1	11	1	2	6
brak danych	95	74	4	26	10	23	11
Wychowankowie							
Ogółem	42 982	41 975	5 922	12 173	5 835	5 214	12 831
chłopcy	22 465	21 987	2 853	5 663	2 919	2 940	7 612
dziewczeta	20 517	19 988	3 069	6 510	2 916	2 274	5 219
W złobkach	2 939	2 832	1 270	460	180	429	493
W schroniskach	36 082	34 950	3 894	10 223	5 462	3 504	11 867
W zakładach specjalnych	3 961	4 193	758	1 490	193	1 281	471
ociemniałi i głuchoniemi	684	725	31	175	33	250	236
wątl i słabowici	360	228	45	183	—	—	—
upośledzeni umysłowo	581	688	70	428	38	153	—
kalecy i epileptycy	79	100	—	31	—	89	—
trudni do prowadzenia	2 111	2 250	494	831	122	809	194
w pogotowiach opiekuńczych	146	201	118	42	—	—	41
Właściciele zakładów							
Samorząd terytorialny ^b	7 347	6 799	175	2 749	1 035	1 510	1 330
Organizacje społeczne	20 669	20 280	3 312	6 325	3 023	1 143	6 477
Fundacje	5 022	4 503	1 741	509	2	610	1 641
Zgromadzenia zakonne	6 793	7 107	276	1 758	1 712	1 069	2 292
Związki wyznaniowe	1 434	2 119	294	470	41	733	581
Osoby prywatne	454	195	—	68	22	42	63
Właściciel nie podany	1 263	972	124	294	—	107	447
Źródła opłat							
Skarb Państwa	1 836	1 591	525	405	54	545	62
Samorząd terytorialny ^b	14 701	14 430	1 903	5 711	2 616	1 884	2 316
gminy wiejskie	920	758	16	321	223	178	21
miasta	10 062	9 701	871	4 138	1 612	1 005	2 075
powiatowe związki sam.	1 649	1 230	196	852	304	55	123
wojewódzkie związki sam. ^b	2 070	2 743	820	700	477	649	97

^a Bez m. st. Warszawy. ^b Łącznie ze Skarbem Śląskim.

(dok. str. 279)

TABL. 8. ZAKŁADY OPIEKI CAŁKOWITEJ (ZAMKNIĘTEJ) DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)

Stan w dn. 31.III

Wyszczególnienie	1935	1936					
		Polska	M. st. Warszawa	centr. ^a	wsch.	zach.	pid.
Wychowankowie (dok.)							
Źródła opłat (dok.)							
Organizacje społeczne	6 367	6 645	1 038	1 890	915	264	2 538
Fundacje	2 777	2 004	893	68	2	129	912
Zgromadzenia zakonne	1 700	1 802	69	444	239	126	924
Związki wyznaniowe	650	789	114	244	11	79	341
Rodzice i opiekunowie	6 772	7 625	859	934	834	635	4 363
Zróżno opłaty nie podane	8 179	7 089	521	2 477	1 164	1 552	1 375
Wiek							
poniżej 1 roku		1 525	769	252	62	291	151
1—2 lat		1 282	163	366	244	176	333
3—6 "		3 873	396	1 476	624	440	937
7—13 "		15 731	1 859	5 530	1 998	1 547	4 797
14—18 "		11 146	1 446	2 381	1 498	1 144	4 677
19—22 "		2 965	757	473	359	309	1 067
powyżej 22 lat		806	345	184	63	50	164
wiek nie podany		4 647	187	1 511	987	1 257	705
Szkolenie i nauczanie wychowanków ^b :							
w przedszkolach	3 054	3 061	116	1 296	607	290	752
w szkołach powszechnych	16 389	17 058	2 297	5 789	2 195	1 896	4 881
" " średnich ogólnokształcących	4 181	4 066	278	512	485	279	2 512
" " i na kursach zawodowych	4 956	4 629	1 112	1 001	717	478	1 321
" " innego typu	1 233	951	335	205	72	32	307
w „terminie”	2 014	2 096	162	453	340	141	1 000
nie uczący się	2 553	3 068	307	1 175	321	480	785
szkolenie nie podane	5 663	4 214	45	1 282	918	1 189	780
Stan rodzinny							
mający rodziców	8 508	9 088	1 205	1 662	1 121	1 260	3 840
mający matkę (ojciec nieznan)	5 444	5 976	933	1 925	527	1 113	1 478
pólsieroty bez matki	3 142	2 983	395	841	395	324	1 028
pólsieroty bez ojca	8 413	7 857	1 145	2 200	1 124	540	2 848
sieroty	8 556	7 948	1 123	2 949	1 032	617	2 227
stan rodzinny nie podany ^c	8 919	8 123	1 121	2 596	1 636	1 380	1 410
Zawód rodziców							
rolnicy i robotnicy rolni	5 068	5 265	275	867	883	431	2 809
rzemieślnicy	3 769	3 591	538	842	419	375	1 417
robotnicy (oprócz rolnych)	5 796	5 935	574	1 787	572	1 117	1 885
służba domowa	5 501	6 363	907	1 874	741	1 042	1 799
pracownicy umysłowi	3 474	3 461	657	444	309	345	1 706
inne zawody	3 121	5 718	990	1 917	766	429	1 616
zawód rodziców niewiadomy ^c	16 253	11 642	1 981	4 442	2 145	1 475	1 599

^a Bez m. st. Warszawy. ^b Dane dotyczą dzieci i młodzieży ze schronisk, burs i zakładów specjalnych. ^c W przeważającej liczbie dzieci niewiadomego pochodzenia.

Uwaga. W tabl. 7 i 8 podane są dane według rozmieszczenia zakładów opiekuńczych. Często pensjonariusze znajdują się na koszt właściwych samorządów w zakładach na terenie innych województw; zwłaszcza dotyczy to m. st. Warszawy.

TABL. 9. OPIEKA CAŁKOWITA (ZLECONA) W RODZINACH ZASTĘPCZYCH
DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
Stan w dn. 31.III 1936

Wyszczególnienie	Polska	M. st. War- szawa	Województwa			
			centr. ^a	wsch.	zach.	pld.
Liczba rodzin zastępczych . . .	6 491	56	1 772	1 047	2 347	1 283
w miastach	3 390	56	1 169	206	1 896	239
na wsi	3 101	x	603	841	651	1 044
Liczba umieszcz. wychowanków	8 173	80	2 072	1 426	2 978	1 697
w miastach	4 257	80	1 319	326	2 217	395
na wsi	3 916	x	753	1 098	761	1 302

^a Bez m. st. Warszawy.

Uwaga. Podział terytorialny według zamieszkania rodziny zastępczej.

TABL. 10. NIEKTÓRE FORMY OPIEKI CZĘŚCIOWEJ NAD MATKĄ
I DZIECKIEM NA WSI

Wyszczególnienie	1935	1936	1937			
			Pol- ska	Województwa		
			centr.	wsch.	zach.	pld.
Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet						
Ogniska Matki i Dziecka . . .	60	95	177	64	60	7
Liczba dzieci w opiece . . .	2 513	3 699	6 749	2 489	2 412	234
Dzieńce sezonowe (letnie) . .	374 ^a	333	481	77	95	13
Liczba dzieci w opiece . . .	22 991 ^a	16 145	21 430	3 444	4 737	621
Organizacja Kół Gospodyń Wiejskich						
Ogniska Matki i Dziecka . . .	31	95	135	101	34	—
Liczba dzieci w opiece . . .	1 307	2 826	3 698	2 530	1 158	—
Dzieńce sezonowe (letnie) . .	206	340	547	376	171	—
Liczba dzieci w opiece . . .	5 453	9 825	15 417	10 135	5 284	—
Inne organizacje kobiet wiejskich						
Ogniska Matki i Dziecka . . .	1	14	24	—	—	12
Liczba dzieci w opiece . . .	55	679	1 002	—	—	455
Dzieńce sezonowe (letnie) . .	76	112	296	—	10	14
Liczba dzieci w opiece . . .	2 805	4 460	10 784	—	406	620

^a W tym pomoc powodziom.

TABL. 11. DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY^a

Województwa	Marzec 1936	Marzec 1937			Mło- dociani	Koszt roczny ^b w tys. zł
		Ogó- łem	Dzieci			
			przed- szkolne	szkolne		
Polska	364 182	652 776	129 946	471 715	51 115	9 997
M.st. Warszawa	34 894	53 248	9 893	37 852	5 503	1 117
Centralne ^c	121 221	221 975	49 515	155 482	16 978	3 196
Wschodnie	34 129	75 513	11 565	59 152	4 796	1 142
Zachodnie	107 843	158 373	36 855	108 760	12 758	2 490
Południowe	66 095	143 667	22 118	110 469	11 080	2 052

^a Akcja Komitetów Pomocy Dzieciom i Młodzieży, istniejących na zasadzie zarządzenia Min. Opieki Społecznej z dnia 27.VIII 1935. ^b Rok szkolny. Koszty pokryły w przybliżeniu: Fundusz Pracy i Komitet Pomocy Zimowej 50%, samorząd terytorialny 26%, Min. Opieki Społecznej 8%, ubezpieczalnie społeczne i Z. U. S. 8%, społeczeństwo 8%. ^c Bez m. st. Warszawy.

Uwaga. Dożywianie trwa od października do czerwca. Największe nasilenie akcji dożywiania przypada na styczeń, luty i marzec.

TABL. 12. LETNIE KOLONIE I PÓLKOLONIE DZIECIĘCE

Wyszczególnienie	1932 ^a	1935	1936						1937
			Pol-ska	M. st. War-szawa	Województwa				
					centr. ^b	wsch.	zach.	płd.	
Dzieci objęte akcją w tys.	138,0	237,3	323,5	45,1	79,2	32,8	85,3	81,1	417,3
w tym rodziców bezrobotnych		82,2	104,3	4,4	30,4	5,9	47,9	15,7	
Liczba kolonii	1 013	1 648	1 533	244	367	144	493	285	2 027 ^c
Dzieci na koloniach w tys.	80,4	126,7	133,3	27,8	45,2	12,1	25,6	22,6	171,3 ^c
wypoczynkowych	69,5	118,8	125,0	28,8	42,4	11,9	22,9	21,0	114,5
lecniczych	10,9	7,9	8,3	1,0	2,8	0,2	2,7	1,6	12,8
Liczba półkolonii	234	918	1 931	23	173	264	165	1 306	3 273
Dzieci na półkoloniach w tys.	57,6	110,6	190,2	17,3	34,0	20,7	59,7	58,5	246,0
Sumy wydatkowane na kolonie i półkolonie w tys. zł	5 569	6670 ^d	7 526	2 005	2 059	596	1 492	1 374	9 918
Skarb Państwa	780	984	1 248	256	272	99	466	155	1 907
Związki samorządu terytor.	835	1 061	849	242	207	79	223	98	1 032
Fundusz Pracy	—	665	598	69	354	30	71	74	842
Subsydia społeczne		2 082	2 604	750	649	229	451	525	
Opłaty rodziców	3508	1 649	1 687	536	401	120	212	418	5139
Ubezpieczalnie społeczne i Z.U.S.	446	140	540	152	176	39	69	104	998

^a Bez woj. śląskiego. ^b Bez m. st. Warszawy. ^c Łącznie z obozami.
^d Brak podziału dla 89 tys. zł.

U w a g a. Tablica nie obejmuje dziecińców sezonowych (letnich) uwzględnionych w tabl. 10 na str. 280.

TABL. 13. PRZYFABRYCZNE INSTYTUCJE OCHRONY MACIERZYŃSTWA^a

Stan w dn. 1.1

Wyszczególnienie	1932	1936	1937	1938				
				Pol-ska	Województwa			
					centr.	wsch.	zach.	płd.
Fabryki wykonywujące opiekę	74	121	159	188	132	9	24	23
państwowe	40	35	34	35	18	3	9	5
prywatne	34	86	125	153	114	6	15	18
Kobiety zatrudnione w fabrykach	20799	51616	68707	85447	72119	1 429	6 687	5 212
Żłobki	34	32	30	32	18	—	9	5
Dzieci w żłobkach	525	518	478	456	279	—	122	55
Stacje lotne ^b	60	97	138	174	128	9	19	18
Dzieci pod opieką stacji lotnych	3 430	4 239	6 445	7 329	5 172	534	818	805

^a Istniejące na zasadzie ustawy w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet z dnia 2. VII 1924. ^b Odpowiada liczbie fabryk, które zorganizowały stacje lotne.

TABL. 14. POMOC DORAŻNA FUNDUSZU PRACY DLA BEZROBOTNYCH

Wyszczególnienie	1935- -1936	1936/37					
		Polska	M. st. War- szawa	Województwa			
			centr. ^a	wsch.	zach.	pld.	
Liczba rodzin objętych pomocą dorażną ^b							
Kwiecień	187 546	234 839	6 851	76 906	6 232	120 321	24 529
Maj	136 871	169 447	4 650	40 400	2 675	105 978	15 744
Czerwiec	107 195	93 225	4 287	11 656	1 569	65 091	10 623
Lipiec	93 694	79 462	3 509	10 752	967	57 799	6 436
Sierpień	86 850	72 135	4 509	9 732	723	51 847	5 304
Wrzesień	76 925	67 411	3 906	5 698	588	51 742	5 477
Październik	72 431	64 285	4 109	5 724	450	48 278	5 724
Listopad	97 457	84 619	4 235	11 772	732	55 323	12 557
Grudzień	209 839	—	—	—	—	—	—
Styczeń	234 585	—	—	—	—	—	—
Luty	260 734	—	—	—	—	—	—
Marzec	260 360	—	—	—	—	—	—

Udzielone świadczenia w tys. zł^a
 Wartość świadczeń . . . . . | 20 298 | 11 344^a | 938 | 2 516 | 339 | 5 997 | 1 129

^a Bez m. st. Warszawy. ^b Od grudnia 1936 akcję pomocy bezrobotnym prowadził O. O. K. P. B., ob. tabl. 15. ^c W tym 426 tys. zł nie podzielonych według województw; ponadto udzielono dotacji 2 545 tys. zł Ogólnopolskiemu Obywatelskiemu Komitetowi Pomocy Bezrobotnym.

Uwaga. Dochody Funduszu Pracy ob. dział XXIII, tabl. 27, str. 373.

TABL. 15. DZIAŁALNOŚĆ OGÓLNOPOLSKIEGO OBYWATELSKIEGO KOMITETU POMOCY BEZROBOTNYM (POMOC ZIMOWA) W 1936/37 R.

Wyszczególnienie	Polska	M. st. War- szawa	Województwa			
			centr. ^a	wsch.	zach.	pld.
Rodziny i dzieci objęte pomocą						
Liczba rodzin objętych pomocą zimową:						
listopad 1936	8 282	—	—	3 632	—	4 650
grudzień „	268 326	5 257	111 108	14 063	98 999	38 899
styczeń 1937	335 309	10 107	124 629	17 786	131 384	51 403
luty „	367 995	13 567	132 872	20 392	141 771	59 393
marzec „	375 994	15 708	136 246	26 028	136 314	67 696
kwiecień „	267 023	16 019	89 612	13 796	105 385	42 211
maj „	111 057	10 603	16 278	5 032	74 001	5 143
czerwiec „	7 756	7 756	—	—	—	—
Liczba dożywianych dzieci ^b :						
listopad 1936	14 824	—	2 500	5 000	—	7 324
grudzień „	323 548	33 748	125 235	40 998	73 750	49 817
styczeń 1937	437 270	43 212	168 228	49 190	105 306	71 334
luty „	509 064	48 938	187 721	54 338	131 356	86 711
marzec „	555 874	52 812	179 063	70 667	131 582	121 756
kwiecień „	510 002	53 733	141 586	71 044	128 451	115 180
maj „	251 513	16 434	68 053	57 668	85 731	23 627
czerwiec „	12 022	12 022	—	—	—	—
Udzielone świadczenia i wpływy w tys. zł						
Wartość świadczeń	33 103 ^a	4 174	10 291	2 318	10 882	5 049
Wpływy—ogółem	36 304 ^d	4 519	8 492	1 795	9 537	4 573
w gotówce	28 545 ^d	4 030	6 063	1 222	6 308	3 536
w naturze	7 759	489	2 429	573	3 229	1 039

^a Bez m. st. Warszawy. ^b Dane te uwzględniono również w tabl. 11 na str. 280.
^{c-d} W tym nie podzielonych według województw: ^c—389 tys. zł; ^d—7 386 tys. zł.

TABL. 16. ZAREJESTROWANI INWALIDZI WOJENNI I WOJSKOWI WEDŁUG NARODOWOŚCI I ARMIIJ

Stan w dn. 31.III 1937

Armie Województwa	Ogółem	Inwalidzi narodowości						Innej
		pol- skiej	ukra- ińskiej i ruskiej	biało- ruskiej	rosyj- skiej	nie- miec- kiej	ży- dow- skiej	
Ogółem	166 733	127 649	25 661	3 884	656	3 595	5 236	52
Armia polska	34 221	30 173	1 572	664	176	628	991	17
Byłe formacje polskie, (legiony, korpusty itp.)	1 731	1 713	3	—	5	—	9	1
Byłe formacje obce uznane przez Pań- stwo Polskie	305	30	251	4	8	—	1	11
Była armia rosyjska	19 215	10 812	3 465	3 177	465	162	1 114	20
Była armia niemiecka	58 814	56 075	—	—	—	2 708	31	—
Była armia austriacka	52 447	28 846	20 370	39	2	97	3 090	3
Centralne	28 657	25 548	213	588	503	569	1 228	8
Wschodnie	12 569	4 338	4 104	3 246	143	49	650	39
Zachodnie	67 599	64 609	14	—	3	2 895	75	3
Południowe	57 908	33 154	21 330	50	7	82	3 283	2

TABL. 17. ZAREJESTROWANI INWALIDZI WOJENNI I WOJSKOWI WEDŁUG STOPNIA UTRATY ZDOLNOŚCI ZAROBKOWEJ

Stan w dn. 31.III

Województwa Przyczyny Inwalidztwa	1936	1937				
		Ogółem	Inwalidzi według stopnia utraty zdolności do pracy			
			poniżej 15%	15- 44%	45- 84%	85- 100%
Ogółem	168 320	166 733	38 499	99 984	26 168	2 082
Inwalidzi, których upraw- nienia określono:						
na stałe	149 229	146 324	34 425	86 305	23 796	1 798
tymczasowo	19 091	20 409	4 074	13 679	2 372	284
Centralne	28 367	28 657	7 011	15 974	5 204	468
Wschodnie	12 499	12 569	2 503	7 437	2 447	182
Zachodnie	68 489	67 599	17 400	39 462	9 960	777
Południowe	58 965	57 908	11 585	37 111	8 557	655
Uszkodzenia kończyn	92 562	91 919	17 754	54 582	18 812	771
Uszkodzenia głowy, kręgo- słupa itp.	23 250	23 246	6 400	14 078	2 515	253
Schorzenia pochodzenia gruź- liczego	8 384	7 556	1 651	4 527	1 215	163
Schorzenia psychiczne i ner- wowe	8 464	8 622	2 500	4 800	1 057	265
Schorzenia uszu	2 962	2 914	672	1 957	272	13
Ociemniałi	5 755	5 640	17	4 270	887	466
Inne schorzenia	26 943	26 836	9 505	15 770	1 410	151

TABL. 18. ZAOPATRZENIA WETERANÓW POWSTAŃ NARODOWYCH I BYŁYCH SKAZAŃCÓW POLITYCZNYCH

A. Wydatki z budżetu Skarbu Państwa^a

Wyszczególnienie	1931-	1932-	1933-	1934-	1935-	1936-	1937-	1938-
	-1932	-1933	-1934	-1935	-1936	-1937 ^b	-1938 ^b	-1939 ^b
	w tysiącach złotych							
Ogółem	2 624	3 040	3 302	3 535	3 584	3 528	4 680	4 975
Pensje weteranów powstań narodowych	1 499	1 291	1 174	921	871	760	750	775
Zaopatrzenia byłych skazańców politycznych	1 125	1 749	2 128	2 614	2 713	2 760	3 100	3 200
Zaopatrzenia uczestników walk o niepodległość	—	—	—	—	—	8	830	1 000

B. Osoby pobierające zaopatrzenia
Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Ogółem	2 363	2 548	2 887	3 064	3 052	3 365	3 501
Uczestnicy powstań narodowych	1 594	1 406	1 273	1 167	1 047	950	866
Weterani	327	264	191	145	107	75	57
Wdowy	1 267	1 142	1 082	1 022	940	875	809
Byli skazańcy polityczni	769	1 142	1 614	1 897	2 005	2 246	2 328
Skazańcy	454	731	1 056	1 281	1 315	1 479	1 513
Wdowy	204	278	364	454	499	565	597
Sieroty	111	121	164	152	145	155	168
Rodzice ^e	—	12	30	40	46	47	50
Uczestnicy walk o niepodległość	—	—	—	—	—	169 ^d	507 ^d

^a Przewidziane w części 17 budżetu: Renty inwalidzkie i pensje. ^b Budżet. ^c Liczba rent wypłaconych rodzicom. ^{d-e} Stan w dniu 31.III; przyznano zaopatrzenia: ^d—59 uczestnikom, 36 wdowom, 56 sierotom, 18 rodzicom; ^e—21 uczestnikom, 98 wdowom, 149 sierotom, 49 rodzicom.

TABL. 19. ZAOPATRZENIA INWALIDÓW WOJENNYCH I WOJSKOWYCH

A. Wydatki z budżetu Skarbu Państwa^a

Wyszczególnienie	1932-	1933-	1934-	1935-	1936-	1937-	1938-
	-1933	-1934	-1935	-1936	-1937	-1938 ^b	-1939 ^b
	w tysiącach złotych						
Ogółem	127 614	121 821	99 876	99 502	92 810	94 020	101 032
Renty inwalidów wojennych i wojskowych z 1914 i lat następnych	125 589	120 083	98 377	98 112	91 588	92 540	99 270
Renty inwalidów w wojennych sprzed 1914	1 269	1 124	1 101	1 046	981	980	960
Kapitalizacja rent	756	614	398	344	241	500	802

B. Osoby pobierające renty inwalidzkie
Stan w dn. I.VII

Wyszczególnienie	1933	1934	1935	1936	1937 ^c		
					Ogółem	A	B
Ogółem	243 340	180 982	190 732	199 638	209 703	204 732	4 971
Inwalidzi	119 592	77 756	81 858	87 856	95 896	91 382 ^d	4 514
Wdowy	66 318	53 078	58 657	61 284	62 850	62 460	390
Sieroty	41 830	29 546	28 941	28 032	26 382	26 315	67
Rodzice ^e	15 600	20 602	21 276	22 466	24 575	24 575	—

^a Przewidziane w części 17 budżetu: Renty inwalidzkie i pensje. ^b Budżet. ^c A—renty inwalidów wojennych i wojskowych z 1914 i lat następnych; B—renty inwalidów wojennych sprzed 1914. ^d W tym 6 671 inwalidów wojskowych. ^e Liczba rent wypłaconych rodzicom.

U w a g a. Wydatki na leczenie, protezowanie i opiekę nad inwalidami ob. tabl. 1. na str. 276.

DZIAŁ XV. ZDROWOTNOŚĆ PUBLICZNA. SPORT

A. Zdrowotność publiczna

Ob. także dział XIV, tabl. 5, 12 i 13, str. 276 i 281

TABL. 1. LEKARZE W 1935 R.

Województwa	Ogółem	Większe miasta ^a	Więsi i mniejsze miasta	Ogółem	Większe miasta ^a	Więsi i mniejsze miasta
	Liczby bezwzględne			na 10 000 mieszkańców		
Polska	12 427	7 664	4 763	3.7	16.8	1.6
M. st. Warszawa	2 850	2 850	—	23.0	23.0	—
Warszawskie	522	29	493	2.0	4.9	1.9
Łódzkie	932	670	262	3.4	8.8	1.3
Kieleckie	593	291	302	1.9	6.7	1.1
Lubelskie	421	101	320	1.6	8.5	1.3
Białostockie	407	166	241	2.4	11.2	1.5
Wileńskie	630	480	150	4.1	23.0	1.3
Nowogrodzkie	178	—	178	1.6	—	1.6
Poleskie	201	76	125	1.7	14.1	1.1
Wołyńskie	337	—	337	1.5	—	1.5
Pomorskie	974	546	428	4.4	14.3	2.3
Poznańskie	332	157	175	2.9	8.1	1.8
Śląskie	491	236	255	3.6	8.9	2.3
Krakowskie	1 217	814	403	5.1	32.5	1.9
Lwowskie	1 664	1 148	516	5.1	29.8	1.8
Stanisławowskie	347	100	247	2.2	15.8	1.7
Tarnopolskie	331	—	331	2.0	—	2.0

^a Miasta liczące powyżej 50 000 mieszkańców.

Źródło: Dr M. Kacprzak *Rozsiedlenie lekarzy w Polsce*, Warszawskie Czasopismo Lekarskie, nr 2—4, 1937.

TABL. 2. LEKARZE W NIEKTÓRYCH KRAJACH
Liczba lekarzy na 10 000 mieszkańców

Kraje	Lata	Le-karze	Kraje	Lata	Le-karze	Kraje	Lata	Le-karze
Węgry	1935	10.5	Norwegia	1935	7.4	Z. S. R. R.	1935	5.0
Włochy	1935	8.5	Belgia	1934	7.4	Bulgaria	1936	4.5
Szwajcaria	1936	8.2	Czechosłow.	1936	7.4	Szwecja	1935	4.2
Japonia	1934	8.1	Niemcy	1936	7.3	Polska	1935	3.7
Łotwa	1936	7.9	Holandia	1935	7.0	Jugosławia	1935	3.5
Dania	1935	7.7	Francia	1931	6.1	Finlandia	1936	3.2

TABL. 3. APTEKI I PERSONEL APTECZNY
Stan w dn. 1.1

Wyszczególnienie	1935		1936		1937					
					Województwa					
	1935	1936	Pol-ska	m. st. War-sza-wa	cen-tral-ne ^a	wscho-dnie	za-cho-dnie	po-tu-dnio-we		
Apteki	2 208	2 232	2 260	133	891	333	394	509		
Na 100 000 mieszkańców publiczne	6.6	6.6	6.6	10.8	6.8	5.5	8.2	5.6		
ubezpieczalni społeczn.	2 305	2 029	2 064	106	818	316	343	491		
zakładowe i domowe	94	86	85	11	47	4	8	15		
Personel	4 975	5 157	5 205	709	1 875	676	709	1 235		
z ukończonymi studiami	3 394	3 494	3 582	484	1 145	375	585	993		
pomocnicy apteczni	1 581	1 663	1 623	225	731	301	124	242		

^a Bez m. st. Warszawy.

TABL. 4. SZPITALA I ŁÓŻKA W SZPITALACH
Stan w dn. I.I

Lata Szpitale według właścicieli	Szpi- tale	Łóżka w szpitalach		Województwa	Szpi- tale	Łóżka w szpitalach	
		ogó- łem	na 10 000 miesz.			ogó- łem	na 10 000 miesz.
1928	672	58836	19.6	M. st. Warszawa	60	7 326	59.2
1929	707	61 028	20.1	Warszawskie . . .	58	5 598	20.4
1930	716	64 493	21.0	Łódzkie	53	5 742	20.3
1931	718	67 252	21.2	Kieleckie	44	3 316	16.3
1932	726	70 937	22.0	Lubelskie	38	2 764	16.4
1933	710	70 763	21.7	Białostockie . . .	34	2 291	13.4
1934	676	69 083	20.9	Wileńskie	36	2 405	17.4
1935	679	70 775	21.2	Nowogrodzkie . .	17	631	5.3
1936	672	70 734	20.9	Poleskie	16	852	7.0
1937	669	72 247	21.1	Wołyńskie	32	1 104	4.9
Państwowe . . .	59	10 328	3.0	Poznańskie	78	8 927	39.4
Samorządowe . .	285	36 579	10.7	Pomorskie	33	5 186	44.7
Spółeczne ^a . . .	218	23 481	6.9	Śląskie	55	9 895	71.1
Prywatne	107	1 859	0.5	Krakowskie	50	7 690	31.3
				Lwowskie	31	6 246	18.6
				Stanisławowskie . .	20	1 314	6.3
				Tarnopolskie . . .	14	960	5.6

^a Łącznie ze szpitalami ubezpieczalni społecznych.

Uwaga. Tabl. 4, 5, 7 i 8 nie obejmują szpitali i sanatoriów wojskowych.

TABL. 5. ŁÓŻKA W SZPITALACH WEDŁUG RODZAJU CHOROÓB
Stan w dn. I.I

Łóżka przeznaczone dla chorych na choroby	1935	1936	1937					
			Województwa					
			Polska	m. st. War- szawa	cen- tralne ^a	wscho- dnie	za- cho- dnie	po- łud- niowe
Liczby bezwzględne								
Wewnętrzne . . .	13 567	13 195	13 440	1 554	3 430	1 206	4 426	2 824
Chirurgiczne . . .	12 708	12 960	13 004	1 446	3 331	1 196	4 415	2 615
Ginek.-położn. . .	5 602	5 705	5 899	1 084	1 619	753	1 271	1 172
Zakaźne	5 510	5 276	5 466	500	1 739	567	1 388	1 272
Wener.-skórne . .	3 043	2 987	2 959	720	496	236	568	938
Dziecięce	4 088 ^b	4 132 ^c	4 220 ^d	555	1 499	155	779	1 237
Gruźlicze ^e	6 423	6 498	6 658	413	2 093	221	1 971	1 960
Psychiatryczne . .	15 186	15 319	15 931	550	4 936	265	8 000	2 183
Inne	4 648	4 662	4 670	504	568	393	1 190	2 019
Na 10 000 mieszkańców								
Wewnętrzne . . .	4.1	3.9	3.9	12.6	2.6	2.0	9.2	3.1
Chirurgiczne . . .	3.8	3.8	3.8	11.7	2.5	2.0	9.2	2.8
Ginek.-położn. . .	1.7	1.7	1.7	8.8	1.2	1.3	2.6	1.7
Zakaźne	1.6	1.6	1.6	4.1	1.3	0.9	2.9	1.4
Wener.-skórne . .	0.9	0.9	0.9	5.8	0.4	0.4	1.2	1.0
Dziecięce	1.2	1.2	1.2	4.5	1.1	0.3	1.6	1.4
Gruźlicze ^e	1.9	1.9	1.9	3.3	1.6	0.4	4.1	2.0
Psychiatryczne . .	4.5	4.5	4.7	4.5	3.8	0.4	16.6	2.8
Inne	1.4	1.4	1.4	4.1	0.4	0.7	2.5	2.1

^a Bez m. st. Warszawy. ^{b-d} W tym łóżek dla chorych na gruźlicę.
^b—835, ^c—1 212, ^d—1 221. ^e Bez przewentoriów. Łóżka dla chorych
gruźlicą kostną częściowo zaliczono do pozycji „Innych”.

TABL. 6. ŁÓŻKA W SZPITALACH W NIEKTÓRYCH KRAJACH
Liczba łóżek na 10 000 mieszkańców

Kraje	Lata	Łóżka	Kraje	Lata	Łóżka	Kraje	Lata	Łóżka
Niemcy	1936	97.7	Dania	1935	65.0	Polska	1937	21.1
Kanada	1935	92.7	Łotwa	1936	63.9	Bułgaria	1936	19.9
Australia	1934	83.0	Czechosł.	1936	54.0	Grecja	1935	19.4
Norwegia	1935	82.8	Węgry	1935	52.2	Jugosławia	1936	18.1
Austria	1935	77.4	Z.S.R.R.	1935	28.0	Litwa	1934	15.5

TABL. 7. ŁÓŻKA DLA CHORYCH NA GRUŻLICĘ W SZPITALACH OGÓLNYCH, SANATORIACH I PREWENTORIACH
Stan w dn. I.I 1937

Województwa	Zakłady				Łóżka w zakładach			
	Ogółem	Szpita- le	Sana- toria	Pre- wen- toria	Ogółem	Szpita- le	Sana- toria	Pre- wen- toria
Polska	207	138	42	27	10 102	2 701	5 272	2 129
M. st. Warszawa	7	7	—	—	473	413	—	60
Warszawskie	22	4	12	6	1 748	47	1 261	440
Łódzkie	17	11	3	3	754	295	269	190
Kieleckie	14	11	2	1	733	198	285	250
Lubelskie	13	12	1	—	190	140	50	—
Białostockie	12	12	—	—	153	153	—	—
Wileńskie	6	2	1	3	240	110	40	90
Nowogródzkie	—	—	—	—	—	—	—	—
Poleskie	2	1	1	—	65	5	60	—
Wołyńskie	3	2	—	1	51	11	—	40
Pomorskie	12	12	—	—	103	103	—	—
Poznańskie	27	21	4	2	1 255	316	769	170
Śląskie	26	21	2	3	977	309	478	190
Krakowskie	29	11	11	7	2 630	370	1 625	635
Lwowskie	8	6	2	—	334	181	153	—
Stanisławowskie	8	4	3	1	388	42	282	64
Tarnopolskie	1	1	—	—	8	8	—	—

a Posiadające łóżka dla chorych na gruźlicę.

TABL. 8. ZAKŁADY DLA UMYSŁOWO CHORYCH
Stan w dn. I.I

Zakłady łóżka Chorzy	1935	1936	1937					
			Polska	Województwa				
				m. st. War- szawa	cen- tral- ne*	wscho- dnie	Za- cho- dnie	połu- dnie
Zakłady specjalne	40	44	45	4	18	2	12	9
oddziały szpitali ogólnych	35	35	35	3	15	1	9	7
Łóżka w zakładach specjalnych	5	9	10	1	3	1	3	2
oddziałach szpitali ogólnych	15 186	15 319	15 931	550	4 936	265	8 000	2 180
Chorzy	14 878	14 698	15 114	410	4 806	230	7 572	2 096
Łóżka w zakładach specjalnych	308	621	817	140	130	35	428	84
Chorzy	16 580	17 619	17 526	573	5 395	281	8 074	3 203

a Bez m. st. Warszawy.

TABL. 9. OŚRODKI ZDROWIA

Wyszczególnienie	1936								
	1931	1932	1935	Pol- ska	Województwa				
					m. st. War- szawa	centr. ^a	wsch.	zach.	pld.
Stan w dn. 31.XII									
Liczba ośrodków	205	231	310	397	10	151	79	54	103
Liczba działów:									
przeciwgruźlicze	193	216	294	366	9	144	67	46	100
przeciwjaglicze	186	210	273	362	10	144	78	38	92
przeciwweneryczne	405	112	154	245	6	104	56	26	51
opieka nad matką	107	101	156	198	9	82	40	25	42
„ nad dzieckiem	135	146	227	292	10	114	53	45	70
inne	189	226	288	439	26	162	126	27	90
Liczba personelu:									
lekarze	488	474	776	996	157	325	166	141	207
pielęgniarki	355	382	544	692	106	227	107	128	124
kontrolerzy sanitarni	78	70	75	89	33	31	7	9	9
inni funkcjonariusze	287	180	433	231	15	100	50	26	40
Osoby pod stałą opie- ką w tys.	435	441	705	1 085	164	401	193	143	184
W ciągu roku sprawozdawczego									
Udzielone porady w tys.	981	1 134	1 462	2 233	222	844	438	288	441
Przeprowadzone odwie- dżiny domowe w tys.	203	217	283	378	38	139	53	68	90

a Bez m. st. Warszawy.

TABL. 10. WYDATKI NA URZĄDZENIE I PROWADZENIE OŚRODKÓW ZDROWIA

Źródła pokrycia wydatków	1936/37								
	1931- -1932	1934- -1935	1935- -1936	Pol- ska	Województwa				
					m. st. War- szawa	centr. ^a	wsch.	zach.	pld.
w tysiącach złotych									
Ogółem	4 084	3 357	4 681	5 119	1 182	1 809	705	764	699
Skarb Państwa	368	455	678	792	14	261	185	149	109
Związki samorzą- du terytorialnego ^b	2 963	2 219	3 315	3 526	1 148	1 264	385	399	320
Ubezpieczalnie społeczne	317	156	143	198	—	64	21	51	60
Opłaty za świad- czenia	197	133	179	241	20	89	76	39	17
Polski Czerwony Krzyż	—	—	39	76	—	51	9	12	—
Inne	239	394	327	286	—	80	29	114	—

a Bez m. st. Warszawy. b Łącznie ze Skarbem Śląskim.

TABL. 11. PRZYCHODNIE DLA MATKI I DZIECKA (STACJE OPIEKI NAD MATKĄ I DZIECKIEM)
A. Sieć stacji. Stan w dn. 31.XII

Wyszczególnienie	1937								
	1934	1935	1936	Województwa					płd.
				Pol-ska	m. st. War-szawa	centr. ^a	wsch.	zach.	
Liczba stacji	387	423	488	554	26	177	103	142	106
w tym									
przy ośrodkach zdrowia	158	190	241	288	10	119	57	28	74
w miastach	315	329	358	395	26	116	60	105	88
na wsi	72	94	130	159	x	61	43	37	18
Stacje stanowiące własność:									
Skarbu Państwa	6	8	4	2	—	—	1	—	1
Samorządu terytorialnego	234	266	323	409	10	116	79	116	88
gmin wiejskich	8	12	16	22	x	2	9	11	—
miast	77	77	82	103	10	25	10	41	17
powiat, związków sam.	91	128	170	211	x	80	43	25	63
wspólną z innymi instyt.	58	49	55	73	—	9	17	39	8
Ubezpieczalni społecznych	15	13	13	15	—	—	—	13	2
Organizacji społecznych	132	136	148	128	16	61	23	13	15

B. Działalność stacji

Wyszczególnienie	1936						
	1935	Województwa					płd.
		Pol-ska	m. st. War-szawa	centr. ^a	wsch.	zach.	
Stacje uwzględnione	423	453	26	148	80	116	83
Dzieci pod opieką w tys.	128.1	163.5	17.5	46.2	18.8	50.7	30.3
Porady udzielone dzieciom w tys.	493.7	574.4	79.0	163.6	65.7	189.4	76.7
Kobiety pod opieką w tys.	15.2	17.5	3.5	4.7	3.2	2.7	3.4
Porady udzielone kobietom w tys.	30.3	33.5	8.1	8.1	6.0	5.2	6.1
Dokonane wywiady w tys.	293.6	314.7	26.6	101.9	39.7	101.6	44.9
Wydane mleko w tys. l.	12 605	2 703	194	892	361	1 141	115

^a Bez m. st. Warszawy.

U w a g a. Ponadto w 1936 — 193 stacji dokonało 114863 naświetlań 11 933 dzieci; 122 stacji sprawowało opiekę higieniczną w 1 572 szkołach, w których zbadano 254 423 dzieci.

TABL. 12. POMOC LEKARSKA DLA FUNKCJONARIUSZÓW PAŃSTWOWYCH I ICH RODZIN W 1936 R.

Wyszczególnienie	Województwa					
	Polska	m. st. War-szawa	cen-tralne ^a	wscho-dnie	za-chodnie	połu-dniowe
Osoby leczone ^b	619.8	123.8	145.6	107.8	109.5	133.1
ambulatoryjnie	443.5	94.9	108.2	81.1	57.3	102.0
w domu	139.2	22.7	29.6	21.9	40.5	24.5
w szpitalach i sanatoriach	37.1	6.2	7.8	4.8	11.7	6.6
Porady udzielone	1 246.6	222.6	321.7	218.5	214.0	269.8
Dni szpitalne i sanatoryjne	523.4	120.1	119.5	59.2	97.6	127.0
Badania diagnostyczne i za-biegi fizykoterapeutyczne	47.4	14.5	10.3	7.6	3.3	11.7
Wydane recepty	1 039.2	192.7	312.1	195.3	158.3	180.8
Koszt pomocy lek. w tys. zł	8 653	1 870	2 276	1 026	1 389	2 092

^a Bez m. st. Warszawy. ^b Na podstawie wydanych kart porad, skutkiem czego niektóre osoby liczone są kilkakrotnie.

TABL. 13. LECZNICTWO W UBEZPIECZALNIACH SPOŁECZNYCH
Wydatki na lecznictwo ob. dział XVI, tabl. 8, str. 301

Wyszczególnienie	1936	1937						
		Ogółem	w tym ubezpieczalnie społeczne					
			Warszawa	Łódź	Kraków	Lwów	Sosnowiec	Fa- zna
w tysiącach								
Przec. liczba ubezpiecz.	1 761.8	1 954.4	353.0	182.7	88.0	84.9	80.9	74.0
Porady lekarzy	15529.5	18531.9	4025.2	1703.9	883.1	982.4	1134.3	782.2
domowych	11703.6	13565.4	2377.7	1129.3	566.2	616.1	921.9	604.0
w gabinet. i ambul.	10436.3	12170.8	2096.0	922.2	527.7	556.9	856.3	614.2
w domu chorego	1 267.3	1 394.6	279.7	207.1	38.5	55.2	65.4	54.0
specjalistów	3 825.9	4 966.5	1647.5	574.6	316.9	366.3	212.4	152.4
w tym:								
pediatrów		778.7	472.0	—	61.7	62.8	12.9	40.0
wenerol. i dermatol.		1 232.8	357.1	173.8	63.5	74.0	61.7	88.0
chirurgów i ortoped.		835.4	297.2	103.6	47.7	56.2	39.4	42.2
ginekol. i położników		496.3	152.1	59.3	28.1	36.8	26.1	34.0
okulistów		731.2	159.9	101.8	45.3	52.5	38.1	38.0
Wydane leki i środki								
opatrunkowe	18031.5	21857.2	5700.4	2676.3	832.4	1103.5	1315.4	536.5
Zabiegi leczenia fizy-								
kalnego ^a	1 949.7	1 930.4	285.2	283.9	163.5	104.3	53.5	286.3
Zabiegi w zakładach								
Roentgena	387.9	447.1	105.0	61.4	24.1	35.7	39.1	25.4
prześwietlenia	178.3	213.5	50.2	27.1	8.1	21.9	15.6	11.0
zdjęcia	130.8	155.1	39.4	25.2	10.2	10.0	15.6	8.0
naświetlania	78.8	78.5	15.4	9.1	5.8	3.8	7.9	2.0
Leczenie stomatolo-								
giczne obowiązkowe:								
plomby	101.3	99.7	4.7	2.8	2.5	2.4	8.8	0.0
leczenie ropotoku								
(zabiegi)	56.0	47.5	8.3	0.9	0.8	1.9	0.7	0.0
znieczulenia zębów	512.5	550.0	136.8	83.8	7.7	12.2	28.0	16.0
usunienia zębów	582.9	691.9	125.8	45.7	15.9	36.3	60.1	21.0
protezy	3.9	5.9	—	0.2	0.0	0.1	1.5	0.0
inne zabiegi	46.8	88.8	32.9	0.6	3.6	1.3	0.8	0.2
nieobowiązkowe:								
plomby	225.1	226.5	101.7	19.5	5.8	5.1	12.0	12.0
protezy	5.1	7.3	3.2	0.0	0.2	0.2	0.3	—
Chorzy skierowani:								
do szpitali własnych	58.5	61.2	0.7 ^b	14.7	10.7	10.6	13.1	1.0
do sanator. własnych	1.3	1.6	—	0.7	—	0.3	—	—
do szpitali i sanato-								
riów obcych	149.4	189.4	42.7	6.6	4.2	8.2	1.6	9.3
Dni szpitalne ^c	865.4	891.2	6.2 ^b	228.0	153.8	135.7	186.1	27.0
„ sanatoryjne ^c	58.8	69.5	—	43.5	—	7.9	—	—
Dni zasiłkowe:								
chorobowe	5 384.8	7 039.5	1267.1	772.2	400.4	297.5	422.2	282.4
pogłowe	725.7	762.8	133.7	148.9	42.0	18.3	21.1	28.0
dla karmiących	5 693.1	6 004.0	814.6	414.1	287.8	206.3	229.9	237.6
Zgony	33.6	37.1	6.3	3.8	1.4	1.3	1.7	1.1
Zasiłki wypłac. w tys. zł:								
chorobowe	7 913.5	12238.7	2716.4	1446.6	613.8	531.7	884.4	413.0
pogłowe	787.6	1 118.4	202.8	276.2	57.8	17.6	23.2	36.3
dla karmiących	771.4	834.1	147.9	74.0	52.5	23.8	27.2	27.0
pogrzebowe	1 728.6	1 929.9	460.3	227.4	68.9	63.7	109.4	67.0

^a Naświetlania lampą kwarcową, diatermia, sollux itp. ^b Szpital był czynny tylko w IV kw. ^c W zakładach własnych.

TABL. 14. SZCZEPIENIA OCHRONNE^a

Szczepienia	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	w tysiącach									
Przeciwko:										
ospie	1 753	1 954	2 124	2 176	2 250	2 211	2 381	2 263	2 145	1 917
błonicy	—	—	109	118	153	162	242	302	414	471
durowi brzuszemu	85	182	149	189	220	162	493	218	256	360
czerwonce	7	15	17	13	38	7	276	84	252	352
płonicy	211	136	161	111	146	114	180	206	173	159
durowi płamistemu	—	—	—	1	2	5	8	7	13	16

a Dane nie obejmują wojska.

TABL. 15. WAŻNIEJSZE CHOROBY ZAKAŹNE ZAREJESTROWANE^a

Choroby	1921-1925	1926-1930	1931-1935	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	przeciętne roczne									
Zachorowania										
Dur brzuszny	19 295	15 288	15 425	12 104	20 349	12 523	18 560	13 590	15 807	17 490
Dur osutkowy	23 072	2 509	3 462	2 154	2 424	3 454	5 127	4 149	3 757	3 477
Dur powrotny	11 519	9	3	2	6	2	2	1	1	5
Ospa	1 783	30	5	9	3	5	5	4	1	1
Odra	26 043	44 353	28 867	19 427	24 877	38 170	38 256	23 606	40 591	40 004
Płonica	20 373	30 758	20 391	19 115	22 015	21 961	20 968	17 898	21 173	24 896
Krztusiec	6 412	9 465	8 041	5 852	8 723	8 813	9 295	7 523	10 997	6 874
Błonica	4 556	10 995	18 443	14 917	18 757	17 324	23 370	17 849	19 565	21 084
Czerwonka	13 276	3 252	6 051	1 293	7 244	6 75	16 717	4 326	7 603	8 375
Zimnica	15 801	573	203	134	151	222	255	251	263	309
Róża	1 627	3 913	4 303	3 921	3 856	4 034	4 769	4 934	5 819	6 448
Zapalenie opon mózgowych	483	645	659	558	594	530	539	1 075	1 322	1 812
Śpiączka epidemiczna	156	38	14	13	11	23	12	11	12	13
Gorączka połogowa	695	1 189	1 492	1 517	1 229	1 407	1 588	1 721	1 467	1 493
Heine-Medina	—	54 ^b	82	40	148	69	83	69	252	158
Zgony										
Dur brzuszny	1 546	1 179	1 137	916	1 408	920	1 334	1 108	1 107	1 184
Dur osutkowy	1 860	190	216	144	185	200	303	249	234	196
Dur powrotny	387	0.4	—	—	—	—	—	—	—	1
Ospa	311	3	1	2	2	1	—	2	—	—
Odra	708	750	256	235	206	309	344	186	327	279
Płonica	2 311	2 269	604	693	729	607	508	482	561	493
Krztusiec	466	570	292	322	371	261	215	291	576	441
Błonica	489	801	955	858	1 059	877	1 088	894	997	1 186
Czerwonka	1 894	393	646	137	852	42	1 753	447	755	969
Zimnica	13	3	0.6	1	1	1	—	—	1	—
Róża	95	190	209	201	196	221	223	204	300	223
Zapalenie opon mózgowych	264	224	160	155	162	134	136	215	251	360
Śpiączka epidemiczna	37	14	5	7	3	8	1	8	4	1
Gorączka połogowa	251	372	353	371	341	334	354	366	397	381
Heine-Medina	—	5 ^b	10	6	11	8	16	7	22	12

a Dane nie obejmują wojska. b 1927—1930.

TABL. 16. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ W MIASTACH LICZĄCYCH
PONAD 100 000 MIESZKAŃCÓW

Przyczyny zgonów	Zgony			Zgony na 10 000 mieszkańców		
	1935 ^a	1936 ^a	1937	1935 ^a	1936 ^a	1937
Ogółem	40 175	39907	44222	111.6	109.7	113.4
Dur brzuszny i rzekomy	282	297	397	0.8	0.8	1.0
Dur osutkowy	7	4	3	0.0	0.0	0.6
Odra	120	119	132	0.3	0.3	0.3
Płonica	148	213	200	0.4	0.6	0.5
Krzusiec	150	254	149	0.4	0.7	0.4
Błonica i dławiec	258	293	327	0.7	0.8	0.8
Grypa	276	159	478	0.8	0.4	1.2
Czerwonka	12	37	36	0.0	0.1	0.1
Inne choroby nagminne	435	554	506	1.2	1.5	1.3
Gruźlica narządów oddechowych	5 000	4 883	5 316	13.9	13.4	13.6
Pozostałe postaci gruźlicy	624	684	655	1.7	1.9	1.7
Rak i inne nowotwory złośliwe	3 529	3 772	3 975	9.8	10.4	10.2
Zapalenie opon mózgowych	415	401	461	1.2	1.1	1.2
Udar i rozmięczenie mózgu	1 813	1 737	1 945	5.0	4.8	5.0
Choroby serca	7 523	7 195	8 126	20.9	19.8	20.8
Choroby narządów oddechowych	1 110	984	1 143	3.1	2.7	2.9
Zapalenie płuc	4 058	3 786	4 406	11.3	10.4	11.3
Choroby przewodu pokarmowego (z wyłączeniem raka)	1 911	2 053	2 177	5.3	5.7	5.6
w tym u dzieci do 2 lat	1 076	1 307	1 419	3.0	3.6	3.6
Marskość wątroby	80	93	72 ^b	0.2	0.3	0.3
Zapalenie nerek	662	585	628	1.9	1.6	1.6
Choroby ciąży i porodu	310	327	328	0.9	0.9	0.8
Wątlność wrodzona i wady rozwoju	2 086	2 040	2 360	5.8	5.6	6.1
Uwład starczy	2 249	2 068	2 284	6.3	5.7	5.9
Śmierć gwałtowna	947	961	1 061	2.6	2.6	2.7
Samobójstwo	840	795	881	2.3	2.2	2.3
Inne choroby	4 430	4 669	4 905	12.3	12.8	12.6
Choroby niewiadome	900	944	1 271	2.5	2.6	3.2

^a Bez m. Białegostoku i Gdyni. W 1937 było ogółem zgonów w Białymstoku 1 110, w Gdyni 844. ^b W m. st. Warszawie zaliczono do „innych chorób”.

TABL. 17. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ W NIEKTÓRYCH KRAJACH
W 1933 R.

Kraje	Zgony na 10 000 mieszkańców							
	Ogółem	choro- by na- gmin- ne	gruź- lica na- rządów odde- chow.	rak i inne nowo- twory złośli.	choro- by serca	zapa- lenie płuc	śmierć gwał- towna	samo- bój- stwo
Francja	157.7	6.8	11.3	9.6	15.2	7.7	5.0	2.0
Polska ^a	150.1	14.2	17.6	4.6	8.3	15.5	3.2	0.9
Węgry	147.4	9.1	14.3	10.3	17.2	15.7	3.0	3.2
Czechosłowacja	137.0	8.6	12.8	12.0	16.8	14.3	3.2	3.0
Włochy	136.7	12.0	7.5	7.7	14.8	18.8	3.5	0.9
Belgia	131.4	9.4	6.1	10.6	20.4	9.8		
Anglia	124.5	10.5	6.8	15.2	26.1	7.7	4.3	1.3
Szwecja	112.3	5.9	8.5	12.9	10.2	7.6	3.6	1.7
Niemcy	111.6	8.1	6.2	13.8	12.9	7.9	3.7	2.9
Holandia	87.5	6.0	4.3	12.5	12.7	6.5	2.9	0.8

^a 1932.

Zródło: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich*, Berlin 1937.

TABL. 18. SAMOBÓJSTWA^a
A. Zamachy i zgony według płci

Lata Województwa	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Na 100 000 mieszkańców	
	zama- chy	zgony	zama- chy	zgony	zama- chy	zgony	zama- chy	zgony
Polska . 1935	4 119	2 613	2 468	1 821	1 651	792	12,2	7,7
1936	4 458	2 603	2 583	1 777	1 875	826	13,1	7,6
1937	4 347	2 567	2 536	1 737	1 811	830	12,6	7,5
Miasta	2 724	1 231	1 416	760	1 308	471	29,4	13,3
Wieś	1 623	1 336	1 120	977	503	359	6,5	5,3
M. st. Warszawa	811	244	397	136	414	108	65,0	19,6
Centralne ^b . . .	1 442	870	845	597	597	273	11,0	6,6
Wschodnie . . .	491	375	313	263	178	112	8,1	6,2
Zachodnie . . .	713	444	427	308	286	136	14,7	9,2
Południowe . .	890	634	554	433	336	201	9,8	7,0

B. Zamachy według płci i wieku w 1937 r.

Płeć	Wiek — lat							80 i więcej	niewia- wiedzy
	10-14	15-19	20-29	30-39	40-59	60-79			
	Liczby bezwzględne								
Ogółem	28	409	1 681	980	855	343	25	25	
Mężczyźni	19	173	883	577	607	242	20	15	
Kobiety	9	236	798	403	248	101	6	10	
	Na 100 000 mieszkańców								
Ogółem	0,7	13,4	27,9	18,2	14,5	13,4	.	.	
Mężczyźni	1,0	11,2	29,7	22,4	22,2	20,9	.	.	
Kobiety	0,5	15,6	26,1	14,4	7,8	7,2	.	.	

C. Zamachy według płci i wyznania w 1937 r.

Płeć	Wyznanie					inne i niewia- dome
	rzymskokatolickie obrz. lac.	obrz. gr. kat.	prawo- sławne	ewange- lickie	mojże- szowe	
Ogółem	3 211	323	281	144	360	28
Na 100 000 mieszk.	14,4	9,0	6,8	16,6	11,1	.
Mężczyźni	1 834	209	183	96	197	17
Kobiety	1 377	114	98	48	163	11

D. Zamachy według sposobu w 1936 r.

Charakter miejsowości Płeć	Ogółem	Sposób zamachu								
		otru- cie i gazy	po- wie- sze- nie	po- strzał	uto- ple- nie się	rany cięte i kłute	rzuce- nie się pod koła	rzuce- nie się z wyso- kości	Inne	niewia- dome
Polska	4 458	1 786	1 047	575	308	280	234	145	68	15
		w odsetkach								
Polska	100,0	40,1	23,5	12,9	6,9	6,3	5,2	3,3	1,5	0,3
Miasta	100,0	53,9	13,7	11,1	4,3	6,0	4,0	4,9	1,7	0,4
Wieś	100,0	17,1	39,7	15,9	11,2	6,8	7,4	0,5	1,2	0,2
Mężczyźni	100,0	22,8	33,1	19,6	5,3	8,9	6,4	2,3	1,3	0,3
Miasta	100,0	35,4	21,9	18,8	3,6	9,5	5,5	3,8	1,3	0,4
Wieś	100,0	7,5	46,6	20,8	7,3	8,3	7,6	0,4	1,2	0,3
Kobiety	100,0	63,9	10,3	3,6	9,1	2,6	3,6	4,6	1,9	0,4
Miasta	100,0	72,9	5,3	3,3	5,0	2,3	2,4	6,2	2,1	0,5
Wieś	100,0	39,4	23,7	4,6	20,2	3,4	6,9	0,6	1,2	—

^a Zarejestrowane przez Policję Państwową. ^b Bez m. st. Warszawy.

B. Sport, wychowanie fizyczne
TABL. 19. URZĄDZENIA SPORTOWE^a
Stan w dn. I.I

Wyszczególnienie	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Parki sportowe	38	54	54	54	54	54
Boiska do gier wielkich	1 368	1 472	1 586	1 644	1 644	1 693
w tym urządzone z bieżnią okrężną	418	496	530	547	547	547
Boiska do gier małych	4 258	4 415	6 703	7 244	7 304	7 546
" gimnastyczne	475	535	852	867	867	891
" do hokeju na lodzie	57	65	81	124	126	126
Plące tenisowe	1 724	1 772	1 853	1 861	1 899	1 899
Pływalnie	173	217	264	308	340	356
w tym baseny zimowe	13	14	14	15	16	20
Lodowiska	215	264	538	546	557	587
Tory łyżwiarские	26	30	38	45	40	40
" kolarskie	18	18	18	21	23	25
Hale sportowe, sale gimnastyczne	999	1 046	1 110	1 149	1 187	1 242
Skocznie narciarskie	28	31	31	35	46	51
Ośrodki narciarskie	2	3	3	3	3	3
Schroniska turystyczne	69	86	102	113	118	131
Przystanie wioślarskie i kajakowe	171	192	217	238	273	273
Ogrody jordanowskie	67	110	167	202	202	202
Poradnie sportowo-lekarskie ^b	15	15	65	84	88	

^a Urządzenia będące w ewidencji Państwowego Urzędu W. F. i P. W. (bez urzędzeń dla wojska i młodzieży szkolnej). ^b Stan w dniu 15.XI.

Uwaga. Liczba sportowców zbadanych w poradniach sportowo-lekarskich i poza nimi wynosiła w tysiącach: 1933—52, 1934—96, 1935—122, 1936—116, 1937—118.

TABL. 20. FREKWENCJA W SZKOLNYCH SCHRONISKACH WYCIECZKOWYCH

Wyszczególnienie	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Schroniska ^a	113	146	152	162	178	190	202
Łóżka w schroniskach ^a	3 223	3 488	3 814	4 024	4 300	4 640	5 700
Wycieczki	2 806	4 916	5 355	6 351	7 951	9 896	6 748 ^b
Noclegi	64 305	106 260	123 322	137 990	164 587	182 154	196 608
Osoby korzyst. ze schronisk		66 286	76 496	87 754	84 179	105 627	120 239
w tym kobiety		27 528	32 832	38 367	37 526	43 435	48 434
Młodzież szkolna	44 192	49 785	53 437	58 928	67 789	78 367	53 101 ^b
ze szkół powszechnych	16 794	13 511	17 979	18 111	24 695	23 384	21 402
" " średnich	14 584	23 318	24 576	30 473	32 919	42 749	24 571
" " kształc. nauczycieli	8 839	8 678	6 871	5 179	3 980	2 277	1 794
" " zawodowych	3 975	4 278	4 011	5 165	6 195	9 957	5 334
Inni		16 501	23 059	28 826	16 390	27 260	22 945 ^b

^a Stan w dniu 31.XII. Szkolne schroniska wycieczkowe nie są objęte tabl. 19.
^b Dane niekompletne. Brak danych z 64 schronisk.

TABL. 21. FREKWENCJA TURYSTÓW W NIEKTÓRYCH SCHRONISKACH GÓRSKICH I NIZINNYCH W 1935 R.

Położenie schronisk	Schro-niska	Osoby nocujące	Położenie schronisk	Schro-niska	Osoby nocujące
Schroniska górskie	56	87 957	Schroniska nizinne	24	79 877
Beskid Śląski i Mały	10	7 815	Gdynia	1	28 639
" Zachodni	14	14 319	Pojezierze Suwalsko-Wilenskie	4	3 401
Tatry i Zakopane	9	42 576	Białowieża	1	3 705
Beskid Środkowy	1	343	Polesie	1	134
" Wschodni, ...			Kraków	1	33 132
Huculszczyzna	22	22 904	Góry Świętokrzyskie	1	4 021
			Ojców	1	1 004
			Wotyń	9	3 864
			Podole	5	1 977